SARAIEVO

Ce pot aduce negocierile de pace? (III)

Se pune întrebarea dacă atacurile aeriene în Bosnia-Herţegovina, hotărâte în cadrul reuniunii de la Bruxelles a ambasadorilor celor 16 ţări membre ale Pactului Nord-Atlantic, sunt o intenţie reală sau doar un avertisment în contextul desfăşurării cu prea multe întârzieri a negocierilor din cadrul Conferinţei internaţionale de pace privind fosta Iugoslavie, de la Geneva.

"Sârbii sunt preveniţi şi utilizarea sau nu a raidurilor aeriene depinde de acţiunile lor" - precizează secretarul de stat american, Warren Cristopher. Mai degrabă un avertisment. Poate un ultimatum, chiar, dar mai puţin o ameninţare. Comunitatea internaţională şi părţile aflate în conflict în Bosnia-Herţegovina - o relaţie de tipul "să vedem cine îşi pierde mai repede răbdarea".

Dar ce a hotărât, de fapt, NATO. O preocupare majoră a reuniunii de la Bruxelles a fost aceea de a nu se realiza o interferare în negocierile angajate la Geneva între cele trei părţi aflate în conflict - declară surse apropiate Alianţei. Loviturile aeriene preconizate sunt limitate la sprijinirea acţiunilor de ajutor umanitar şi ele nu trebuie considerate ca o decizie de a interveni în conflict - ţin să justifice membrii NATO, care nu doresc să fie implicaţi într-o spirală ce ar duce la sprijinirea militară a vreuneia din părţile bosniace.

Poziţia Franţei este ceva mai clară. Ministrul francez delegat pentru probleme europene, Alain Lamassoure, declară: "Deciziile adoptate de NATO, la Bruxelles, la iniţiativa conjugată a Franţei şi Statelor Unite, permit acum să dispunem de mijloacele militare, inclusiv aeriene, de acoperire a zonelor de securitate. Insistăm foarte mult ca aceste mijloace militare să nu fie puse în aplicare decât sub controlul ONU. Aceste mijloace militare vor asigura presiunile politice care ar urma să permită, în sfârşit, să se ajungă la un acord la Geneva. În acest spirit doreşte Franţa să fie creat acest dispozitiv". La rândul său, vorbind despre decizia NATO de efectuare a unor atacuri aeriene în Bosnia, ministrul francez de externe, Alain Juppè spune: "Este un foarte important pas înainte şi, simultan, negocierile de la Geneva continuă."

Şi o altă preocupare majoră a reuniunii NATO de la Bruxelles. "Nu se pune problema ca Alianţa să acţioneze singură - sublinia o sursă diplomatică la încheierea reuniunii - Statele Unite au pledat pentru o largă autonomie a NATO, dar nu au fost susţinute de aliaţi. Rezerve serioase au fost exprimate de Franţa, Canada şi Marea Britanie, care au trimis trupe în Bosnia în cadrul FORPRONU. Celelalte ţări care au personal civil angajat pe teren, în acţiuni umanitare, s-au arătat şi ele foarte reticente. Toate au refuzat să creeze situaţii riscante pentru personalul lor".

Reacţia sârbilor bosniaci a fost promptă: în cazul raidurilor NATO, ei ameninţă cu aruncarea Bosniei în "haos"

Cum era de aşteptat, reacţia sârbilor bosniaci a fost promptă. Ei ameninţă cu aruncarea Bosniei "într-un haos", în cazul raidurilor NATO împotriva poziţiilor lor. Liderul politic al sârbilor din Bosnia-Herţegovina, Radovan Karadjici, ameninţă cu represalii şi cu o "enormă escaladare militară" în cazul intervenţiei Alianţei împotriva forţelor sale.

De asemenea, chiar unii reprezentanţi ai forţei de pace ONU din Bosnia afirmă că folosirea forţei aeriene nu este deocamdată necesară. Iar un purtător de cuvânt al Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiaţi este de părere că decizia de folosire a forţei aeriene ar îngreuna şi mai mult eforturile de asistenţă a populaţiei civile din Bosnia-Herţegovina.

Şi încă două poziţii contra. Grecia îşi reiterează, în cadrul Comitetului Militar NATO, opoziţia la orice intervenţie militară în Bosnia şi hotărârea să nu participe în nici un fel la o operaţiune militară în regiune. Rusia avertizează că se opune recurgerii la forţă în Bosnia-Herţegovina, apreciind că războiul a atins acolo "un punct extrem de periculos" după autorizarea de către NATO a raidurilor aeriene împotriva poziţiilor sârbe.

Iată, deci, câteva inadvertenţe. Doreşte sau nu Alianţa Nord-Atlantică să se interfereze în negocierile de la Geneva? Se doresc sau nu presiuni asupra vreuneia dintre părţile în conflict în Bosnia-Herţegovina? Înseamnă sau nu efectuarea de raiduri aeriene punerea în pericol a efectivelor trupelor ONU din Bosnia?

Semnarea, la 11 august la Saraievo, de către comandanţii militari ai sârbilor, croaţilor şi musulmanilor bosniaci, a unui acord complex şi începerea retragerii sârbilor de pe poziţiile din jurul capitalei Saraievo - condiţie pusă şi de negociatorii de la Geneva, acum - ni se par efecte directe ale avertismentului NATO.

Radovan Karadjici cere în acelaşi timp generalului Francis Briquemont, comandantul "căştilor albastre" din Bosnia-Herţegovina, să facă un raport în legătură cu situaţia din zonă. Karadjici cere FORPRONU-lui să ia şi locul armatei bosniace, situată pe versantul sudic al muntelui Bjelaşniţa de lângă Saraievo.

Acordul semnat de generalii Ratko Mladici - pentru forţele sârbe, Rasim Delici - pentru armata bosniacă, majoritar musulmană şi Milivoj Petkovici - pentru forţele croate din Bosnia, acord supervizat de generalul Briquemont, cuprinde toate aspectele militare ale tratatului ce urmează a fi semnat la Geneva. Deci un important pas înainte în cadrul negocierilor de pace.

Dana POPESCU

O.N.U. În puncte fierbinți ale lumii

Confruntată cu probleme ce depășesc atribuțiile prevăzute în Carta de la San Francisco, Organizația Națiunilor Unite - ONU - a fost criticată în numeroase rânduri, îndeosebi în ultimii ani, pentru ineficiența acțiunilor sale. În cele patru decenii scurse între crearea organizației și prăbușirea sistemului comunist, conflictele armate, limitate la lumea a treia, apăreau ca fructele regretabile, dar inevitabile, ale rivalității dintre Casa Albă și Kremlin; paralizia Consiliului de Securitate, executivul politic al Națiunilor Unite, era explicată prin această confruntare continuă a superputerilor: în epoca războiului rece, dreptul de veto a fost folosit de 279 de ori. Contrar așteptărilor, anul 1989 a adus o creștere a numărului războaielor din lume; marcate de confuzie și de o violență extremă, ele au izbucnit și pe teritoriile unor foste țări socialiste, aruncând Europa înapoi, într-un întunecat Ev Mediu, și relevând incapacitatea ONU de a acționa pentru menținerea păcii și securității mondiale; eșecul intervențiilor din Bosnia sau Somalia sunt numai două exemple în acest sens. După cum arăta un comentator politic, așteptații zori noi au eșuat într-o după-amiază cenușie. Și totuși, Organizația Națiunilor Unite - această imensă oglindă alcătuită din 183 de fragmente mai mici sau mai mari, încercând să acorde interesele naționale într-o imagine a interesului internațional - rămâne singurul organism care, în ciuda statutului său imperfecțiunilor sale, ar putea, dacă nu să stingă, măcar să atenueze flăcările conflictelor de pe glob. Bosnia, Irakul, Cambodgia și Somalia sunt câteva puncte fierbinți în care sunt prezente eforturile ONU.

BOSNIA

Pentru prima dată, ONU s-a implicat în fosta Iugoslavie în septembrie 1991, la trei luni după izbucnirea războiului dintre sârbi și croați. Consiliul de Securitate a votat Rezoluția 713, impunând celor șase foste republici iugoslave un embargou privind armamentul. Intensificarea războiului a determinat trimiterea în Croația a unei forțe de menținere a păcii, în februarie 1992. Trupele ONU au fost desfășurate în trei zone, iar comandamentele au fost amplasate la Saraievo, cu scopul evident de a împiedica difuzarea războiului și în Bosnia- Hertegovina. Cu toate acestea, Bosnia a fost angrenată în conflict, iar Zagrebul a acuzat forțele ONU că, prin prezența lor, au contribuit la consolidarea controlului sârbilor în zonele din Croația, cucerite de ei în 1991. În totalitate, forțele de protecție ONU (FORPRONU) cuprind circa 20 000 de oameni, incluzând batalioane de infanterie, logistică și alte unități auxiliare, observatori militari și polițiști civili; personalul militar a fost furnizat de 30 de țări, cele mai largi contingente fiind cele franceze și britanice. Acțiunile de ajutor umanitar au fost îndeplinite de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați și de militarii FORPRONU.

IRAK

La mai puțin de un an după încheierea războiului irano- irakian, țările Vestului au început să fie îngrijorate de tendințele de expansiune ale Irakului. Tensiunile dintre Bagdad și Occident au explodat la 2 august 1990 când Irakul a invadat Kuweitul. Națiunile Unite au condamnat agresiunea și au cerut Bagdadului să se retragă. Occidentul a acționat ca o coaliție internațională, prin intermediul Consiliului de Securitate, chiar dacă, în unele opinii, operațiunea "Furtuna deșertului" a fost văzută ca o campanie orchestrată de Statele Unite pentru a-și apăra interesele. După înfrângerea Irakului, în aprilie 1991, Națiunile Unite au decis prezența pe teritoriul învinsei a unei misiuni de 300 de observatori pentru supravegherea demilitarizării zonei de-a lungul frontierei cu Kuweitul și au stabilit "zone de siguranță" pentru populația kurdă asediată de trupele lui Saddam. În luna august a anului trecut, guvernele Statelor Unite, Marii Britanii, Franței și Rusiei au impus o zonă de interdicție a zborurilor în sudul Irakului, pentru protejarea populației șiite. Deși nu a existat o rezoluție ONU în acest sens, secretarul general Boutros Ghali a declarat că decizia se bucură de susținerea Consiliului de Securitate.

CAMBODGIA

Implicarea ONU în Cambodgia a început în octombrie 1991, când cele patru fracțiuni aflate în război au semnat tratatul de pace de la Paris, tratat ce mandata implicarea militară și administrativă a Națiunilor Unite în organizarea alegerilor electorale din 1993. Primele forțe de pace ONU au sosit în noiembrie 1991; Autoritatea de Tranziție ONU în Cambodgia (UNTAC) a primit sarcina dezarmării grupărilor în dispută, demobilizării a 70 la sută din trupele lor, organizării alegerilor și stabilirii păcii și democrației în țară. Misiunea s-a confruntat cu dificultăți cauzate în principal de intransigența khmerilor roșii și de violențele îndreptate împotriva reprezentanților partidelor de opoziție. În noiembrie 1992, după câteva încercări de a asigura aderarea khmerilor roșii, Consiliul de Securitate a adoptat o rezoluție condamnând poziția lor obstrucționistă și autorizând alegerile în zonele controlate de UNTAC. Desfășurate în mai 1993, sub supravegherea ONU, alegerile au dat câștig de cauză partidului regalist, FUNCINPEC, care a învins Partidul Poporului Cambodgian. Misiunea ONU va fi încheiată în luna septembrie a acestui an.

SOMALIA

Deși Somalia este unica țară din continentul african care are un singur grup etnic, o singură limbă, o singură cultură și o singură religie, sistemul tribal i-a menținut pe somalezi, timp de câteva secole, în luptă unii împotriva altora. În 1990, o alianță a celor mai importante fracțiuni din țară a obținut controlul asupra celei mai mari părți a Somaliei, iar în 1991, Siad Barre, cel care prin abilitatea de a manevra disensiunile dintre clanuri guverna țara din 1969, a fost alungat din Mogadiscio. La scurt timp, triburile au distrus însă alianța; nordul și-a declarat independența și a izbucnit o bătălie furibundă pentru controlul capitalei, unul din principalii actori fiind generalul Aideed. La începutul anului 1991, reprezentanții Națiunilor Unite au părăsit Somalia, revenind abia peste un an, când deasupra țării plutea spectrul unei înfometări înfricoșătoare. James Jonah, reprezentantul special al ONU, a încercat, fără succes, să medieze o încetare a focului; succesorul său, Mohammed Sahnoun, a adus o implicare mai mare a ONU în Somalia. A fost lansat un plan de 100 de zile pentru salvarea celor 1,5 milioane de somalezi supuși înfometării, au fost organizate conferințe de pace la Addis Abeba. Deși toate cele 15 fracțiuni au convenit încetarea focului și dezarmarea, înțelegerea nu a fost respectată. În august 1992, în Somalia a sosit o mică forță ONU formată din militari pakistanezi, iar la sfârșitul anului au debarcat marinarii americani. Forțele SUA au asigurat securitatea distribuirii alimentelor trimise de agențiile ONU și alte agenții de ajutor. În mai, americanii au transmis comanda forțelor din Somalia Națiunilor Unite. Moartea câtorva militari ai forțelor ONU, ca urmare a atacurilor rebelilor și populației, a făcut să se audă glasuri care cer încetarea operațiunii "Redarea Speranței".

M. DINESCU

DUȘANBE

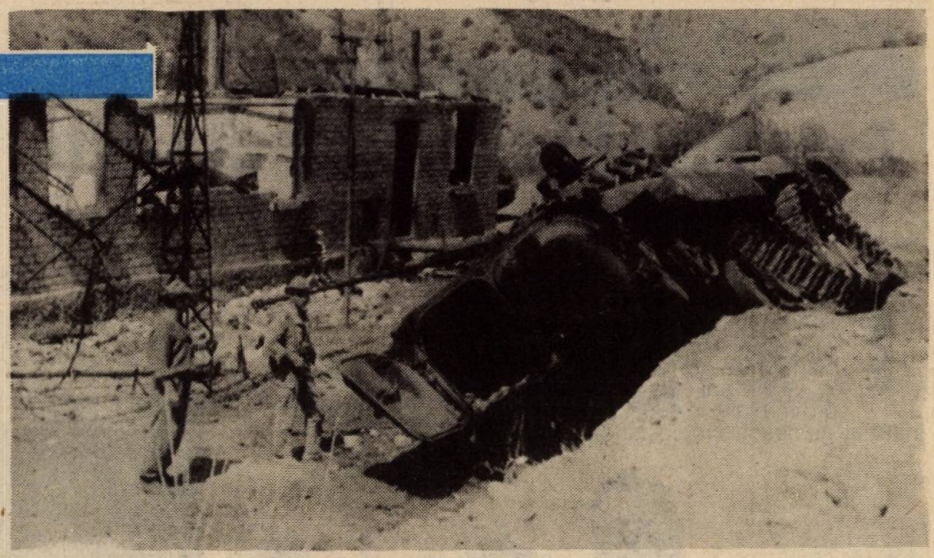

Graniţa tadjico-afgană. Vehicul militar distrus la un punct de control al grănicerilor ruşi

Tot sub zodia Kremlinului

Îngrijoraţi de repetatele atacuri declanşate de rebelii tadjici - refugiaţi în Afganistan şi susţinuţi de veterani afgani ai războiului împotriva Armatei Roşii - asupra unităţilor de la graniţa sudică a Tadjikistanului, dar mai ales de pericolul penetraţiei islamismului în regiune, liderii Rusiei şi ai fostelor republici sovietice ale Asiei Centrale s-au întâlnit la 7 august, la Kremlin, la o reuniune cu uşile închise, finalizată prin semnarea a patru documente.

În declaraţia privind măsurile pentru normalizarea situaţiei de la frontiera tadjico-afgană se subliniază că principala soluţie rămâne calea reglementării politice şi se exprimă disponibilitatea dezvoltării unor relaţii de bună vecinătate şi colaborare cu Afganistanul, singurele în măsură să asigure pacea şi stabilitatea în regiune. Dar - avertizează documentul - "dacă atacurile armate din afară vor continua, vor fi luate măsuri adecvate de răspuns", conform acordului privind securitatea colectivă a ţărilor CSI, acordurilor bilaterale semnate cu Tadjikistanul şi dreptului la autoapărare colectivă şi individuală, prevăzut de Articolul 51 al Cartei ONU. Asigurarea inviolabilităţii graniţelor statelor semnatare - se arată în declaraţia consacrată acestui aspect - este considerată de acestea drept "sferă a intereselor comune de importanţă vitală". Securitatea frontierelor este condiţionată de stabilitatea internă, adaugă documentul, cerând autorităţilor tadjice să iniţieze un dialog cu grupările din opoziţie. În mesajul adresat secretarului general al ONU de miniştrii de externe ai statelor participante la reuniune se solicită sprijin pentru reglementarea prin negocieri a conflictului şi acordarea de ajutoare umanitare Tadjikistanului.

De fapt, ideile conţinute în documente reiterează cele spuse de preşedintele Elţîn în deschiderea reuniunii, relevând că, cel puţin pentru fostele republici sovietice ale Asiei Centrale, hotărârile se iau la Kremlin. Semnificativ pentru imposibilitatea acestor ţări de a se desprinde din păienjenişul economic şi politic al fostei Uniuni Sovietice este faptul că al patrulea document semnat de participanţii la reuniune este un apel adresat tuturor şefilor de stat din CSI de a se întâlni la 7 septembrie la Moscova, pentru aprobarea documentelor de creare a uniunii economice, precum şi faptul că Uzbekistanul şi Kazahstanul au hotărât să rămână în zona rublei.

Recentele ciocniri de la graniţa tadjiko-afgană constituie o prelungire a sângerosului război civil care a tulburat Tadjikistanul în a doua parte a anului trecut. Înlăturarea preşedintelui comunist Rahmon Nabiev, de către o coaliţie a forţelor naţionalist-democratice şi islamice moderate, a accentuat instabilitatea politică declanşată de evenimentele de la Moscova din august 1991. Cele două forţe care şi-au disputat puterea au fost, pe de o parte milităţile comuniste susţinute de locuitorii regiunii Kuliab şi de etnicii uzbeci din nordul ţării, iar pe de alta, locuitorii regiunilor muntoase din est şi din sudicul Kurgan Tiube, grupaţi în jurul mişcări democratice a "Tinerilor din Duşanbe".

La începutul iernii, războiul a atins periferiile capitalei tadjice; sub presiunea forţelor pro-comuniste conducerea interimară democrat-islamică a demisionat, iar Duşanbe a fost cucerit; noul guvern a instituit, cu concursul militarilor Diviziei 201 ruse, amplasate în republică, starea de urgenţă şi a început prigoana împotriva susţinătorilor guvernului democrat-islamic. Victimele au aparţinut exclusiv unor grupuri etnice sau regionale, precum badahşanii din sud-estul ţării şi gharmii din nord-est. Potrivit însăşi relatărilor televiziunii ruse şi mass-media oficiale de la Duşanbe, bilanţul războiului civil din Tadjikistan este estimat la peste 50 000 de morţi şi aproape o jumătate de milion de refugiaţi, cea mai mare parte în Afganistan. Refugiaţi în munţii accidentaţi din estul ţării, rebelii au aşteptat trecerea iernii pentru a relua luptele, sprijiniţi de această dată de mujahedinii care au luptat împotriva lui Najibullah, fostul preşedinte comunist al Afganistanului. cauzele conflictului din Tadjikistan nu pot fi reduse la binomul comunism-democraţie sau comunism-islamism. Ele sunt mult mai complexe şi se află în rivalităţile etnice, tribale şi teritoriale ale popoarelor din regiunea Asiei Centrale, în frontierele trasate arbitrar, în precaritatea economică a ţării, în obstrucţionarea libertăţilor democratice şi religioase, în reînvierea islamismului şi nu în ultimul rând, în interesele geopolitice ale Kremlinului în această zonă, râvnită şi de alte mari puteri regionale. Există comentatori politici care afirmă că destabilizarea Tadjikistanului a fost necesară pentru menţinerea republicilor Asiei Centrale în zona de influenţă a Moscovei. De altfel, conflictul tadjic s-a desfăşurat nu numai sub privirile impasibile ale militarilor diviziei ruse ci şi cu susţinerea de către aceştia, cu arme şi logistică, a maşinii de război a comuniştilor de la Duşanbe.

D. M.

CAIRO

Extremiștii fundamentaliști în ofensivă

În peisajul lumii arabe, Egiptul a fost privit ca o națiune cu trăsături aparte, între care pacifismul era foarte important. Dar iată că blândul Egipt nu se mai bucură, în ultimii ani, de această liniște proverbială: în 1992, necunoscuți înarmați au deschis focul asupra unui vas turistic de pe Nil, avertizându-i apoi pe străini că vizitarea țării piramidelor riscă să se încheie cu moartea. Teroriștii au plasat bombe pe străzile circulate din Cairo în cursul acestui an, în care s-au intensificat și ciocnirile sângeroase cu forțele de securitate egiptene. Extremiștii musulmani atacă din ce în ce mai frecvent comunitatea creștină, oficialitățile egiptene, intelectualii liberali, pe scurt, oricine este considerat dușman al islamismului militant are motive întemeiate să se simtă în pericol. În ultimele 18 luni, atacurile s-au soldat cu 170 de morți, atât din rândul rebelilor, cât și ale forțelor de ordine, la care se adaugă victime întâmplătoare, trecători surprinși de schimburile de focuri. Acum două săptămâni s-au înregistrat alte patru victime, în timpul unui atentat eșuat asupra unui general egiptean.

Președintele Hosni Mubarak inspectând amplasarea unor unități militare

Demonstrație, la Cairo, împotriva acțiunilor violente a fundamentaliștilor

Responsabili pentru dezlănțuirea violenței sunt fundamentaliștii islamici iar scopul lor este răsturnarea guvernului liberal, prooccidental al Egiptului, și înlocuirea sa cu un regim islamic strict. Forțele guvernamentale au ripostat dur, raziile efectuate de trupe puternic înarmate, în cartierele din Cairo considerate a fi baze ale extremiștilor, fiind foarte frecvente; numai în ultimele săptămâni au fost arestați sute de suspecți, iar închisorile sunt deja supraaglomerate. Pe de altă parte, militanții musulmani acuză poliția de practici inumane, susținând că tortura este des aplicată. De la jumătatea lunii iunie, 15 militanți au fost spânzurați; alți 7 au fost condamnați la moarte în contumacie.

Aceste metode radicale arată în ce măsură guvernul a luat în serios amenințările teroriștilor. Bineînțeles, foarte puțini egipteni își pot închipui că regimul președintelui **Hosni Mubarak** ar putea fi răsturnat, dar teama a devenit sentimentul național dominant. Ea i-a cuprins și pe turiștii străini, din ce în ce mai rari, afectând astfel principala sursă de valută a țării.

Caracterul violent și inpredictibil al crizei i-a speriat și pe aliații Egiptului. Pentru Statele Unite, republica lui Hosni Mubarak este principalul sprijin într-un Orient Mijlociu dominat de instabilitate. Egiptul, singurul stat arab care a semnat pacea cu Israelul, servește ca model de stabilitate și înțelepciune politică într-o regiune zguduită permanent de războaie. De aceea, riscul ca această țară să treacă în tabăra islamismului violent, anti-occidental, cea a Iranului sau a Sudanului, provoacă vise urâte la Washington și la Ierusalim.

Violența a izbucnit de fapt în 1981, când președintele **Anuar El Sadat** a fost ucis în timpul unei parade militare. Rebelii au acționat în numele lui Alah, împotriva unui om politic pe care-l acuzau de a fi trădat credința și destinul național, prin semnarea tratatului de pace cu Israelul, în 1978. Mubarak, care stătea în spatele lui Sadat la sângeroasa paradă militară (dar n-a suferit decât o rană ușoară), este, de 12 ani, președintele Egiptului. Nici el, nici susținătorii săi, nu au uitat atentatul care l-a transformat din vice-președinte în liderul Egiptului.

Mubarak a venit la putere într-o perioadă în care amenințarea fundamentalistă era foarte puternică; Egiptul era izolat în lumea arabă, iar supraviețuirea tratatului de pace nu era deloc sigură. În cei 12 ani care au trecut, grație clarviziunii lui Mubarak și ajutorului financiar american, criza economică și izolarea externă au fost evitate.

Cu toate acestea, situația economică nu este prea fericită, aceasta fiind una din principalele surse ale intensificării militantismului islamic. Explozia demografică pe fondul sărăciei, structurile sociale, acestea sunt dificultățile cu care se confruntă regimul și care generează terorismul integrist. Șomajul afectează peste 3 milioane de egipteni, mulți dintre ei absolvenți ai învățământului mediu ori superior. Guvernul încearcă să furnizeze 600 000 de locuri de muncă pe an, dar reușește să obțină abia jumătate. Criza economică antrenează nevoia unui ideal; naționalismul socialist, odată dominant în Orientul Mijlociu, este o ideologie muribundă. Prin urmare, speranțele se îndreaptă spre fundamentalismul islamic.

Cei mai periculoși fundamentaliști egipteni aparțin organizației Gamaa Al Islamiyya ("Grupul Islamic"), al cărui lider spiritual este **Omar Abdel Rahman**. Mai mulți dintre fidelii săi sunt suspecți în atentatul de la World Trade Center, din februarie a.c. O organizație "moderată" este "Frăția musulmană", care își propune schimbarea Egiptului prin mijloace pașnice și, în loc să pună bombe, a dezvoltat un sistem de asistență socială care se dovedește uneori mai eficient și mai ieftin decât cel practicat de stat. Unii intelectuali egipteni se tem însă că grupurile islamice ar putea folosi mijloace pașnice, democratice, pentru a ajunge la putere, dar că apoi ar instaura o teocrație totalitaristă.

Acțiunile guvernului sunt și ele criticate: mulți egipteni afirmă că replica poliției a fost foarte slabă în perioada în care ținta fundamentaliștilor erau creștinii, pentru a se intensifica în momentul în care polițiștii înșiși au devenit victime. De asemenea, arestarea familiilor suspecților, închiderea unor minori, au contribuit la nașterea neîncrederii în forțele de ordine. Comparată cu reprimarea fundamentaliștilor în Siria, unde, în 1982, zeci de mii de oameni au fost măcelăriți în orașul Hama, politica regimului Mubarak pare însă blândă.

Majoritatea analiștilor și diplomaților aflați în regiune consideră că stabilitatea Egiptului nu este în pericol, dar că pericolul fundamentalist va rămâne o caracteristică a țării atâta timp cât nu se va găsi un răspuns adecvat la problemele economice și sociale care l-au generat.

Paul MATZKE

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Şanse şi capcane

Insulele Kurile nu sunt revendicate de Chişinău aşa cum Republica Moldova nu este pândită de Tokio. Aceasta nu scuteşte ambele capitale de a avea probleme în raport cu Moscova. Cu alte cuvinte în spatele haosului politic de azi nu se află vendete, resentimente şi desiderate haotice. Delirul geopolitic de azi are în urmă reguli nestinse de ieri, structuri şi compoziţii care odinioară au funcţionat şi au articulat un atlas cândva "coerent". Mai mult decât semnalul năruirii unei ideologii, anul 1989 a însemnat inaugurarea unei restauraţii. Calibrul ei este mondial iar costul imens. Exempul suprem al prăpădului financiar presupus de reparaţiile istorice din Europa îl constituie reunificarea Germaniei. Recuplarea falimentarei RDG la organismul viguroasei patrii-mumă costă câteva sute de miliarde de dolari, un efort instituţional uriaş şi o disponibilitate de a digera toxine sociale şi politice fără precedent în analele decupărilor administrative. Chestiunea este cu atât mai semnificativă cu cât ambii termeni ai ecuaţiei germane sunt de excepţie: RFG era prima putere economică a Europei iar RDG, "devitalizată şi subminată moral reprezenta, totuşi, vitrina socialistă" a continentului, singura ţară aflată în vizavi propagandistic cu lagărul capitalist. Cu mai bine de un sfert de veac înaintea electrizantului an 1989 RFG, puternic bandajată economic de URSS, nu se compara ca standing general cu Albania, România sau Bulgaria. Ea era o vedetă industrială a estului, o mostră... "rasistă": "neamţul rămâne neamţ şi în comunism" se spunea atât la Berlin cât şi la Moscova. Şi, totuşi, reunificarea s-a dovedit incomparabil mai păguboasă decât s-a sperat. Ea a afectat fosta RFG, dar şi structurile vest-europene obligate să înghită prin ricoşeu dansul împleticit al mărcii.

Costurile înalte ale unor reparaţii nu exclud însă oportunitatea reparaţiilor. Oricât de multe eforturi înseamnă reunificarea Germaniei, ea trebuie făcută iar erodarea staturii politice a cancelarului Kohl care şi-a permis să scoată castanele din foc este o amendă conjuncturală şi nicidecum istorică. Timpul le va aşeza pe toate şi, până la urmă, Kohl va rămâne unul dintre "părinţii" naţiunii germane fie că sindicaliştii de azi o doresc sau nu...

Al doilea caz de reunificare potenţială într-un cocteil general de dezuniri şi centrifugări violente este acela al României cu Moldova. Povestea acestei uniri este stufoasă şi complexă şi adesea ebrietată de vechi automatisme şi emoţii proaspete. Ea ar fi putut fi realizată. Nu este. Tactic consumat, faptul rămâne, strategic vorbind, încărcat de numeroase mesaje promiţătoare. Mai devreme sau mai târziu Prutul va trebui să redevină un curs de apă intern. Neratificarea, prin surpriză, a aderării Republicii Moldova la angajamentele economice ale CSI repune pe tapet o tendinţă firească şi acuză, pe de altă parte, o intenţie contra natură. Natura firească a evoluţiei Basarabiei este de a redeveni o proeminentă provincie românească. Înaintea legiferării acestui fapt normal s-a legiferat Republica Nistreană. Istoria e plină de asemenea gafe spectaculoase şi de scurtă durată. Problema actuală însă, dincolo de tertipurile dogmatice care vor fi puse în scenă la Chişinău, este de a se pune în locul "nu"-ul parlamentar un "da" social- economic plauzibil şi viabil. Este, până la urmă, uşor să refuzi integrarea economică în CSI. Mai greu este să te cuplezi din mers, fără spasme importante şi temporizări catastrofale, la un nou sistem de salvare. În locul dependenţei faţă de CSI trebuie pusă acum o nouă "dependenţă": faţă de România şi nu faţă de ... Japonia. Sub o anumită formă mult aşteptatul vot din parlamentul moldovean este o sfidare, o presiune istorică la adresa capacităţii Bucureştiului de a reacţiona energic la o ofertă de principiu. Oricât ar costa această mişcare ea trebuie făcută. Ea poate deveni de o parte şi de alta a Prutului o mizâ pentru atât de alunecosul consens naţional: ce altceva mai important au azi românii decât reântregirea ţării? Dacă momentul actual, atât de precar în formă, dar sublim în conţinut, se ratează este greu de apreciat când va mai fi posibilă abordarea acestui element fundamental al istoriei româneşti contemporane.

Pentru că vorbim de uniri şi dezuniri nu este lipsită de interes "paradoxala" reacţie slovacă. O reacţie cristalizată cu încetinitorul dar ieşită net la suprafaţa vieţii europene: după divorţul de catifea dintre Praga şi Bratislava, în Slovacia se fac demersuri tot de catifea pentru o recăsătorie. Slovacii au înţeles că fără Cehia şi-au căpătat un statut clar de ţară a lumii a treia.

Referendumul propus pentru corijarea acestei stări de fapt face valuri importante în Slovacia. Acesta ar fi un prim semnal de reparaţie a beţiei centrifugale care părea să facă o lungă carieră în Europa. De pe o altă poziţie şi având o altă mizâ, o "lipire a cioburilor" se încearcă şi în răsăritul nostru. Vicepreşedintele rus Ruţkoi, cunoscut pentru extravaganţele sale politice, a declarat de curând, la aniversarea bătăliei de la Kursk (unde sovieticii au învins blindatele germane) că aşa cum acolo gruzinii, azerbaidjenii, ucrainenii, ruşii şi kazacii i-au zdrobit pe nemţi tot aşa, uniţi, ar putea să depăşească cumplita perioadă prin care trece azi CSI. Mesajul său este inechivoc şi strict periculos: nu se cheamă la o solidaritate nostalgică şi la un consens retroactiv, ci la o instituţionalizare de perspectivă a unei puteri unice. De la URSS la CSI şi de aici la URSS iată un moment imperial menit să pună în congelator fragilele şi proaspetele democraţii apărute din neantul roşu în 1989.

Pe scurt, după cum se remarcă fără mari eforturi, tranziţia are, dus şi întors, prin forţe proprii sau concertate, şi ea poate deveni o capcană sau o şansă, după cum fiecare subiect al ei înţelege să-şi plătească chitanţa rapid şi integral...

100+1

Rubrică realizată de Victor DÂRDÂIAC

Începând din acest an, supermarket-ul "New South Wales" din Sydney comercializează intens preparate din carnea animalului care este simbolul național al Australiei. Specialiștii recomandă carnea de cangur în dietele severe, deoarece conține grăsimi doar în proporție de 2%, comparativ cu cea de porc, vacă sau oaie, care conține minim 14% grăsimi

În vârstă de 56 de ani, sora Charitona, deși nu seamănă cu Whoopi Goldberg din filmul "Sister Act", a devenit specialistă în jazz și swing la o școală de muzică din Magdeburg. Ea declară "atât eu cât și jazz-ul avem rădăcinile în religie" și este o fervență susținătoare a Domnului prin muzică

Perspectivă

O nouă perspectivă profesională pentru Charles, Prince of Wales: descendentul la tronul britanic vrea să lucreze în domeniul jurnalistic, mai precis, ca autor și editor al unei noi reviste-magazin de arhitectură, care va apărea pe piață în februarie 1994. Lectura atractivă și interesantă este garantată, deoarece Charles este cunoscut ca un sever critic al arhitecturii orașelor. Tiraj magazinului editat de "Prince of Wales 'Institute of Architecture" va fi de 40.000 de exemplare. Prețul unui număr: 2,50 lire.

Plajă

"Oceanul Phoenix" oferă cea mai desăvârșită plajă din lume: lungă de 100 de m, cu palmieri și cu o temperatură a apei garantată, de 28 grade, însă fără comercianți și pericolul apariției hoților de buzunare. În ciuda acestei idile pe care o oferă "Oceanul Phoenix" el nu se află pe nici o hartă a lumii: el este centrul de atracție din zona de vacanță Segnia și se află la 1500 de km sud de metropola Tokio, pe insula Kyushu - sub o cupolă imensă de sticlă. La 15 iulie a fost deschis, în jurul orașului Tokio, alături de alte 20 parcuri destinate unei vacanțe - fulger, o pistă de ski "SSAWS" pe un munte artificial de 490 metri, aflat sub o cupolă de sticlă și oferind pe tot parcursul unui an iubitorilor de ski zăpadă-pulbere.

Rachete

Incredibil, dar adevărat. Rusia livrează Chinei rachete sol-aer SA-10 și rachete antirachetă. Deși par depășite de ultimele realizări în materie, rachetele respective sunt achiziționate de chinezi care au găsit soluția să le...rentabilizeze. Le echipează cu aparatură electronică de ultimă oră și le exportă. Iar cumpărătorii nu lipsesc. Altfel ar dispare interesul Chinei pentru cumpărarea rachetelor respective pentru care plătesc prețuri mult mai mici decât costă cele din producția proprie

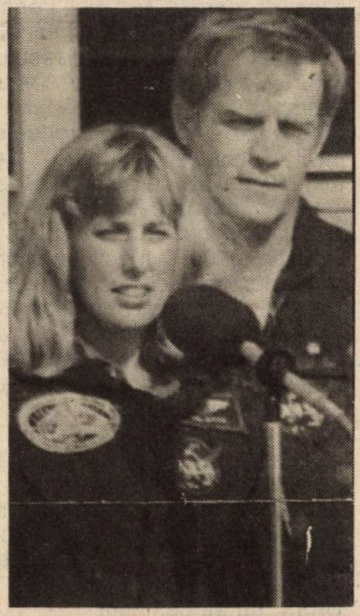

Supranumite "fabrici ale morții" sau "uriașe curse de șoareci" Italia există, potrivit aprecierilor experților, 695 unități industriale cu grad mare de risc. Zeci de mii de persoane se găsesc permanent în pericol de moarte. Zilnic se înregistrează zece accidente de muncă mortale. Numărul muncitorilor rămași invalizi ca urmare a accidentelor de muncă depășește o jumătate de milion. În imagine: incendiul de la rafinăria Agip din Milazzo, în care au pierit carbonizați șapte muncitori

... naveta spațială Endeavour lansată de americani ... 12.09.1992, alături de primul astronaut de culoare ... de primul astronaut japonez, s-a aflat și primul cuplu de soți astronauți: lt.col.Mark Lee și Jan Davis. Una din problemele rezolvate de acest cuplu a fost și aceea a procreări în spațiul cosmic. La înapoiere, doamna Jan a declarat că " după rezolvarea unor sarcini, 24 de ore din 24, a face dragoste într-o cabină, știind că naveta este supravegheată permanent audio- video în interior și exterior, este o problemă la care șefii misiunii nu s-au gândit, probabil, inițial". În replică, biologul Lynn Wiley de la Universitatea California a declarat: "dacă oamenii sunt cele mai adaptabile ființe, nu există nici o diferență între a face dragoste într-un Chevrolet pe aleea unui parc sau într-o cabină de navetă spațială". De gustibus!

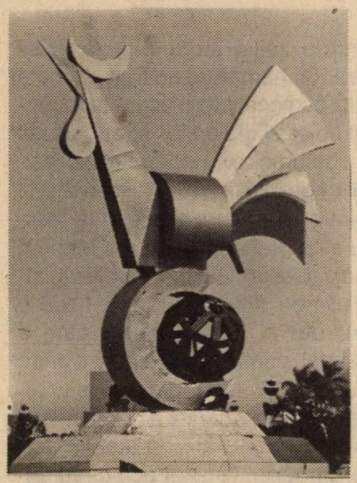

Cocoşul din imagine, înalt de 24 de metrii şi confecţionat din oţel inoxidabil, va emite în toate direcţiile o feerie de raze luminoase colorate, la tradiţionalul Festival al Lanternelor de la Taipei's Chiang Kai cu ocazia sărbătoririi anului "Cocoşului", conform zodiacului chinezesc

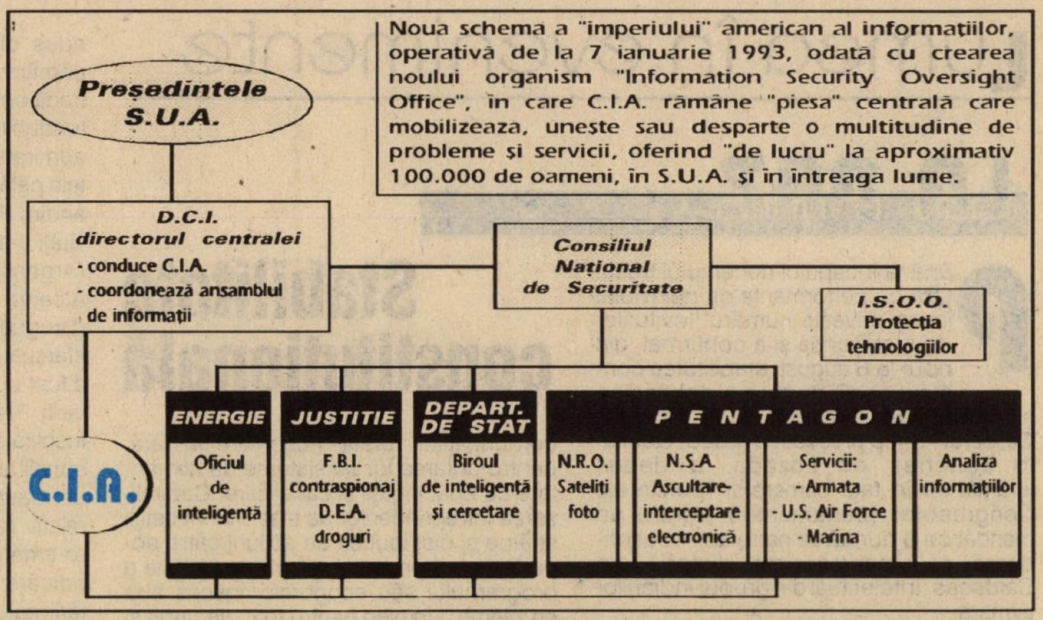

Noua schema a "imperiului" american al informaţiilor, operativă de la 7 ianuarie 1993, odată cu crearea noului organism "Information Security Oversight Office", în care C.I.A. rămâne "piesa" centrală care mobilizează, uneşte sau desparte o multitudine de probleme şi servicii, oferind "de lucru" la aproximativ 100.000 de oameni, în S.U.A. şi în întreaga lume.

Recesiune

Aşa după cum afirmă Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare produsul intern brut pe ansamblul ţărilor est- europene (cu excepţia C.S.I.) a continuat să se diminueze şi în trimestrul I al acestui an. Principala vină în această recesiune o au rezultatele slabe obţinute de agricultură din cauza rezultatelor însumate ale secetei care afectează întreaga zonă şi al handicapului "unei încetineli a hotărârii privind procesul de privatizare" care a condus şi la "o scădere netă a producţiei fermelor de stat şi a cooperativelor. Despre Polonia BERD arată că "este, în continuare, singura ţară care s-a înscris în mod evident pe calea ieşirii din recesiune". În ceea ce ne priveşte BERD apreciează că "România trebuie să împiedice orice diminuare a rezervelor valutare şi să controleze inflaţia insistând şi asupra prevederii datoriei publice"

Skinheads

Nazismul din SUA este legat, în primul rând de Organizaţia "clasică" a urii din această ţară, Ku-Klux-Klan-ul. Dar această mişcare se află într-o vizibilă şi rapidă decădere. În timp ce în anii '60 organizaţia avea, inclusiv grupările de simpatizanţi, în jur de 100.000 de membrii, astăzi numără abia 20.000. Este fără îndoială, urmarea confruntării directe cu Mişcarea americană pentru drepturile cetăţeanului. Integrarea, tot mai rapidă a cetăţenilor de culoare în societate a devenit un Waterloo al Ku-Klux-Klanului însuşi, în propriul domeniu de acţiune - sudul american. Organizaţiei îi lipsesc nu numai membri, ci şi fondurile. Dar în umbra acestei decăderi se profilează, neluată în seamă de opinia publică, ascensiunea "capetelor rase" (Skinheads). Ei au început să apară în 1985, în California, cu doar câteva sute de tineri, oganizaţi după modelul britanic. Astăzi, numărul lor este apreciat la 3500 - 5000. Erwin Suall de la "Anti-Defamation League" (Liga anti-rasială), organizaţie a evreilor, apreciază că, în toată ţara, există deja 160 de grupări. In comparaţie cu Ku-Klux-Klan-ul, sunt însă mai puţin organizaţi, multe dintre grupări au o viaţă scurtă, diferenţiindu-se de Ku-Klux-Klan şi prin faptul că sunt mult mai bine înarmate şi recurg mai repede la folosirea armelor. Atacurile lor se îndreaptă împotriva evreilor, emigranţilor şi homosexualilor. Din 1987 au fost înregistrate în contul lor 28 de crime. Şefii Ku-Klux-Klan-ului încearcă în momentul actual, să se introducă în cercurile politice, dar fără succes. Neo-nazistul David Duke, de exemplu, şi-a anunţat candidatura pentru un loc în Congresul American şi pentru postul de guvernator al statului Louisiana. Cererea i-a fost respinsă.

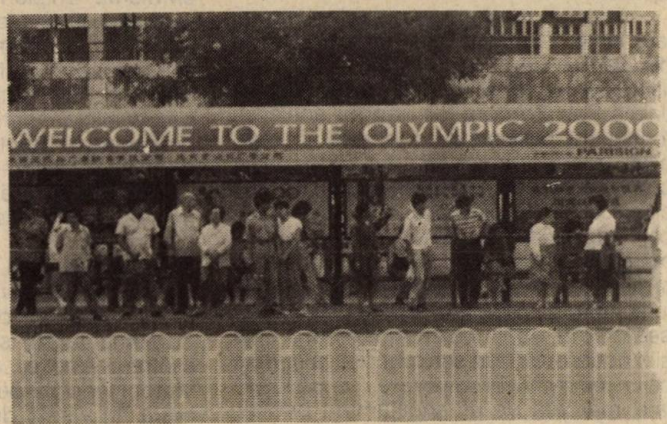

La Beijing, în staţiile de transport în comun, au apărut inscripţii "Bine aţi venit la Jocurile Olimpice 2000". He Zhenliang, membru al Comitetului de Iniţiativă din Beijing, arată că bucuria chinezilor este prematură, deoarece nerespectarea drepturilor omului în China, poate deveni o piedică de netrecut. La 23 septembrie, Comitetul Olimpic Internaţional, va pronunţa numele oraşului gazdă al jocurilor

În Australia, la 250 km nord de Perth, a fost descoperit acum 3 luni un ou gigant, vechi de 2000 de ani, care, se pare că aparţine Păsării Elefant (ultimul exemplar al acestei păsări a fost semnalat în urmă cu 800 de ani). West Australian Museum vinde oul contra sumei de 140 000 $

LA PAZ

Stabilitate constituțională

Până la începutul deceniului trecut țară cu performanțe de neinvidiat în ce privește numărul loviturilor de stat,Bolivia și-a confirmat, din nou, la 6 august, stabilitatea constituțională pe care a dobândit-o și o consolidează de la o vreme încoace. Cel de-al 78-lea președinte al său, Gonzalo Sanchez de Lozada, a depus jurământul în fața camerelor reunite ale Congresului (parlamentul) pentru un mandat cu o durată de patru ani. Îl secondează, ca vicepreședinte, Victor Hugo Cardenas, intelectual din grupul indienilor aymara.

Victorios în alegerile prezidențiale de la 6 iunie, Gonzalo Sanchez de Lozada din partea partidului Mișcarea Națională Revoluționară (M.N.R.), îi succede lui Jaime Paz Zamora, din rândul aceleiași formațiuni politice cu orientare liberală, aflată la conducerea țării din 1985. "Vom continua să întărim democrația și actualul climat stabil în plan politic și economic, care reprezintă o bază solidă pentru a merge mai departe", a spus noul șef al statului, imediat după depunerea jurământului. Sloganul său electoral- "pacea internă, schimbarea în deplină ordine și o nouă ordine în schimbare" - a revenit ca un leit motiv în cuvântarea sa de instalare, marcată de un angajament primordial de principiu: "Statul trebuie să răspundă necesităților omului". În baza acestei promisiuni, Sanchez de Lozada a declarat război sărăciei și ignoranței, "astfel încât, în curând, fiecare copil va putea merge la culcare fără să i se citească foamea pe chip". În cea mai săracă dintre țările Americii de Sud, noul președinte va promova investițiile străine în dezvoltarea societăților de stat și participarea populației la prosperitatea zonelor rurale și urbane.

Născut la Cochamamba, în Bolivia, Sanchez de Lozada, 63 ani, a crescut și s-a educat în Statele Unite, studiind filosofia la Universitatea din Chicago. Spaniola sa păstrază și azi un imperceptibil accent străin,ceea ce nu l-a împiedicat, totuși, într-o țară în care spiritul național este foarte puternic, să câștige competiția electorală. Ca ministru al planificării în guvernul format în 1985, el este considerat arhitectul programului de stabilizare a economiei, care a pus capăt unei hiperinflații ajunsă la uriașa rată anuală de 24.000 la sută. Fost fotograf, autor de filme și, ulterior, proprietar și manager în domeniul mineritului, sector de bază în economia boliviană, noul șef al statului a anunțat distribuirea de acțiuni către populație. Fiecare din cei 2,4 milioane de bolivieni cu drept de vot vor primi certificate cu o valoare între 1000 și 1500de dolari, aceste fonduri urmând a fi folosite în dezvoltarea comunităților rurale, majoritare în țară, pentru dotarea lor cu sisteme de alimentare cu apă, irigații și canalizare. Capitalizarea întreprinderilor de stat prin investiții străine și distribuirea de acțiuni către populație au reprezentat piatra de temelie a programului său economic, înscris sub emblema "Un plan pentru toți", de unde și succesul său în alegeri. Societățile de stat petroliere, din domeniul comunicațiilor și alte companii vor fi conduse de parteneri străini și nu vor mai constitui o sursă a corupției managerilor bolivieni, a declarat președintele. Rentabilizarea acestora va permite o creștere a veniturilor populației într- un stat în care salariul lunar minim se ridică la abia 40 de dolari, cel mai scăzut din regiune.

Sanchez de Lozada va conduce o țară în care, în proporție de 80 la sută, locuitorii săi sunt de origine indiană. Pentru prima dată în istoria Boliviei, și de fapt a întregii Americi Latine, vicepreședintele, Victor Hugo Cardenas, este un indian aymara. În vârstă de 41 de ani, autor de literatură și educator de profesie, Cardenas s-a născut și a crescut într-o colibă de chirpici de pe malul lacului Titicaca. Se așteaptă ca el să promoveze o reformă a sistemului educațional, care să asigure nu numai un mai mare acces la instruire, ci și învățământul bilingv. Prin noul vicepreședinte, a spus șeful statului, grupurile etnice boliviene-indienii aymara și quechua- vor participa la guvernare. De altfel, ceremonia de instalare a noii echipe de la conducerea țării a fost o adevărată sărbătoare indiană, la care au participat reprezentanți ai populațiilor de această origine din întreaga Americă Latină, între care laureata Premiului Nobel pentru Pace, guatemaleza Rigoberta Menchu. S-au adus ofrande zeiței indiene a fertilității pământului Pachamama, au fost intonate tradiționale cântece interpretate la inconfundabilul fluier al indienilor și au putut fi admirate costumele viu colorate, nelipsitele pălării negre ale femeilor și poncho-ul andin. Printre demnitarii prezenți la festivități s-au aflat președinții Carlos Menem (Argentina), Cesar Gaviria (Columbia), Alberto Fujimori (Peru), Alberto Lacalle (Uruguay), dar și Fidel Castro, care a efectuat, astfel, prima sa vizită în țara unde a fost ucis, în 1967, legendarul Che Guevara. Președintele cubanez a fost cea mai insolită și mai înconjurată de atenție personalitate din rândul înaltei asistențe, Fidel Castro folosind și acest prilej, ca și la relativ recenta reuniune la nivel înalt ibero-americană, pentru a pleda în favoarea ridicării embargoului instituit împotriva țării sale de Statele Unite. La instalarea prezidențială din La Paz a fost prezent secretarul american pentru probleme interne, Bruce Babbit. Bolivienii își pun reale speranțe în noua echipă din fruntea statului lor. Cu atât mai mult cu cât conducerea de către MNR a dus țara de la cea mai ridicată rată a inflației din lume, în 1985, la actualul procent,de numai 10 la sută anual, cel mai scăzut din America de Sud. Rata creșterii economice se așteaptă să se situeze anul acesta la cel puțin 4 la sută, programul de austeritate și de promovarea economiei de piață liberă ducând de pe acum la un "boom" al construcțiilor și la sporirea investițiilor în minerit, industria petrolieră și a gazelor naturale, agricultură. Economia boliviană rămâne totuși dependentă de creditele externe, iar sectoarele sale rurale de înlocuirea culturilor tradiționale de frunze de coca. Traficul de droguri constituie un flagel greu de eradicat, Bolivia fiind a doua mare producătoare mondială de cocaină, după Columbia. Vânzările clandestine aduc anual venituri de circa 300 milioane dolari,în timp ce exporturile legale, ale altor produse, se ridică la un miliard de dolari pe an

AL. TUDOR

Parlamentul în șah

(continuare din pag. 7)

Între timp, teribilii reporteri de la BASA difuzează o știre grozavă: la Tiraspol a sosit reprezentantul comitetului central al Partidului Comunist din România, U. Nicoleta (un pseudonim?) care a luat în dezbatere cu conducerea Partidului Comunist din localitate "acțiunile practice în vederea renașterii și consolidării" celor două partide. Nu comentăm această știre picantă, deoarece, în cazul în care corespunde adevărului, ar putea urma niște evoluții față de care orice comentariu pălește neputincios.

...DECI: Autodizolvare? Ne-am mira, deoarece nu numai opoziția se pronunță împotrivă,ci și majoritatea agrarienilor nu sunt pregătiți să-și depună, individual, mandatele, văduvirea de privilegii urmând imediat. Referendum? E o aventură anevoioasă - ținând cont de "neașteptatul" rezultat din 4 august, efectul ar fi și aici opus celui scontat. Revenirea la temă, cu motivații suplimentare? Cine știe... Oricum, cert este că, până în septembrie, Parlamentul de la Chișinău se află în șah.

Buenos Aires, o metropolă care îmbină într-un mod fericit spiritualitatea europeană cu cea latino-americană.

PERIPLU SENTIMENTAL LATINO-AMERICAN

Clinica de la Piriapolis, unde lucrează dr. Ştefan Ionescu Călineşti, este aşezată chiar pe malul Oceanului Atlantic, în estuarul Rio de la Plata

"Este timpul să vorbim despre România"

Tiempo para hablar de Rumania îşi titra cunoscutul ziar columbian "El Tiempo" unul dintre articolele apărute în zilele vizitei preşedintelui Ion Iliescu la Bogota, concluzionând astfel, fără să vrea, întregul periplu sud-american al şefului statului român. Pentru că acesta este semnalul politic degajat în urma convorbirilor oficiale ce au avut loc la Buenos Aires, Montevideo, Santiago de Chile şi Bogota, ţările latino-americane au receptat disponibilitatea României de a relansa relaţiile tradiţionale cu aceste state, pornind de la similitudinea proceselor politice interne şi complementaritatea economiilor. "Majoritatea columbienilor - scrie ziarul citat - pot să pară surprinşi că între Columbia şi România există mai multe asemănări, decât şi-ar putea imagina cineva". Ideea de a folosi, în interesul reciproc, aceste asemănări fiind acceptată fără rezerve de cele patru ţări vizitate de preşedintele român, rămâne ca, în continuare, să fie identificate acele domenii de interes pentru o cooperare susţinută, pe lângă cele deja existente.

Se va spune că este o regiune mult prea îndepărtată pentru ca o astfel de colaborare să fie avantajoasă. Distanţa este, într-adevăr, mare, dar nu descurajantă în condiţiile actuale "când războiul rece a fost înlocuit cu protecţionismul fierbinte ce afectează procesele democratice din ţări cum sunt România şi oricare dintre statele latino-americane", după cum arăta preşedintele chilian, Patricio Aylwin Azocar. Iar faptul că pe străzile metropolelor vizitate prezenţa autoturismelor "Dacia", "Aro" şi "Oltcit" nu mai reprezintă o noutate, vorbeşte despre viabilitatea unor asemenea proiecte de cooperare. Numai în ultimii ani au fost livrate în Columbia, de pildă, 12 000 autoturisme "Dacia" şi 8 000 "Aro" iar contractele încheiate în timpul vizitei prefigurează pentru anii următori o piaţă solidă de desfacere pentru industria constructoare de maşini în special, pe lângă produsele menţionate bucurându-se de mare interes tractoarele, autocamioanele, microbuzele şi autoutilitarele româneşti, ca şi acţiuni de cooperare pe linia prospecţiunilor geologice, a exploatării şi prelucrării lemnului, a construcţiilor de drumuri şi poduri. În total, au fost încheiate contracte ferme în valoare de 205,1 milioane dolari, cel mai impresionant dintre ele fiind semnat de domnul Mihai Ciobanu, directorul Uzinei de autoturisme ARO de la Câmpulug.

Dincolo de aceste rezultate imediate, de încheierea a importante documente oficiale bilaterale, de rutina specifică unor asemenea evenimente, trebuie remarcată încărcătura suplimentară de emoţie, de receptivitatea deosebită de care s-au bucurat cuvintele "român" şi "România". Nu trebuie uitat că primele contacte diplomatice ale ţării noastre cu statele din America Latină datează din... 20 aprilie 1920, când legaţiile României din Paris şi Bruxelles au notificat reprezentanţilor din Uruguay, Argentina, Chile, Columbia, Peru, Venezuela şi Mexic, proclamarea independenţei de stat a României. Acum, ţara noastră are relaţii diplomatice cu 27 de state latino-americane, afinităţile de limbă şi spiritualitate, identitatea sau apropierea poziţiilor în problemele esenţiale ale vieţii politice internaţionale actuale constituind o platformă favorabilă pentru iniţierea şi menţinerea unui dialog politic permanent între ţara noastră şi statele din America Latină.

Dintre numeroasele momente "de suflet" petrecute de-o parte şi de alta a Anzilor Cordilieri ţâşneşte pur şi simplu întâlnirea cu laureatul Premiului Nobel pentru Literatură, scriitorul columbian Gabriel Garcia Marquez, invitat de preşedintele Iliescu să viziteze România. Au fost însă şi alte întâlniri memorabile, ca aceea cu celebrul artist plastic uruguayan Carlos Paez Vilaro, pe care sperăm, de asemenea, să-l vedem în România, cu o expoziţie organizată de Fundaţia culturală Coleus.

Şi încă o întâlnire, de data aceasta cu un român aflat de peste cinci ani în Uruguay: doctorul Ştefan Ionescu Călineşti. Miraculoasele sale tratamente pe bază de nămol sapropelic adus din ţară au făcut din clinica unde activează, la Piriapolis, în apropierea faimoasei staţiuni Punta del Este, un reper mondial al tratamentelor geriatrice. Nostalgia prezentă în ochii medicului român, ai soţiei sale, atunci când ascultau veşti de acasă, s-ar putea să facă loc unei viitoare colaborări româno-uruguayene şi în acest domeniu.

Rodica AVRAM

WASHINGTON

O victorie la fotografie

Aşadar, prima mare bătălie economico-financiară din actuala legislatură a Congresului american a fost câştigată de Casa Albă. O dispută strânsă în care învingătorul abia s-a zărit în "fotografia" votului atât din Senat, cât şi din Camera Reprezentanţilor. Miza disputei? Reducerea treptată a uriaşului deficit bugetar, care în anul fiscal 1993, ce se va încheia la 30 septembrie, va fi, potrivit ultimelor previziuni, de 285 miliarde de dolari. Este vorba de o "iniţiativă istorică", după administraţia democrată, şi de "cea mai mare creştere de impozite" pe care a cunoscut-o lumea vreodată, după opoziţia republicană.

În fapt, dreptatea e de fiecare parte. Care dintre administraţiile americane de până acum şi-a propus să reducă deficitul bugetar cu 500 miliarde de dolari în doar cinci ani? Nu este mai puţin adevărat că nici un preşedinte al S.U.A. n-a încercat să scoată de la americani atâţia bani pentru bugetul federal. Căci, completarea deficitului se va face jumătate pe seama reducerii cheltuielilor şi jumătate pe seama creşterii veniturilor, adică a impozitelor şi taxelor.

Nimeni nu-i plânge, însă, pe americani. Nici n-ar avea de ce: 70 la sută din noile impozite îi afectează pe cei cu venituri de peste 200 000 de dolari pe an. Iar presiunea fiscală asupra beneficiilor întreprinderilor va creşte cu numai un procent - de la 34 la 35 la sută. Singura măsură ce afectează clasa mijlocie este o taxă suplimentară de 4,3 cenţi pe galonul de benzină (3,8 litri). Taxa respectivă n-ar trebui să împovăreze o familie de salariaţi decât cu 50 de dolari pe an, după Casa Albă. Aceeaşi sursă arată că nici reducerea cheltuielilor bugetare nu se va face pe seama sectoarelor vulnerabile ale populaţiei. Sistemul de sănătate trebuie reformat, dar nu amputat, a declarat preşedintele Clinton, care a ţinut să precizeze că reducerea deficitului bugetar nu va leza în nici un caz persoanele în vârstă.

Victoria administraţiei Clinton în Congres a fost primită favorabil de majoritatea americanilor. Reacţia era de aşteptat: principala problemă a economiei S.U.A. este deficitul bugetar. Un deficit care de 12 ani cunoaşte proporţii neobişnuite. De altfel, nu numai în S.U.A., ci şi în alte state dezvoltate, anii 80 au fost anii banilor dobândiţi uşor. Deficitele au crescut vertiginos atât în bugetele statelor, cât şi în cele ale familiilor. În Statele Unite, datoriile publice şi particulare reprezintă de două ori şi jumătate producţia anuală.

Apăsaţi de datorii şi nesiguri pe locurile de muncă, americanii nu mai sunt dispuşi să cheltuie la fel de uşor ca în deceniul trecut, deşi, în ultima vreme, lucrurile s-au mai îndreptat. Vânzările cu amănuntul au coborât la începutul anilor '90 la cel mai scăzut nivel din ultimele trei decenii. Mărfurile nevândute nu s-au mai produs, iar economia americană s-a văzut confruntată cu o severă şi prelungită recesiune.

La scurt timp de la venirea sa la Casa Albă, Clinton s-a îndepărtat de liberalismul lui Reagan şi Bush. La baza programului său de relansare a producţiei se află o filosofie voluntaristă, a intervenţiei statului în economie. Dacă altădată o asemenea filosofie provoca alergie industriaşilor americani, acum ea are un ecou favorabil. Sprijinul cel mai ferm l-a primit Clinton când s-a pus problema alegerii căii de relansare economică: impulsionarea investiţiilor sau reducerea deficitului bugetar. S-a optat pentru prima cale. "Înţelegem ce preţ va trebui să plătim pentru că lăsăm acest deficit, dar, dacă nu vom obţine mai întâi o creştere economică, deficitul va spori şi mai mult" - a spus Clinton.

Treptat, însă, consilierii economici ai Casei Albe şi-au dat seama că nu se pot injecta capitaluri în economie fără o reducere, în paralel a deficitului bugetar. Atât deficitele, cât şi datoriile publice sunt o frână în calea creşterii, îndeosebi pentru faptul că împing în sus ratele dobânzilor; în schimb reducerea deficitelor, prin presiunile pe care le exercită în direcţia scăderii dobânzilor, le stimulează. De altfel, pieţele financiare au reacţionat favorabil încă înainte de cunoaşterea rezultatului votului. Ratele dobânzilor au început să scadă, fapt ce dovedeşte că pieţele au anticipat adoptarea în Congres a programului Clinton de reducere a deficitului bugetar.

Preşedintele Bill Clinton a câştigat, în Congres, prima mare bătălie economico-financiară. Americanii nu mai sunt dispuşi să cheltuiască la fel de uşor ca în deceniul trecut

Gh. CERCELESCU

ITALIA

Corupţia - până când?

Giulio Andreotti împreună cu fostul său prieten şi colaborator Salvo Lima, "naşul" politicii siciliene.

La 17 februarie 1992, Mario Chiessa, o personalitate proeminentă a socialiştilor din Milano, a fost surprins în flagrant delict de luare de mită şi arestat. Câteva săptămâni petrecute în închisoare l-au convins să coopereze cu anchetatorii şi să dezvăluie primele date concrete despre ceea ce s-a dovedit, ulterior, a fi o vastă reţea de corupţie, fraudă şi legături cu lumea crimei organizate, reţea extinsă în toate domeniile vieţii publice italiene. Începea operaţiunea "Mâinile Curate". Acum, după un an şi jumătate, peste 2 600 de politicieni şi oameni de afaceri sunt sub anchetă, operându-se deja câteva sute de arestări, iar "căderea" unui fost sau actual ministru s-a banalizat până la a nu mai impresiona pe nimeni. Patru foşti prim-miniştri - Giulio Andreotti, Bettino Craxi, Arnaldo Forlani şi Giovanni Goria - sunt în anchetă, cercul investigaţiilor strângându-se periculos în jurul unui al cincilea fost premier, Chiriaco de Mita. Forţele politice tradiţionale sunt compromise şi îşi pierd, pe zi ce trece, sprijinul electoratului. Recent, parlamentul - în condiţiile în care jumătate dintre membrii săi sunt implicaţi în anchete - şi-a semnat condamnarea la moarte, aprobând noua lege electorală, în speranţa ca sistemul politic astfel creat se va dovedi mai puţin permeabil la corupţie rămâne de văzut, însă, dacă reforma politică va fi eficientă, căci corupţia s-a întins în toate straturile societăţii italiene, de la vârfurile puterii până în stradă.

● Giulio Andreotti - un destin "exemplar"

Deputat din 1947, de şapte ori preşedinte al Consiliului de Miniştri şi membru în 33 din cele 51 de guverne postbelice, Giulio Andreotti era considerat omul-simbol al politicii italiene din ultimii 45 de ani. În perioada în care viza preşedinţia republicii, destinul său a înregistrat o cotitură dramatică şi, din simbol al triumfului democraţiei creştine în Italia, Andreotti a devenit vedetă operaţiunii "Mâinile Curate" şi simbolul unui sistem politic muribund, subminat de corupţie şi clientelism. În trecut, numele său mai fusese pomenit în legătură cu unele probleme dubioase, rămase nerezolvate: prietenia sa cu bancherul mafiot Michele Sindona, acuzat de faliment fraudulos şi otrăvit în închisoare, cu bancherul Roberto Calvi, "sinucis" la Londra, după falimentul Băncii Ambrosiano şi cu fostul Maestru Venerabil al lojei masonice clandestine P-2, Licio Gelli. Din ancheta referitoare la asasinarea fostului său prieten şi colaborator, Salvo Lima, Andreotti nu a mai reuşit să iasă basma curată. Investigaţiile au demonstrat existenţa unor legături strânse între lumea politică şi Mafia, mai multe mărturii independente arătând că Lima a fost nu numai personalitate marcantă a democrat-creştinilor şi deputat în Parlamentul European, ci şi mafiot din "familia" lui Matteo Citarda. Au intrat în scenă, apoi, Tommaso Buscetta şi Francesco Marino Mannoia, doi "pentiti" - foşti mafioţi care cooperează, acum, cu anchetatorii - ale căror mărturii, confirmate fragmentar şi de alte surse, îl acuză pe Andreotti de a fi fost acel "omul nostru de la Roma" cu care se consultau marii şefi mafioţi înaintea tuturor deciziilor importante, inclusiv în cazul asasinatelor cu miză politică. Astfel, când Aldo Moro a fost răpit şi apoi ucis de "Brigăzile Roşii", Mafia s-ar fi oferit să obţină eliberarea sa, uzând de influenţa pe care o avea în mediile teroriştilor, dar a fost prevenită că proprii colegi de partid ai lui Moro ar prefera ca acesta să nu scape cu viaţă, căci a devenit stânjenitor. La scurt timp după aceea, au intervenit asasinatele lui Mino Pecorelli - ziarist specializat în publicarea de dosare compromiţătoare, apropiat al serviciilor secrete şi al lojei P-2, suspectat de şantaj - şi al generalului Dalla Chiesa, după 100 de zile în funcţia de prefect la Palermo. Cele două asasinate par să aibă legătură atât cu Aldo Moro, cât şi cu Andreotti, deoarece Buscetta şi Mannoia au declarat că asasinatele au fost comise de Mafia pentru "a face pe plac unor prieteni de la Roma". Atât Pecorelli, cât şi Dalla Chiesa ar fi intrat în posesia unui document extrem de stânjenitor pentru democrat-creştini: jurnalul secret al lui Aldo Moro, scris în timpul capctivităţii sale la "Brigăzile Roşii". câteva pagini din acest jurnal au fost regăsite întâmplător, în timpul perchezitionării unui apartament al teroriştilor din Milano, în octombrie 1990, şi au stârnit un scandal de toată frumuseţea: era vorba, în ele, despre "Reţeaua Gladio" şi despre finanţarea secretă a partidului Democrat-creştin de către CIA. Giulio Andreotti susţine cu orice ocazie că este nevinovat, fotul fiind o înscenare pusă la cale chiar de Mafia. Cum imunitatea parlamentară a lui Andreotti a fost ridicată, el însuşi susţinând această măsură, nu peste mult timp aceste întrebări îşi vor găsi răspunsuri, căci ancheta este în plină desfăşurare.

● "Afacerea ENIMONT" - scandalul la apogeu

Vreţi să câştigaţi rapid sume uriaşe, fără să mişcaţi un deget? Dacă aparţineţi bogatei şi influentei familii Ferruzzi şi aveţi vreo sută de milioane de dolari pe care să îi daţi mită, este foarte simplu. De fapt, era simplu în 1988, căci acum nimeni nu le mai invidiază pe cele trei fiice ale lui Serafino Ferruzzi. În aceeaşi zi, soţul uneia dintre ele, Raul Gardini, s-a sinucis, iar soţii celorlalte două au fost arestaţi. Povestea a început în 1988, când compania petrolieră de stat ENI şi concernul agroindustrial Montedison, controlat de familia Ferruzzi, au constituit un joint-venture în care fiecare a preluat 40 la sută din acţiuni, restul de 20 la sută fiind vândute public. O mare parte a lor a fost însă achiziţionată de intermediarii lui Gardini care, câteva zile mai târziu, putea să declare: "Industria chimică a Italiei sunt eu!". La puţin timp după constituirea ENIMONT, Gardini s-a retras din afacere, statul preluând partea sa şi a celorlalţi acţionari la un preţ mult mai mare decât cel iniţial. Investigaţiile au arătat că mita plătită politicienilor pentru a facilita "privatizarea" şi apoi, "naţionalizarea" s-a ridicat la 94 milioane de dolari, fiind posibil ca suma să fie şi mai mare. Conform declaraţiilor magistraţilor italieni, în acest caz au fost depistate cele mai mari sume plătite ilegal unei singure persoane, în anchetă fiind implicaţi doi foşti premieri, Craxi şi Forlani, precum şi alţi 6 politicieni de frunte. Raul Gardini şi Gabriele Cagliari, fostul preşedinte al ENI, au cedat nervos şi s-au sinucis, primul aflând despre iminenţa arestării sale, iar celălalt în închisoare.

● A mai rămas cineva pe dinafară?

Greu de crezut că există vreun sector al vieţii publice italiene neafectat de corupţie. Societăţile de construcţii, sportul, ajutoarele destinate lumii a treia, subvenţiile agricole, serviciile secrete şi chiar justiţia au oferit, unele după altele, subiecte pentru pagina întâi a ziarelor. Recentele scandaluri privind corupţia în cadrul Ministerului Culturii demonstrează că nici măcar oamenii de artă nu se dau în lături de la a se înfrupta din generoasele subvenţii puse la dispoziţie de către stat sau de organizaţiile internaţionale. Întrebarea "până când?" este firească. Atentatele cu bombe din ultima vreme, având scopul cert de a intimida, demonstrează că "răii" se tem de ceva. Se apropie sfârşitul operaţiunii "Mâinile Curate"? Ar cam fi cazul, căci oamenii au început să fie nemulţumiţi. Prea multe anchete şi prea puţine procese, gândeşte marea majoritate a italienilor. Suspicioşi şi având experienţa amară a trecutului, ei consideră tergiversarea drept o încercare de escamotare a adevărului.

Corina ŞTEFAN

REPORTAJ PE GLOB

În arșița verii la New York

Ileana IONESCU

A călători, în iulie, pe coasta de est a Statelor Unite nu este o idee tocmai fericită, dacă avem în vedere temperaturile din această perioadă. Termometrele indică, e drept, un număr de grade comparabil celui de la noi, dar umiditatea este foarte mare. Spre deosebire de noi, însă, americanii au un remediu garantat pentru combaterea neajunsurilor caniculei - aerul condiționat, de care dispune orice clădire, publică sau particulară. Așa se face că, intrând, direct din arșița de pe stradă, într-un magazin, ajungi ca în scurt timp să dârdâi de frig. La orele prânzului, când străzile se umplu de funcționarii grăbiți să ajungă la o pizzerie sau un mic restaurant chinezesc, pentru a mânca în grabă, poți vedea domni sobri, la costum închis și cravată și doamne în austere deux-pieces-uri, cu ciorapi și pantofi. Eticheta este respectată cu strictețe la orice firmă care se respectă.

În rest, acasă, în locurile de destindere, la cumpărături sau în vizită, americanii nu-și dezmint reputația de oameni pragmatici și eficienți. Toată lumea, de la mic la mare (la propriu și la figurat) preferă șortul și tricoul, veșminte practice și ușoare. Nimeni, indiferent de vârstă, greutate, sex, nu are vreo reținere față de șort și tricou. Singurele variații se înregistrează în funcție de categoria socială din care face parte purtătorul. Dar și așa te poți înșela, fiindcă excentrici există pretutindeni. Excepții de la "regula șortului" sunt doar membrii anumitor comunități etnice sau nou-veniți, dar și aceștia se adaptează, de obicei, foarte repede.

Spectacolul străzii new-york-eze e un amalgam de culoare, zgomot și senzații. Șocul e viu și puternic, din prima clipă. Dacă ai sosit cu idei preconcepute sau cu anumite iluzii, ești un om pierdut. Nimic nu pare așa cum îți închipuiai. Totul e altfel. E un alt continent, o altă lume, parcă de pe altă planetă. Impresiile sunt năucitoare, nu neapărat pentru că vii din România (fiindcă l-am auzit și pe un francez gândind aproape ca mine), ci pentru că America e "altceva" decât orice ai văzut până acum și, probabil, decât orice mai există pe lume. Este, poate, cel mai mare creuzet de etnii, sosite fiecare cu mentalitatea, obiceiurile, cu calitățile și defectele sale, care au ajuns, printr-un proces firesc, de obligatorie acomodare, să conviețuiască, să se respecte sau măcar să se îngăduie reciproc, înțelegând că altfel nu se poate. Incidentele, răbufnirile nu sunt excluse, ba chiar sunt destul de frecvente, dar nu ele constituie regula de aur a mentalității americanului mediu, cel pe care se sprijină - conform statisticilor - stâlpii societății. Americanul de rând pare să se conducă după deviza "trăiește și lasă și pe altul să trăiască". Grăbit de viață și de sloganul "Times is money" (timpul înseamnă bani), nu te asaltează cu manifestări de exagerată prietenie, cu chiolhanuri și discuții în stil balcanic, până la ziuă. Este însă amabil, politicos și mai ales nu uită să-ți zâmbească. Zâmbetul face parte din civilizația americană și este, aș zice eu, arma cea mai redutabilă a celui care își respectă semenii. Dacă intri într-un magazin, fii sigur că, în următoarele cinci minute, un vânzător zâmbitor te va întreba dacă îți poate fi de folos. Dacă îi refuzi sprijinul, discret, se retrage și te lasă în liniște să alegi ce-ți place sau numai să privești. Cu același zâmbet prevenitor, îți mulțumește la plecare, chiar dacă nu ai cumpărat nimic și te îndeamnă să revii. "Have a nice day" (Să aveți o zi bună) e formula cu care îți petrece pașii spre ușă. E politicos, plăcut pentru cel căruia îi este adresat salutul și, în fond nu costă nimic. Deceniile de "economie de piață" l-au învățat pe negustor (și negustor e oricine vrea să-și vândă marfa, de la magnat până la chinezul cu dugheană în colț de stradă) că politețea rentează.

A propos de rentabilitate, week-end-ul americanilor începe tot de vineri, dar după orele 17-18. Atunci, străzile New York-ului se umplu de mașini și de oameni. Traficul devine demențial, mai ales în aglomeratul, la orice oră din zi și din noapte, cartier Manhattan, - inima imensei metropole ce are, cu suburbii cu tot, un număr de locuitori aproape cât cel al României. Să te prindă week-end-ul în Manhattan e coșmarul oricărui automobilist. Începătorii sau străinii privesc ca halucinați la temerarii taximetriști, care, cu mastodonții lor galbeni, purtând, de obicei, urmele vitejiilor anterioare (aripi înfundate sau zgârieturi) se strecoară diabolic, prin spații incredibile sau țâșnesc cu viteze imposibile. Alți imbatabili maeștri ai complicatului trafic sunt bicicliștii, indieni sau chinezi, care se preling, cu o agilitate de veritabili acrobați, pe lângă mașini, clădiri sau oameni. Și, nu de puține ori, vehiculul mai poartă și "prăvălia" ambulantă a biciclistului - o mini-tarabă cu fructe, sucuri sau hot-dogs.

Din cauza aglomerației, ca și a piperatelor taxe de parcare, în New York e preferabil să circuli cu metroul, cu bus-ul (autobuzul) sau cu taxiul. Asta dacă te grăbești. Altfel, cel mai bine e să-l străbați cu pasul. Abia așa îi simți farmecul. Căci, dacă din fuga mașinii, ai surprins doar forfota străzii, aspectul ei vioi și pestriț și ți-au reținut poate pentru o clipă atenția

Spectacolul oraşului e un amalgam de culoare, zgomot şi senzaţii, creator de impresii năucitoare, un spaţiu al tuturor posibilităţilor

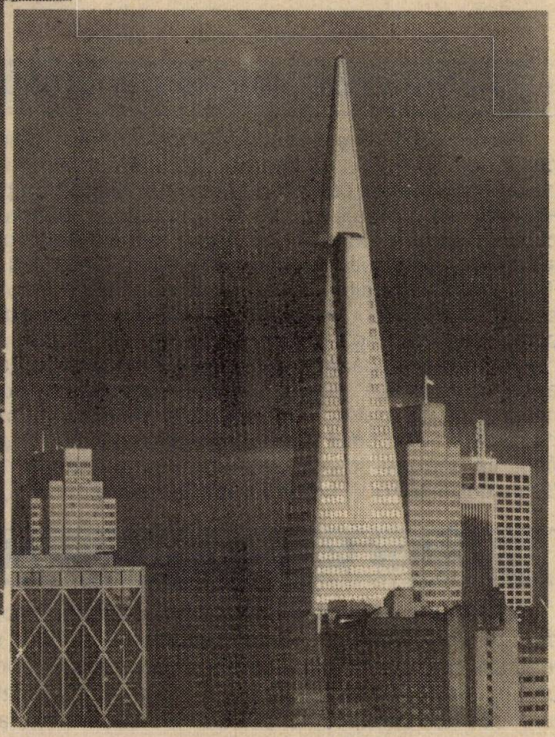

numeroasele reclame, dar şi dezordinea şi chiar lipsa de curăţenie a unor spaţii, doar la pas devii pe nesimţite, parte a tumultului din jur şi, aproape fără să ştii când, te trezeşti cum umbra zgârie-norilor, admiraţi cândva doar în vederi şi albume, îţi e deja familiară. Repede, nimic nu te mai miră din prea plinul din jur, indiferent cât de contradictorii şi paradoxale sunt imaginile.

Pe faimoasa şi eleganta Fifth Avenue, pe care se înşiruie magazinele de lux, aproape la fiecare 20-30 de metri de trotuar, s-a aciuit câte un cerşetor. Rezemat de vitrinele ce-şi etalează mărfurile strălucitoare, murdar şi încâlcit în zdrenţe, şi-a instalat un carton pe care stă scris, ca un leit-motiv, "sunt şomer, mi-e foame, n-am casă, am SIDA" - şi aşteaptă. Aşteaptă ca privirile vreunuia dintre grăbiţii trecători să se oprească asupra sa, ca mesajul de pe carton să-i fie recepţionat şi, eventual, să-l determine pe cel la care ajunge să bage mâna în buzunar. Dar "cererea" e prea mare, se pare, şi "oferta" prea mică. O parte dintre "solicitanţi" s-ar putea să fie doar simpli simulanţi. Ca, de pildă, tânărul negru vânjos, bine îmbrăcat, ce-şi făcea veacul la una din intersecţiile drumului spre Jersey City. Insistenţei sale insolente cu care întindea paharul de plastic, în care zornăiau câteva monede, nu-i scăpa niciuna din maşinile obligate să oprească la semnul "cedează trecerea".

În fond, şi el era un "întreprinzător", un tip cu iniţiativă, care sesizase avantajele "vadului" ales şi ştia să-şi apere drepturile de cetăţean liber. Într-o singură zi, maşina în care mă aflam a scăpat de asaltul tânărului, acesta fiind ocupat să gonească, cu gesturi ameninţătoare, un indian ce pătrunsese pe terenul său de vânătoare.

În mod pozitiv sau negativ, iniţiativa face parte din caracterul american. În momentul în care este sesizată vreo necesitate sau posibilitate de acoperire a vreunei dorinţe, indiferent cât de extravagantă, poţi fi sigur că, în momentul următor, acestea vor fi satisfăcute. Evenimentul cinematografic al verii acesteia a fost filmul "Jurassic Park", realizat de celebrul Steven Spielberg, după un best-seller cu acelaşi nume, un amestec de science-fiction cu scene de oroare. "Eroii" filmului - dinozaurii, reînviaţi după o reţetă fantastică, au creat o veritabilă modă în America, unde au apărut jucării-dinozauri, tricouri cu dinozauri, şepcuţe în formă de dinozauri, desene animate şi cărţi cu peripeţii dinozaureşti şi multe alte, toate pe "tema dată". Totul fiindcă se ştia că o astfel de marfă se cere. Deci, cererea trebuia acoperită. Şi era, pentru că sportul favorit al americanului e "shopping"-ul (cumpărăturile).

Zeului "Shopping" îi sunt consacrate complexele comerciale elegante, moderne, cu aer condiţionat şi grădini amenajate cu grijă, întâlnite în orice localitate. La New York, aceluiaşi zeu îi sunt dedicate străzi şi cartiere întregi. Mărfurile sunt după necesitate şi posibilitate. Dacă ai bani, îţi cumperi bijuterii de la somptuosul "Tiffany's", de pe Fifth Avenue sau din magazinele găzduite de mirobolantul Trump Tower, edificiu înălţat, ca o sfidare la adresa poveştilor din 1001 de nopţi, de miliardarul Donald Trump. Dacă nu ai, te mulţumeşti şi cu gablonţuri de contrabandă, achiziţionate de la vreo prăvălioară din Chinatown (Cartierul chinezesc).

America, în genere, şi New York-ul, în special, nu-şi dezmint renumele de spaţii ale tuturor posibilităţilor - de a muri, la un colţ de stradă sau de a-ţi construi palate, de a cerşi sau a munci, de "a avea sau de a fi" - după titlul unuia din romanele lui Hemingway.

Pe una din străzile principale din New York, a 42-a, un grup de artişti au înălţat un panou-gigant, pe care au scris, cu litere de statura unui om, cuvântul "Everybody" (Fiecare). În partea de jos a panoului, au prins, cu şuruburi şi lanţuri sau în cuie, diferite scaune. Metaforă a ideii locului ce-i revine fiecăruia în societate, a "scaunului", mai mare sau mai mic, mai comod sau mai auster, pe care poţi să-l ocupi. Iniţiativa amintiţilor artişti naşte, spontan, şi un gând mai puţin optimist, chiar amar, căci scaunele lor sunt goale...

PLANETA TRANZIȚIEI

Radu BUDEANU

Azilul economic la punctul critic

Până în 1989 migrația est-vest a fost incomparabil mai subțire decât cea sud-nord. Odată cu relaxarea politică din emisfera nordică și căderea cortinei de fier s-a cristalizat un proces nou, ale cărui semnificații majore le cunoaștem: răsăritul presează puternic apusul. Nu mai este vorba, în majoritatea covârșitoare a cazurilor, de solicitanți de azil politic, ci de azil economic. "International Herald Tribune" abordează această problemă cu severe implicații sociale, politice și economice încercând, pentru prima oară, să tragă un semnal de alarmă global. Ziarul subliniază: "trebuie regândite sistemele de migrare pe care le avem astăzi, promovate după cel de-al doilea război mondial. Este necesar să se acorde o atenție specială relației dintre politicile naționale în domeniul migrației și asistența internă și mondială. Absența unei politici clare lasă migrația în mâinile întâmplării..." Scurt, cuprinzător și cât se poate de semnificativ.

Schije bosniace la Casa Albă

Războiul din Bosnia-Herțegovina ricoșează în toată Europa dar zgârâie și Casa Albă. După negocieri laborioase și ineficiente, după operațiuni ONU spectaculoase dar păguboase, după un lung război al nervilor diplomatici care au lăsat războiul de pe teren să ducă dezastrul până la ultimele consecințe, la Casa Albă au început demisiile în legătură cu neinspirata strategie americană în această problemă. Demisiile au un caracter notabil pentru că se consumă în lanț. După George Kenney, de la Departamentul de analiză și Marschall Harris, responsabil cu supravegherea conflictului etnic din Bosnia, părăsește stafful prezidențial John Western însărcinat cu investigarea acuzațiilor de crime de război aduse împotriva sârbilor din Bosnia. Toți trei au părăsit Casa Albă "în semn de protest". Toți trei nu sunt de acord cu lipsa de fermitate a SUA față de genocidul din Bosnia-Herțegovina. De partea cealaltă a Atlanticului, stafful NATO a rămas intact. Strategii nu demisionează, rămân în post și deliberează. Între timp, în craterul iugoslav plouă cu morți. Este adevărat că ceva s-a mișcat: NATO s-a hotărât să intre în război...

Premiere în marasmul... "sovietic"

În timpul de friguroasă amintire a echilibrului terorii, diplomații americani nu au murit, seceraţi de mitraliere, pe teritoriul sovietic. După dispariția URSS și a încetării duelului est-vest acest lucru a devenit, în sfârșit, posibil. La Tbilisi a fost asasinat omul numărul doi al ambasadei americane, într-un atac demn de cele mai tiribombastice puneri în scenă de Cosa Nostra. Tot o premieră, de alt gen, s-a consumat la Suhumi. Primul eșalon ONU destinat supervizării militare a încetării focului între abhazi și georgieni a devenit operațional. Obiectivul final al misiunii este retragerea integrală a secesioniștilor și restabilirea guvernului civil al republicii autonome. Observatorii speră că, spre deosebire de Bosnia-Herțegovina, unde căștile albastre nu au făcut altceva decât să pregătească terenul unei intervenții americane, în acest caz ONU să închidă în față, rapid, ceea ce localnicii au deschis cu încetinitorul...

O țintă vie cu grad de general

Generalul Dudaev care a luat președinția Cecenei în stil hold-up este, în ultima vreme, cea mai stupefiantă țintă politică din perimetrul atât de zbuciumat al republicii.

Mustind de petrol și având o populație de numai 1,2 milioane de locuitori, Cecenia pare un studio perfect pentru o montare "western". Împotriva lui Dudaev atentatele se țin lanț. Toate feroce, bine închegate, menite să nu lase să scape nici musca. Dudaev scapă mereu, zâmbind apoi fotogenic sub mustața sa caucaziană. Ultimul atentat s-a produs conform regulii: necunoscuți debarcați din câteva mașini s-au infiltrat precipitat în sediul generalului, au aruncat grenade în biroul său și au șters-o ca în filme. La fața locului au rămas răniții: membri ai gărzii de corp a președintelui. Dudaev se afla în apropiere și este, în continuare, intact.

O retragere cu cântec

Totul a început în urmă cu un an când statele baltice au refuzat să mai accepte recruți ruși trimiși să împrospăteze grupul nord-vestic al armatei ruse. Față de necesarul de "sută la sută" al contingentelor s-a ajuns în situația ca în Lituania să fie prezente 48 la sută, în Estonia 27 la sută iar în Letonia 40 la sută din trupele "necesare" *(în imagine, reuniune a unor veterani ruși ce au făcut parte din trupele ce staționau în Letonia)*. Mai mult: lipsesc până și "încărcătorii" tehnicii de luptă. Între timp au apărut discuții în legătura cu nota de plată a Moscovei față de dezastrele ecologice produse în zecile de ani de staționare în teritoriu a garnizoanelor foste sovietice. Cu "grupul vestic" lucrurile sunt mai simple. Cancelarul Kohl a acceptat să pompeze în Rusia creditele necesare pentru construcția de locuințe, vitale în vederea reașezării armatei din Germania. Numai că Polonia, pe unde urmează să tranziteze ostașii ruși, se codește să accepte o traversare... "oricum". O altă armată faimoasă, a 14-a, care blochează Transnistria are și ea mari probleme. Ea devine, încet dar sigur, a nimănui, ceea ce încurcă și Moscova și Chișinăul și Tiraspolul. Numai în Tadjikistan în loc să se plece se vine, ceea ce readuce pe tapet cosmarul afgan care nu mai trebuie comentat

INFOMARKETING
MARKETING INFORMAȚIONAL
INFORMAREA DIRECTĂ

ERA producției a dominat ultimul sfert de secol XIX și primul sfert al secolului XX. Conceptul original de marketing s-a dezvoltat pe sistemul "barter" (troc), prin schimb, un produs pentru un alt produs. Sistemul a fost realmente pulverizat de Revoluția Industrială când producția de bunuri manufacturate a fost obținută pe liniile de asamblare ale producției de masă. Așa a apărut, la începutul secolului XX, conceptul de marketing pentru "producător" unde producția era importantă și se presupunea că selecția făcută de clienți este diferențiată de calitatea produselor și de prețul acestora.

Între anii '30 - '40 s-a impus conceptul marketingului pentru "vânzător" unde accentul a fost pus pe actul de vânzare, reclamă și eforturi de promovare. Al treilea sfert al acestui secol a fost dominat de ideea mix-ului de marketing în vederea determinării dorințelor și nevoilor consumatorilor și satisfacerii acestora.

Ultimul sfert de secol, dominat de marketingul pentru "consumator", a cunoscut o explozie de căutări, marketing al nevoilor și nu al cerințelor, turbomarketing, marketingul "învăluirii" clientului, păstrării lui, cooptării în afaceri, a marketingului relațiilor, a marketingului informațional.

Pentru **marketingul informațional**, ERA observării pasive a trecut! Prin "provocarea" informațiilor, ERA experimentului și a simulărilor euristice și combinatoriale este cea în care existăm.

Se poate spune că momentul cheie în care deținătorii de facilități QUBE, o telecomandă cu un număr de taste prin care se poate "răspunde" prin televizor "în direct" unor întrebări, a fost acel promițător 1980, an când s-a produs fantasticul "boom" al utilizărilor electronice în domeniul casnic. Ziarele americane au comentat favorabil momentul în care, printr-un sistem QUBE elaborat de Warner Communications, au fost primite "în direct" opțiunile deținătorilor acestui mod de comunicare. Ei au răspuns prin intermediul televizorului unui număr de cinci întrebări care vizau problema energiei, expusă de președintele Carter audienței.

Prin sisteme asemănătoare, astăzi sunt acționate aplicații de management financiar-gospodăresc, teleshopping, telebanking, activarea și dezactivarea de la distanță a sistemelor de siguranță, regăsirea informației din băncile de date și informații, selecții multiple cu răspuns deschis etc., prin televizorul modificat.

Adăugând acestor facilități "minore" un computer personal (PC), și acces legalizat (cod personal), telefilii pot selecta informațiile de pe ecran sau pot deveni interlocutori în anumite programe de televiziune, în care actor este publicul. Rezultă incredibile posibilități de studiere a pieței informațiilor.

Deciziile financiare în gospodărie pot fi asistate, spre exemplu, prin intermediul aceluiași PC la "scotociri" inteligente asupra posibilităților de a obține împrumut ori de a economisi. Analize sofisticate privind fluxul de bani "la purtător" devin posibile prin acest dialog "inteligent" cu întrebări de genul:

— este mai bine, pentru inițierea unei afaceri, să cumpăr sau să închiriez o mașină/casă/apartament?

— investesc în renovarea casei și terenului ori vând și cumpăr o altă locuință?

— care este cea mai profitabilă investiție? un "coșuleț" valutar, un portofoliu de acțiuni, imobiliar, financiar, educațional?

— care este termenul optim de rambursare a unui împrumut?

— care este valoarea actuală a portofoliului financiar de investiții?

Multe dintre cele ilustrate sunt deseori servicii Videotext, deci servicii fără calculator personal, doar prin intermediul unui televizor.

La începutul anilor '80, aceste servicii se numeau Prestel în Marea Britanie, Teletel sau Antiope în Franța, Bildschirmtext în Germania, Captains în Japonia, Telidon în Canada sau Telset în Finlanda. La Biblioteca Consiliului Britanic în București se găsesc date, informații și casete video din domeniul tehnologiei informației care tratează această perioadă.

Teletextul, spre exemplu, a fost introdus în Marea Britanie în anul 1976 în două versiuni, și anume: CEEFAX, distribuit de BBC (British Broadcasting Company) și ORACLE al rețelei independente ITV (Independent TeleVision), numit Prestel; acesta are un fascinant număr de facilități reflectat de caracterul său interactiv. Prin intermediul British Postoffice-ului (PTT) și-a demonstrat utilitatea într-o mulțime de țări inclusiv (la acea vreme) URSS, Orientul Apropiat și Îndepărtat, pe atunci, sau Piața Comună a informațiilor, dar datorită costului prohibitiv pentru terminal și accesorii (în jur de 2000 dolari SUA), Prestel era greu accesibil chiar și pentru Germania, Elveția, Olanda, Danemarca sau... Hong Kong.

Încă din această perioadă, Franța, "vârf de lance" a revoluției tehnologice în telecomunicații, a acordat o atenție deosebită telefonului, ca o componentă fundamentală a societății bazate pe **informația distribuită**. Prin sisteme și programe telematice, combinând inteligent telecomunicația cu prelucrarea datelor, "chioșcul informațional" și programul "telematique" încorporează telefoane, televizoare, facsimile, terminale de calculator, în mod armonios, multe dintre informații și chiar instalarea fiind, pentru început, gratuite. Spre exemplu, repertoarul telefonic național francez, o bază de date, este accesibil gratuit prin programele Videotext/Teletext.

Telefonul face parte, de altfel, din instrumentarul modern de obținere a informațiilor din surse directe de date.

Decidentul anilor 2000, va exploata schimbările rapide apărute în **tehnologia informației** sub impactul electronicii și telecomunicațiilor moderne. Instalat în automobilul său, poate face observații directe pe care ochiul unui "piețar" le identifică mai ușor iar mintea sa experimentată le analizează, conform personalității (agresive?) mai bine decât omul de pe stradă; pentru informații suplimentare gen interviu poate folosi telefonul mobil/videotelefonul, ca instrument de cercetare și investigare. Discuțiile purtate "față în față" cu personalul magazinelor pe lângă care trece sunt utile pentru "testarea pieței" mai curând, decât decizii de cumpărare. Un mijloc atât de flexibil de comunicare este parcă destinat **marketingului informațional**. Prin el se va participa la discuții în grup, tip (video)conferință, anulând pur și simplu... spațiul, iar decizia poate fi extrem de rapidă (turbomarketing). Pentru aceasta el poate contacta telefonic atât clienți, cât și producători ori intermediari sau vânzători, pentru a-i chestiona și a le cunoaște reacțiile, opiniile ori sugestiile la ideile expuse; poate apela la o sursă secundară de date (banca de date ori informații, bazele de date, arhivele pe CD-ROM ori CD-Vision) și stoca informațiile în memoria (video)telefonului. Pentru autentificarea deciziei utilizează EMAIL-ul (poșta electronică) și tot prin videotelefon va putea transmite prin fax instrucțiuni și documente semnate.

Dintr-un studiu făcut de Financial Times, rezultă existența unei piețe potențiale la nivelul anului 1995 pentru videotelefoane în Europa, de 296 milioane dolari SUA, pentru video și audioconferințe și o piață SUA, de 8,3 miliarde dolari, pentru videoconferințe. Investigațiile făcute de binecunoscuta firmă Frost & Sullivan pun în valoare o piață mondială a comunicațiilor vizuale de circa 3 miliarde de dolari SUA pe an, pentru anii ce vin.

Conf. univ. dr. Niculae Mihăiță

Brigadă anti-mafia din St. Petersburg la antrenament

GRUȘKO

incoruptibilul din Sankt Petersburg

Gruşko, în vârstă de 50 de ani, ofiţer de poliţie în marele oraş de pe Neva, fostul Leningrad rebotezat astăzi Sankt Petersburg, este pe cale să devină un personaj de legendă, asemănător "incoruptibililor" anilor '30 din Chicago. Vajnicul poliţist, la fel ca şi confraţii săi americani, duce o luptă necruţătoare împotriva crimei organizate, care a luat proporţii îngrozitoare pe teritoriul fostei Uniuni Sovietice, nu numai în republicile din Asia Centrală şi Caucaz sau la Moscova, dar şi în ctitoria lui Petru cel Mare de la Golful Finic. Misiunea sfântă a lui Gruşko, fost cadru cu experienţă în faimosul KGB, are drept ţintă monstruoasa mafie, existentă pe meleagurile "Veneţiei Nordice" ruseşti încă de pe vremurile bune ale tătucului Brejnev, amplificată acum în proporţie geometrică de avatarurile turbulentei perioade de trecere de la totalitarism la democraţie.

Combătând, cu inteligenţă şi curaj, pe alde Dilinger şi Capone de sorginte rusească, Gruşko va ieşi întotdeauna învingător, la fel ca în orice film cu happy end în care binele îngenunchează, în mod obligatoriu, răul. Pentru că, de fapt, Gruşko este doar un personaj fictiv, erou al noului serial de televiziune pe care compania britanică BBC îl produce, împreună cu colegii ruşi din Sankt Petersburg, primul episod din cele şapte planificate aflându-se deja la masa de montaj.

Gruşko rămâne, deocamdată, un personaj de film, un fel de Corrado şi Davide din serialul "Caracatiţa" al RAI, peisajul crimei organizate ruseşti cu care se războieşte "incoruptibilul" din Sankt Petersburg fiind, însă, destul de asemănător. Conform relatărilor săptămânalului britanic "The Observer", mafia din oraşul de pe Neva, astăzi o metropolă cu aproape cinci milioane de locuitori, controlează în întregime afacerile comerciale, 90 la sută din negustorii particulari fiind obligaţi să plătească "protecţia" diverselor bande ce operează aici ca în codru sfidând cu nepăsare organele de poliţie şi justiţie. Numai în prima parte a acestui an, 21 de oameni de afaceri au fost răpiţi pretinzându-se pentru eliberarea lor sume grase de răscumpărare. Reglarea de conturi între bandele mafiote a devenit un lucru obişnuit, rafalele de arme automate răsunând nu numai pe străzi sau pe şosele, în miez de noapte, dar chiar şi în incinta unor localuri publice. Traficul de arme şi de droguri capătă proporţii uriaşe, mafia locală întreţinând relaţii strânse cu crima organizată de peste ţări şi oceane. În curtea poliţiei din Sankt Petersburg, se pot vedea nişte containere cu "ajutoare umanitare" trimise din îndepărtata Columbie. La o cercetare mai atentă, poliţiştii au descoperit că filantropicele cutii cu conserve de carne, conţineau nu mai puţin de o tonă de heroină pură expediată sub această formă de complicii sud-americani.

După cum relatează săptămânalul britanic citat mai sus, poliţia din Sankt Petersburg, ca de altfel şi colegele lor din alte mari oraşe ale Rusiei, inclusiv Moscova, este puţin pregătită pentru a face faţă valului de infracţiuni ce bântuie astăzi fostul imperiu sovietic şi, în special, înmulţirii fără precedent a organizaţiilor de tip mafiot. Dotarea forţelor de poliţie se dovedeşte inferioară şi ca armament şi ca mijloace de transport, în comparaţie cu echipamentul bandelor criminale care folosesc arme sofisticate importate din Occident şi automobile ultramoderne, cu mare viteză, de aceeaşi provenienţă.

Blocajul lor major provine însă din relaţiile pe care crima organizată le are cu anumite vârfuri politice şi industriale în condiţiile proliferării pe scară largă a corupţiei. Slăbiciunea de care dă dovadă şi concesiile făcute de administraţia actuală a Rusiei grevează acţiunile poliţiei şi justiţiei, derutate de actele de clemenţă ale conducerii de la Kremlin faţă de anumite persoane condamnate anterior pentru scandaloase cazuri de corupţie. Cum ar putea fi calificată, în acest context, graţierea foarte recentă a lui Iuri Ciurbanov, ginerele lui Brejnev, condamnat în 1988 la 12 ani închisoare? Acesta fusese, în timpul când socrul său era stăpânul absolut al Uniunii Sovietice, prim adjunct al ministrului de interne. Destituit din toate funcţiile şi arestat după venirea la putere a lui Gorbaciov, generalul Ciurbanov a fost judecat în "afacerea bumbacului din Uzbekistan" în cadrul căreia primise mită un milion de dolari din partea mafiei locale. El îşi ispăşea pedeapsa într-un lagăr de muncă din Urali, destinat foştilor ofiţeri de poliţie şi membrilor vechii nomenclaturi prinşi cu mâna în sac. Neaşteptata sa graţiere, după executarea a mai puţin de jumătate din pedeapsă, ridică multe semne de întrebare, încurajând pe actualii corifei ai corupţiei.

Ce ar putea face eventualii incoruptibili de tipul fictivului erou Gruşko în climatul generalizat de corupţie al Rusiei de azi? Probabil, doar să anihileze câteva plevuşti fără importanţă în condiţiile când fioroşii rechini ai crimei organizate se bucură nu numai de reţele mafiote de temut, dar şi de umbrela unor protecţii înalte, cumpărată, desigur, cu bani grei.

Crăciun IONESCU

Afacerea "TOPAZ" (2)

• Spionii de marca "TOPAZ" şi "TÜRKIS" au livrat Estului atât de multe materiale valoroase, încât personalul necesar prelucrării acestora a trebuit mărit.

Pentru gustul ruşilor "TOPAZ" era prea silitor. "Nu ne aruncaţi atâta hârtie", se impacienta ofiţerul de legătură KGB, aflat în biroul spionajului extern al RDG - "Recunoaşterea principală administrativă" (HVA). "Limitaţi-vă la ce e cel mai important!"

Acest lucru nu era, însă, prea uşor de realizat, căci toate informaţiile furnizate de "TOPAZ" erau briliante. Cei care erau în măsură să le aprecieze din cadrul secţiei XII a HVA - răspunzători pentru NATO şi CE - spuneau deseori: "Asta nu e important pentru ruşi..."

Într-un final, totuşi, materialul "livrat" devenise atât de important, încât un ofiţer de legătură KGB nu mai reuşea singur să-l prelucreze, primind două ajutoare, care lucrau într-un birou aflat pe acelaşi coridor cu Markus Wolf.

Rainer Rupp, alias "Topaz", 47 de ani, nu era un spion obişnuit, aflându-se şi "raportând" chiar din inima Alianţei vestice de apărare NATO, din cadrul Departamentului de politică internaţională. HVA l-a recrutat încă din 1968.

Soţia sa, englezoaica Christine-Ann (nume conspirativ "Türkis") era plasată într-un post la fel de important: Biroul de Securitate, direct subordonat secretarului general şi în care sunt reprezentate toate statele membre NATO. Manfred Wörner, secretar general NATO din 1988, i-a "moştenit" pe cei doi de la predecesorul său, Lordul Carrington. Rupp a servit HVA începând de la mijlocul anului 1977 până la sfârşitul lui 1989; soţia sa a lucrat, la rândul ei, din 1972 ca agentă pentru Markus Wolf.

Rainer Rupp, alias "TOPAZ"

În 1990 s-a înfiinţat "Grupul de lucru <<Topaz>>", pentru urmărirea spionilor

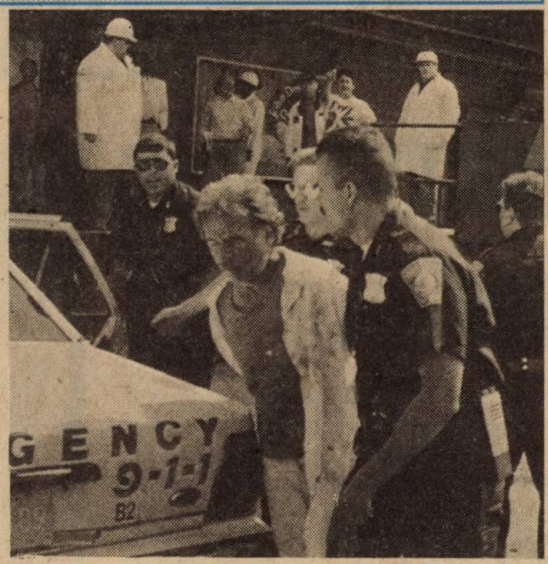

Soţii aveau acces la toată gama de documente secrete: de la "confidenţial" la "Cosmic top secret":

— Planurile de forţe armate şi de înarmare ale tuturor ţărilor NATO;

— Sistemele de conducere NATO, precum şi personalităţile actuale;

— Rapoartele militarilor despre conceptul general strategic pentru apărarea domeniului pactului;

— Manevre de trupe, înarmarea şi efectivele;

— Rezultatele, aprecierile şi analizele exerciţiilor militare.

Deoarece Rupp îşi actualiza materialul periodic, conducerea supremă a adversarului - "Pactul de la Varşovia" - avea în permanenţă informaţii despre planurile NATO. Datorită activităţii familiei Rupp, Blocul de est afla şi cum este apreciat în ochii Vestului. Pentru că spionii informau prin:

— Analiza asupra "capacităţilor" Pactului de la Varşovia;

— Relatări asupra "posibilităţilor" prevenirii unui atac prin Pactul de la Varşovia;

— Aprecieri ale posibilelor ameninţări.

Familia Rupp furniza "instructorilor" HVA şi fotografii. Întâlnirile aveau loc la intervale de 6-10 săptămâni în Franţa, Haga şi pe coasta Mării Nordului.

Şi activitatea Christinei-Ann era foarte valoroasă. Şi ea avea acces la documentele "Cosmic top secret". Acestea au fost citite de HVA şi KGB între 1972 şi 1984. Din Biroul de Securitate NATO ea relata şi oral despre tot ce auzea în şedinţe. Un fost securist al CC declara: "Ştiam întotdeauna cine vota pentru şi cine împotrivă, într-o şedinţă NATO, când era majoritatea şi de unde se năşteau diferenţele de opinii". Înainte de a înainta materialul informativ ruşilor, Markus Wolf - Departamentul XII - informa mai întâi un cerc exclusiv de funcţionari. Primii îl citeau Markus Wolf şi Erich Nielke, următorul era "servit" Erich Honecker. Pentru Willi Stoph era suficientă o selecţie a informaţiilor. Egon Krenz, în schimb - responsabil pentru forţele de securitate din cadrul Biroului Politic - putea vedea aproape toate relatările "Topaz" şi "Türkis".

Spionii au început să fie urmăriţi în 1990. Atunci s-a înfiinţat "Grupul de lucru Topaz". Stüben, director al Departamentului de spionaj din cadrul Consiliului pentru apărarea Constituţiei, conducea grupul format din lucrători ai Serviciului federal de informaţii şi NATO. Primele verificări s-au concentrat asupra colaboratorilor germani ai NATO. Ofiţerii HVA chestionaţi au păstrat o tăcere mormântală. Hotărâtoare au fost, într-un final, însemnările cu aprecieri HVA despre materialele descoperite la Karlhorst şi Moscova.

Cu două săptămâni în urmă, Rupp, refugiat împreună cu soţia în Belgia, s-a aflat în vizită la părinţii săi adoptivi în Saarburg-Trier, Germania. Neavând dreptul de a interveni pe teritoriul Belgiei, autorităţile germane i-au arestat pe "Topaz" şi "Türkis" pe 31 iulie 1993.

(Adaptare după FOCUS - 32/93 - realizată de Odette HANGANU)

LUMEA

Serial

Sfârșitul RĂZBOIULUI RECE 5

MALTA (II)

În ceea ce privește prezentarea stadiului convorbirilor, sovieticii erau în avantaj. Gorbaciov se afla pe "Gorki", staționat în rada portului, deci stafful său de presă a putut "hrăni" reporterii "nesătui" cu multe informații. Purtătoarea de cuvânt a lui Bush, Margaret Tutwiler, privea neputincioasă la podul și la locul de unde ar fi urmat să țină legătura cu presa. "Mr. Baker, aici strigă și cere ajutor un șoarece ce se înecă! Știu că dv și celălalt președinte poate beți șampanie sau altceva, dar habar nu aveți ce se întâmplă pe uscat. Pur și simplu suntem schingiuiți de ziariști!"

Inițial, Baker și Fitzwater au plănuit să informeze cu pompă despre inițiativele americane și colaborarea americano- sovietică. Zadarnic!

Duminică dimineața furtuna a început să slăbească în intensitate. Întâlnirea era prevăzută să fie pe "Bleknap", dar ambele părți au ajuns la concluzia că "Gorki" era mai stabil și potrivit pentru ședință. De această dată și președintele american avea după ureche un plasture împotriva răului de mare. Întrebat de ziariști dacă vremea potrivnică a stânjenit întâlnirea la nivel înalt, a răspuns convins: "Nicidecum! Nicidecum! Întâlnirii îi merge foarte bine!" La cea de a doua rundă, liderul sovietic a mărturisit că ar dori să vorbească "cu sufletul". S-a plâns de anumite aspecte ale politicii americane "unilaterale și nefolositoare" țelurilor urmărite de el. A vorbi în Occident de prăbușirea socialismului este "provocator", chiar jignitor. Repercusiunea acestor sloganuri la Moscova sau în alte capitale socialiste este similară cu vechile lozinci comuniste ale exportului de revoluție sau crizei capitalismului. Deci, de ce trebuie Bush mereu să califice ultimele evoluții din Europa răsăriteană drept "un triumf al valorilor

Gorbaciov: "Suntem conștienți că trupele noastre nu sunt dorite în Europa răsăriteană"

George Bush coborând de pe "Belknap" pentru a se urca pe "Gorki"

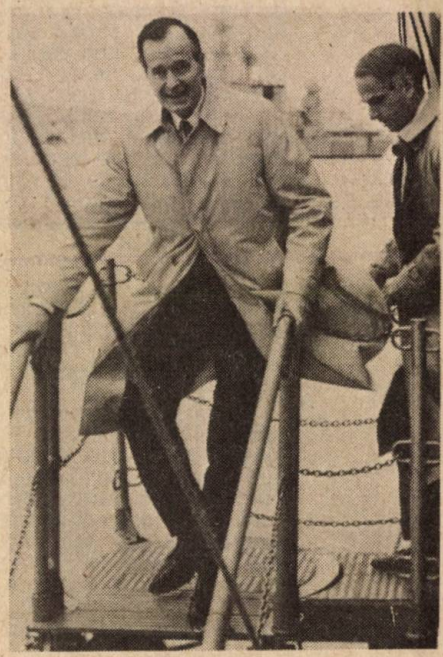

occidentale? Bush a răspuns printr-o întrebare: "De ce vă deranjează? Eu consider "glasnost" o valoare occidentală, sistemul parlamentar drept unul vestic, ca și pluralismul". Gorbaciov a replicat: "Și noi le avem, atunci de ce nu le numiți estice?" Avocatul Baker a găsit soluția "Ce-ar fi să vorbim de valori democratice?" Soluție acceptată imediat.

În timpul convorbirilor din ajun, Gorbaciov ceruse un control eficient al armelor de pe mare, mai ales al rachetelor de croazieră staționate pe navele de război. A mai întrebat: "Cum putem ajunge la o convenție START, dacă o întreagă serie de arme nucleare rămân pe dinafară?" Bush știa că asemenea arme sunt foarte ușor de ascuns pe nave și că marina americană nu dorea inspectori sovietici pe vasele ei. De aceea a răspuns: "Nu merge". Gorbaciov a prezentat o hartă albastru- albă, pe care era marcată "încercuirea" Uniunii Sovietice de bazele marinei americane cu purtătoare de avioane și alte vase de război. Mobilul era să sublinieze punctul de vedere al Marelui Stat Major sovietic că navele dotate cu rachete de croazieră reprezintă un pericol deosebit pentru URSS. Pentru o clipă, Bush a fost tentat să contrazică, dar a tăcut. Gorbaciov a continuat ironic. "Păreți să nu aveți un răspuns!" La rândul său, președintele american a continuat: "Numai fiindcă cele desenate aici îmi provoacă mari dificultăți. Un control al armelor staționate pe nave este foarte anevoios și greu". Teritoriul sovietic apare pe hartă ca un imens gol, fără nici o menționare a uriașului complex militaro-industrial existent, care are misiunea de a ține în șah potențialul american. Poate ar trebui să umplu aceste goluri. Voi cere CIA să întocmească o hartă, care să prezinte lucrurile din punctul nostru de vedere. După aceea le vom compara și vom vedea care din hărți este mai exactă".

Gorbaciov a continuat : "Dacă stabilim o reducere a armamentului (respectiv a

sistemelor de rachete şi bombardiere staţionate la sol), atunci trebuie reduse şi armele de pe mare. Situaţia geografică joacă aici un rol foarte important". Imediat a ţinut să precizeze că URSS nu mai vede în SUA un duşman şi că doresc prezenţa americanilor în Europa. "Este important, pentru viitorul continentului, să jucaţi un rol semnificativ", arăta Gorbaciov în continuare, ceea ce însemna de fapt că sovieticii nu pretindeau retragerea americanilor de pe continent. Baker a considerat această declaraţie a lui Gorbaciov ca cea mai importantă a celor două zile.

Gorbaciov şi Bush au discutat din nou între patru ochi, duminică dimineaţa, despre cel mai dificil subiect al momentului: ţările baltice. La fel cum explicase cu câteva luni în urmă Şevardnadze, şi Gorbaciov a arătat că Kremlinul este decis să evite "represaliile" pe cât posibil. Dar a precizat că Kremlinul nu poate accepta o secesiune unilaterală de URSS. Bush a menţionat aici, bazându-se pe discreţia omologului său sovietic, că există momente în care nici el nu poate ignora aripa de dreapta din politica americană, dar are o mare influenţă asupra politicii interne. El i-a amintit lui Gorbaciov că, timp de 49 de ani, SUA nu au recunoscut anexarea spaţiului baltic de către sovietici şi nu au renunţat la pretenţia de a revendica independenţa acestor ţări. Dar a precizat că este dispus să aprecieze "atitudinea moderată" a sovieticilor în sensul de a evita folosirea forţei. Dar dacă sovieticii ar provoca "izbucniri violente" în ţările baltice, acestea ar aduce după sine amplificarea curentului antisovietic din America. Deci, în cazul în care Gorbaciov îşi respectă linia şi evită izbucniri de forţă, americanii nu vor crea nici o problemă. Gorbaciov a dedus de aici că omologul său american nu doreşte şi nu insistă pentru independenţa spaţiului baltic. După doi ani, succesorul lui Şevardnadze, Alexandr Besmertnîh, avea să constate: "dacă nu ar fi fost Malta, Uniunea Sovietică nu ar fi renunţat atât de uşor la controlul asupra Europei răsăritene şi al ţărilor baltice".

La încheierea convorbirilor, Bush şi Gorbaciov au apărut împreună la conferinţa de presă. Singurul punct în care mai existau diferenţe de vederi era America Centrală. Era însă cert că în următoarele luni vor fi încheiate acorduri privind limitarea înarmării nucleare şi convenţionale, care erau gata pentru semnare chiar în 1990. Ghenadi Gherasimov, purtătorul de cuvânt al Ministerului sovietic de Externe: "Am îngropat războiul rece pe fundul Mediteranei".

Distrugerea unei rachete americane de croazieră

"Exerciţii" americane la Manila

Criza baltică şi reunificarea germană

Marţi, 11 ianuarie 1990. Şeful statului sovietic, Mihail Gorbaciov pleacă la Vilnius însoţit de o numeroasă delegaţie: 40 de persoane. În faţa catedralei catolice circa 200 000 de lituanieni erau adunaţi şi cereau continuu "Independenţă!" O lozincă purtată de manifestanţi: "Lenin a recunoscut independenţa Lituaniei, Stalin a furat-o şi acum Gorbaciov?"

Gorbaciov era primul şef al unui stat sovietic, care a venit vreodată în această ţară baltică. A stat trei zile. La Moscova, durii ceruseră măsuri de ordin militar împotriva Vilnius, deoarece, în caz contrar, Lituania se va desprinde şi va provoca destrămarea URSS. Gorbaciov a refuzat categoric: "Nu doresc să-mi pătez

mâinile cu sânge". Acum, la Vilnius, i-a avertizat pe lituanieni şi pe conducătorul lor Vytautas Landsbergis că "provocările" vor aduce după sine măsuri dure din partea militarilor sovietici, ceea ce ar însemna sfârşitul "perestroika".

Ameninţarea cu măsuri dure din partea militarilor l-a speriat pe preşedintele american, dar el s-a menţinut pe linia promisiunilor făcute în Malta. I-a cerut purtătorului său de cuvânt Marlin Fitzwater şi ministrului său de externe James Baker să evite "sentimentalismele" în problema statelor baltice. De aceea Fitzwater va declara ziariştilor că "SUA nu au recunoscut anexarea acestora de către sovietici, dar nu doresc să adopte o poziţie, care nu ar sluji niciuneia dintre părţi". Colaboratorii Ministerului american de Externe anunţau lapidar: conducerea sovietică opinează că nu trebuie să renunţe la Lituania.

După vizita în Lituania, au izbucnit tulburări în Caucaz, care erau mult mai grave: Azerbaidjanul se ridica împotriva Moscovei. Situaţia era şi mai tensionată, deoarece în regiunea Nagornîi Karabah a reizbucnit conflictul din 1988 cu armenii, majoritari în zonă. După 20 ianuarie 1990, capitala Azerbaidjanului, Baku, a fost invadată de unităţi ale armatei sovietice şi unităţi speciale ale Ministerului sovietic de Interne. Numărul oficial al morţilor - 120, dar opoziţia susţine că a depăşit 1 000. Gorbaciov a apărat la televiziune intervenţia dură a armatei împotriva "piraţilor lipsiţi de răspundere şi a traficanţilor", care au profitat de conflictul interetnic.

Într-un interviu acordat în aceeaşi săptămână revistei "Newsweek", Bush l-a acoperit pe şeful Kremlinului: "Problemele deosebit de dificile cu care se confruntă Gorbaciov nu se vor ameliora, dacă şefii de guverne ai altor ţări se vor erija în autoritate supremă". Din acest moment Bush şi Baker au început să se teamă că liderul sovietic nu va mai rămâne pentru multă vreme în această funcţie. În dimineaţa de 31 ianuarie Bush i-a telefonat lui Gorbaciov. Se împlinea aproape un an de când preşedintele american - care tocmai fusese instalat în noua funcţie - se întâlnise cu cel sovietic. Bush a renunţat să pună întrebări incomode, la telefon, referitoare la criza politică internă, încercând mai mult să ofere un sprijin moral partenerului său. Astfel a menţionat că are în vedere o nouă reducere a trupelor americane şi sovietice în Europa. Dacă Gorbaciov este de acord, el va comunica acest lucru a doua zi în discursul despre starea naţiunii. Şeful sovietic a salutat propunerea.

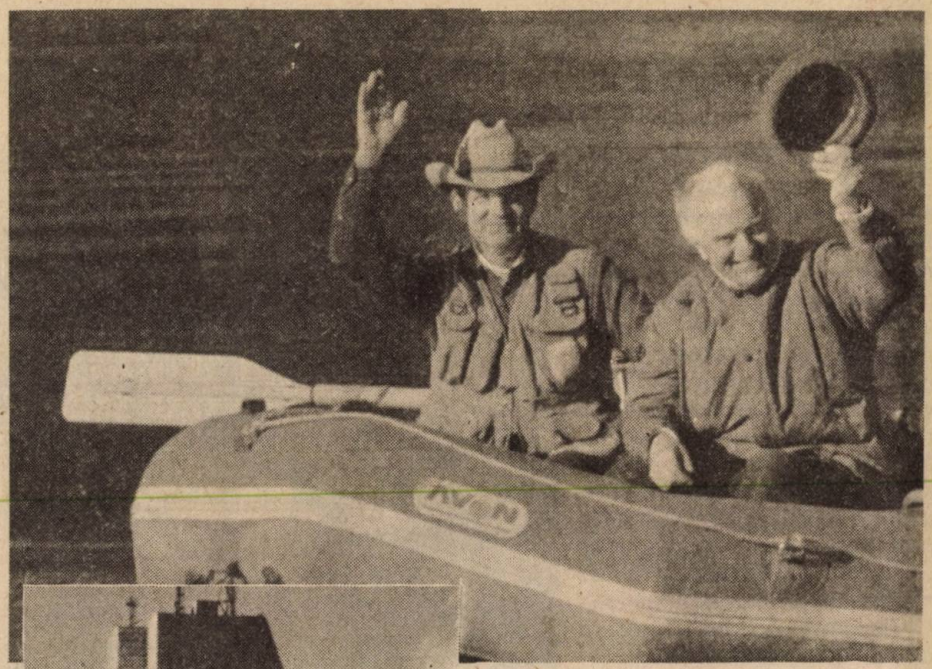

Baker şi Şevardnadze în Wyoming, 1989

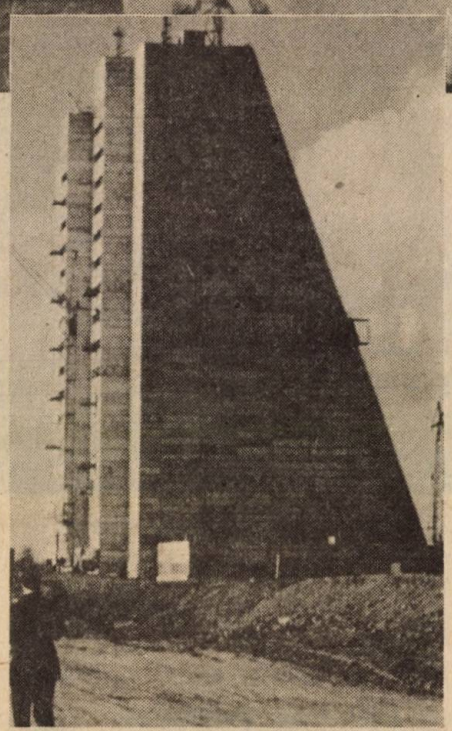

Staţiunea radar de la Krasnoiarsk

La şapte zile după acest telefon, Baker descindea la Moscova pe o ceaţă foarte deasă. Întâlnirea cu Şevardnadze era programată pentru orele 19, dar CC, în faţa căruia Gorbaciov s-a putut impune cu greu, se mai afla în plenară. Colaboratorii lui Şevardnadze l-au rugat să amâne convorbirile cu o oră. Baker, la rândul său, se întreba dacă Şevardnadze nu este prea acaparat de problemele interne, pentru a se mai putea ocupa de cele externe. Pornea de la premisa că libertatea lui de mişcare pentru concesii era foarte limitată.

În timpul plenarei, majoritatea vorbitorilor au reproşat ministrului de externe şi lui Gorbaciov că sunt prea concesivi faţă de americani. Cu toate acestea, la orele 20, când au început convorbirile Baker-Şevardnadze, americanul a rămas surprins cât de vioi este sovieticul. Baker şi-a început discursul cu o elogiere a schimbărilor petrecute în relaţiile sovieto-americane, apoi a continuat cu susţinerea "perestroika": "Credem că procesul de înnoire din Uniunea Sovietică este şi în interesul nostru. Este important şi pozitiv".

"Înnoire" era noţiunea folosită de Gorbaciov şi Şevardnadze pentru caracterizarea politicii lor. Ministrul american de externe a introdus o noţiune nouă, care să semnalizeze clar că SUA răspund la modificările din Uniunea Sovietică. "Dorim să aveţi succes în eforturile dvs. Ştim că posibilităţile noastre de a vă ajuta sunt limitate, dar pentru ca procesul de înnoire să decurgă în mod favorabil este nevoie de o situaţie internaţională stabilă".

Şevardnadze jubila: "Ştiţi, am folosit aceleaşi cuvinte în faţa plenarei CC. Se pare că în acest punct avem un numitor comun. Seara, Şevardnadze l-a invitat pe Baker acasă, la masă. Oaspetele american a fost neliniştit după ce a ascultat prezentarea sumbră a lui Şevardnadze despre perspectivele de viitor ale lui Gorbaciov: "Şansele lui de supravieţuire sunt slabe, deşi în public nu vom recunoaşte acest lucru. Pericolul ca Gorbaciov să fie victima unei revoluţii de palat este mult mai mic, faţă de cel al străzii. Spiritul libertăţii s-a eliberat din chingi".

(va urma)

Traducere şi adaptare
Magda CADIA

EURECA a revenit pe Pământ

Cristian Ciubotaru, Alba Iulia. După zece zile pe orbită, astronauţii navetei Endeavour şi-au încheiat misiunea la Cap Canaveral (în Florida), aducând la sol platforma-laborator EURECA şi inaugurând primul laborator comercial Spacelab-1. "NASA a fost foarte generoasă, dându-ne mult mai mult decât i-am plătit", a declarat Agenţiei "France Presse" Alan Dover, director adjunct al proiectului EURECA. "Fără exagerare, misiunea EURECA (European Retrievable Carrier) reprezintă o mare realizare pentru Europa".

Obiectivul principal al acestui zbor, care a fost de a captura şi recupera platforma ştiinţifică EURECA, a permis celor doi astronauţi să iasă în spaţiu pentru a fixa cele două antene instabile ale acestui satelit european de 4,5 tone. Responsabilii ASA (Agenţia Spaţială Europeană) şi savanţii care au conceput 71 de studii despre microgravitate şi-au exprimat satisfacţia faţă de buna desfăşurare a acestei misiuni de 11 luni, care a început la 2 august 1992, cu desfăşurarea laboratorului EURECA de către naveta Atlantis.

Adevăratul laborator automat reutilizabil, EURECA va fi transportat în septembrie în Europa pentru analizarea rezultatelor. Dar, în pofida succesului acestei misiuni, pentru care ASA a cheltuit 430 milioane de dolari, este puţin probabil să se aloce credite pentru un viitor zbor. În cinci ore şi 50 de minute de ieşire în spaţiu, astronauţii David Low şi Jeff Wisoff au reuşit să replieze manual antenele de 2,2 m ale platformei EURECA şi să se antreneze să lucreze ca scafandri, în timp ce centrul operaţiunilor spaţiale (ESOC) al ASA la Darmstad (Germania) a telecomandat mecanismul de fixare a antenelor.

Obiectivul acestei ieşiri "extravehiculare" pentru cei doi astronauţi a fost, în principal, de a evalua diferitele tehnici de lucru ca scafandri, în vederea reparaţiei prevăzute în decembrie a telescopului Hubble, care a costat aproape două miliarde dolari. Reparaţia acestui telescop spaţial - conceput cu o eroare optică - va necesita o dexteritate maximă din partea a patru astronauţi care vor efectua cinci ieşiri în spaţiu cu Endeavour, un număr fără precedent până acum. "Acest zbor inaugural al primului laborator Spacelab pe naveta Endeavour s-a desfăşurat şi mai bine decât au prevăzut", a declarat astronautul Mike Lounge, care a dirijat la sol, pentru firma particulară Spacehab inc., experienţele pe orbită, reuşite în proporţie de aproape 94 la sută. Această companie care a finanţat jumătate din costul laboratorului, datorită celor 100 de milioane dolari din fonduri private, speră acum să închirieze sectorului privat zeci de compartimente din laboratorul lor la viitoarele zboruri. Firma japoneză Mitsubishi anunţase miercuri că rezervă 25 de compartimente pentru a desfăşura experienţe în 1996, cu preţul de 1,8 milioane dolari pe unitate. Acest mic laborator presurizat de 200 milioane dolari, care a permis să se desfăşoare 22 de experienţe ştiinţifice, a fost construit cu a cincea parte din preţul pe care l-ar fi plătit NASA concepându-l ea însăşi. Au reuşit şi numeroase experienţe secundare, ca primul test în orbită de aprovizionare cu heliu care ar putea prelungi pe viitor durata de viaţă a sateliţilor astronomici.

George Boroi, Ploieşti. Nu se ştie încă dacă Olimpiada 2000 se va desfăşura în Berlin, însă Bundestagul încearcă să-şi asigure stadionul Olympia. Pentru a putea planifica mai repede, Berlinul vrea să cumpere arena veche din 1936 şi care aparţine, din 1956 federaţiei.

Iniţial se prevăzuse ca imobilele sportive, care se extind pe o suprafaţă de 1,3 kilometri pătraţi să devină cartiere pentru mutarea guvernului. Ministrul finanţelor, Theo Waigel, însă, face o ofertă deosebită: Berlinul primeşte spaţiile sportive pentru preţul simbolic de o marcă, şi se obligă să suporte singur costurile de reparaţii şi reconstrucţie ale imensei arene de 80.000 de locuri.

Un cadou costisitor, căci experţii apreciază că va fi necesară suma de minimum 100 milioane mărci pentru refacerea stadionului, construit în urmă cu 57 de ani.

Gabriel Văideeanu, Hunedoara. Situaţia economică şi politică din Franţa a făcut obiectul a numeroase corespondenţe şi articole. Este adevărat că, asupra împrumutului de stat, nu s-a insistat. De aceea, vă relatăm o serie de date comunicate de agenţia "France Presse".

După ce, în luna martie, au votat pentru o majoritate de dreapta în Adunarea Naţională (Camera Deputaţilor), trei luni mai târziu francezii şi-au confirmat opţiunea, aprobând guvernului primului ministru Edouard Balladur suma de 110 miliarde franci (19,3 miliarde dolari), când de fapt el ceruse doar 40.

Succesul în obţinerea acestui împrumut de stat a depăşit toate aşteptările primului ministru, care vede în aceasta o dovadă a "încrederii francezilor" în acţiunile sale şi o confirmare a faptului că stilul său de guvernare - calm, cavaleresc, dar ferm - întruneşte asentimentul francezilor.

Numeroşi comentatori de presă subliniau acest "succes impresionant" al împrumutului, care - aşa cum preciza ziarul "Le Figaro" - a depăşit toate plafoanele împrumuturilor de stat din Franţa din ultimii 170 de ani, pe locul al doilea fiind cel lansat de Louis-Adolphe Thiers, în 1872, cu 62,8 miliarde franci (la valoarea din 1993).

Dincolo de această reuşită economică, care se explică, de asemenea, prin unele avantaje fiscale, acest împrumut - şi încrederea pe care o insuflă - reprezintă un atu politic considerabil pentru primul ministru în faţa criticilor exprimate chiar în rândul propriei sale majorităţi. Fostul preşedinte Valéry Giscard d'Estaing, preşedintele UDF (Dreapta liberală - 215 deputaţi), care i-a reproşat săptămâna trecută lipsa de fermitate în coabitarea cu preşedintele socialist, François Mitterrand, E. Balladur i-a răspuns, într-un interviu acordat ziarului "Le Figaro", că actuala coabitare "funcţionea-ză potrivit principiului respectării instituţiilor noastre şi a competenţelor fiecăreia".

Un zbor
fără probleme
vă asigură numai
Compania noastră
aviatică

ROMAVIA

Interesele dumneavoastră financiare vor fi cu adevărat satisfăcute dacă veți apela la serviciile Companiei aviatice "ROMAVIA", pentru zboruri în țară și în străinătate.

CURSE CHARTER REGULATE

INTERNE

Arad - Iași - Arad = Luni-Vineri

EXTERNE

București - Abu Dhabi - - Karachi - Bombay = Duminică

București - Arad - Budapesta = Vineri-Sâmbătă-Duminică

Pentru turiști în grupuri mai mari de 10 persoane se acordă reducere.

Doriți o cursă charter? Apelați la Compania aviatică "ROMAVIA", care va răspunde prompt la solicitarea dumneavoastră

ROMAVIA
AEROPORT BĂNEASA
Șos. București-Ploiești nr. 40, sector 1 București
Tel.: 312.77.37
FAX: (400)614.22.87
TELEX: 11183
ROMAV AFTN: LABSRMVN
SITA: BBUDEVQ

Lei 100

LUMEA

Nr. 34 / 26 august - 1 septembrie 1993

Continentul indian

Biblioteca
MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D.555

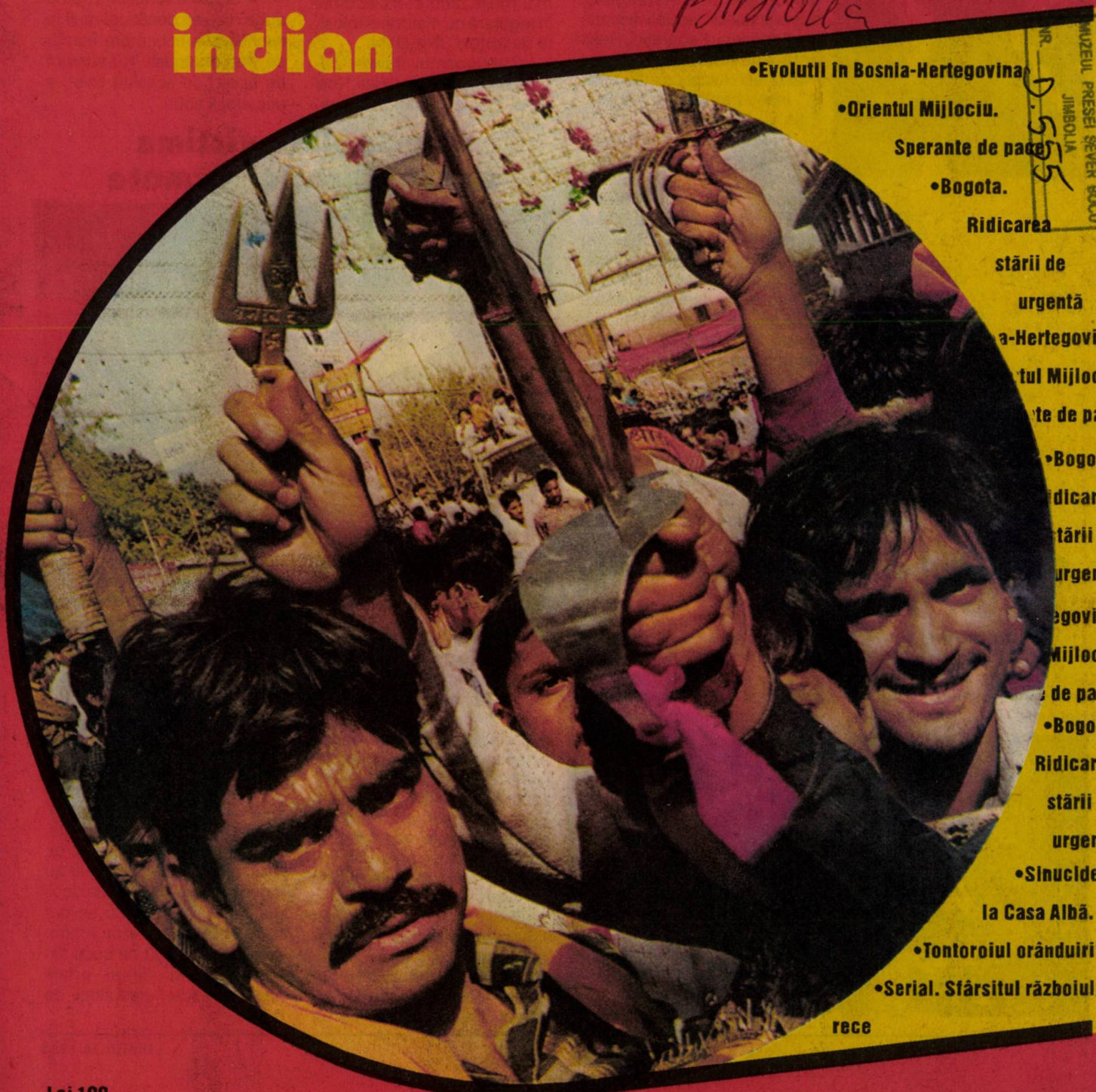

•Evolutii în Bosnia-Hertegovina
•Orientul Mijlociu.
Sperante de pace
•Bogota.
Ridicarea
stării de
urgentă
a-Hertegovina.
tul Mijlociu.
te de pace
•Bogota.
idicarea
tării de
urgentă
egovina.
Mijlociu.
de pace.
•Bogota.
Ridicarea
stării de
urgentă
•Sinucidere
la Casa Albă.
•Tontoroiul orânduirilor.
•Serial. Sfârsitul războiului
rece

Lei 100

Lumea în top

Ideea "suveranității limitate" reînvie

Luând cuvântul la reuniunea de la Petrozavodsk a Consiliului conducătorilor republicilor din Federaţia Rusă, Boris Elţin a declarat, printre altele: "Trebuie să ne fie clar, odată pentru totdeauna că, în primul rând, nu există suveranitate absolută. Drepturile oricărei republici sunt limitate de drepturile celorlalţi subiecţi ai federaţiei. În al doilea rând, suveranitatea republicilor din componenţa Federaţiei Ruse este limitată de cadrul menţinerii Rusiei ca stat unitar şi inseparabil" - a declarat Elţin.

Preşedintele rus a spus că multe pretenţii faţă de republici se bazează mai ales pe bănuiala că cineva vrea să iasă din Federaţia Rusă. "Dacă cineva din republici sau regiuni, din ţinuturi sau districte, nutreşte, într-adevăr, speranţa în aşa ceva, acel cineva este profund dezorientat. Nimeni nu va reuşi să stea deoparte de ceea ce se întâmplă în Rusia. Oricum, Rusia se va menţine ca un stat unitar". Dar aceasta se va întâmpla fie pe baza unui proces constituţional civilizat, fie pe baza forţei brutale şi a arbitrarului, prin dictatură. O a treia cale nu există, a conchis Elţin.

Conflictul dintre Italia și ONU în Somalia

Hotărând să-şi retragă contingentul de la Mogadiscio, guvernul italian a marcat divergenţele sale de fond cu Naţiunile Unite în legătură cu modalităţile de desfăşurare a operaţiunii UNISOM-II.

"Nu suntem obişnuiţi să participăm la masacre, suntem pentru dialog. Nu ne place genul Rambo", a rezumat, în două fraze lapidare, ministrul italian al apărării, Fabio Fabbri, termenii discuţiei angajate de la începutul lunii iulie între Roma şi New York.

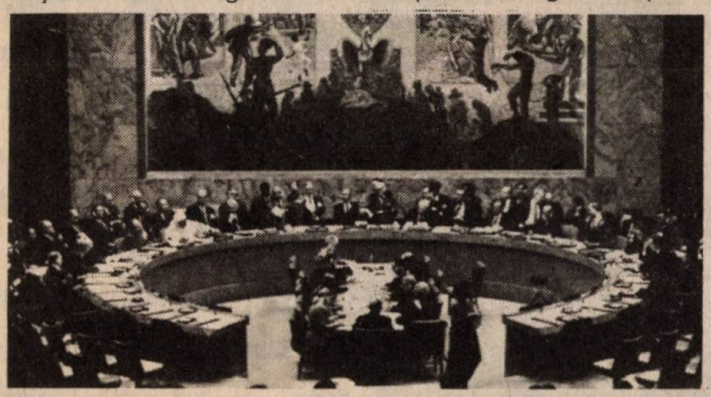

După pierderea a trei soldaţi italieni, la 2 iulie, la Mogadiscio, după moartea a 23 de soldaţi pakistanezi din "căştile albastre", în iunie, şi după masacrarea a zeci de somalezi în timpul operaţiunii aeriene americane împotriva unei baze a generalului Mohammed Farah Aidid din capitala somaleză, italienii nu au vrut să meargă mai departe. În mod foarte clar ei şi-au exprimat în mai multe rânduri dezacordul în legătură cu metodele folosite de forţele UNISOM-II.

Contingentul italian, cuprinzând 3 600 soldaţi (cel de-al treilea după cel american şi pakistanez), a folosit în Somalia cunoştinţele despre această ţară ale Italiei, în calitatea sa de fostă putere colonială, pentru a dezvolta relaţiile cu populaţia şi a stabili contacte cu forţele politice în vederea realizării unor apropieri care ar fi putut duce la o soluţionare politică a crizei somaleze. Trecerea de la operaţiunea "Restore hope" (Redarea speranţei) la UNISOM-II, a marcat pentru Roma o schimbare care a devenit inacceptabilă, având în vedere conţinutul însuşi al misiunii Naţiunilor Unite în Somalia.

"Folosirea forţei în sine nu duce nicăieri decât cel mult la sacrificarea unui mare număr de vieţi omeneşti. Nu suntem de acord cu această linie", a declarat Fabbri.

Principalele victime ale conflictelor armate

Numărul copiilor afectaţi de conflicte este în prezent mai mare ca oricând după cel de-al doilea război mondial, relevă organizaţia de caritate "Salvaţi copiii".

"Trăim într-o lume în care un conflict este un lucru prea firesc, fiind poate o caracteristică a încetării războiului rece", a declarat Nicholas Hinton, directorul general al organizaţiei, la o conferinţă de presă. El a menţionat că: "Fără excepţie, primele victime sunt copiii. Ei plătesc preţul cel mai mare, practic, în toate aceste conflicte."

Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă Somalia, Liberia şi nordul Irakului, dar războaiele din Angola, Sudan şi din republicile fostei Iugoslavii s-au soldat, de asemenea, cu un număr mare de victime din rândul copiilor. Potrivit afirmaţiei lui Nicholas Hinton, cei trei ani şi jumătate de război civil din Liberia au afectat aproximativ 1,8 milioane de copii. Mii de copii şi-au pierdut părinţii sau au fost despărţiţi de aceştia, mulţi dintre ei sunt subalimentaţi şi practic fiecare şcoală a fost afectată de gloanţe. Fondul ONU pentru Copii a estimat că în Somalia, în ultimii doi ani şi jumătate, 250 000 de copii au murit de foame. Chiar dacă luptele au încetat, peste 100 000 de copii din nordul Irakului nu se pot reîntoarce la casele lor, în timp ce peste 200 000 de copii din Mozambic au rămas orfani sau au fost despărţiţi de familii.

Albania și islamismul

Odată cu prăbușirea comunismului în anii '90, mișcarea democratică din Albania făcea apel ca țara "să se alăture Europei". La fel ca și alte foste state comuniste, Albania a devenit o țară deschisă. După ce a fost acceptată de Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE), de Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, Albania a pornit pe drumul care ar fi trebuit s-o ducă în Europa.

Vara trecută, Albania a semnat un acord militar cu Turcia. Desigur, nu s-a considerat ceva anormal dorința ei de a îmbunătăți relațiile cu Turcia care este, la urma urmei, o țară relativ modernă și membră a NATO. Dar, în luna decembrie anul trecut, s-a petrecut un lucru care a produs consternare în Occident: Albania a aderat la Organizația Conferinței Islamice (OCI). Decizia a fost luată în grabă, fără ca parlamentul să fie consultat. Se pare că Albania a considerat această decizie drept un pas necesar și eficient, un pas al înțelepciunii pragmatice, de natură să-i asigure resursele financiare pentru o economie în stare disperată. Deoarece investițiile străine nu au început să curgă automat așa cum s-a așteptat odată cu schimbarea regimului, Albania ar dori să se bizuie pe investițiile din țările arabe, pentru reconstrucție.

Ceea ce preocupă însă țările islamice nu sunt afacerile sau investițiile pe scară largă în Albania, ci educația religioasă, finanțarea școlilor musulmane și furnizarea a mii de exemplare ale Coranului în limba arabă.

Început de normalizare a relațiilor americano-vietnameze

O delegație formată din nouă membri ai Camerei reprezentanților a efectuat, timp de patru zile, o vizită în Vietnam pentru a explora potențialul economic al acestei țări. Ei au fost primiți de către secretarul general al PC din Vietnam, Do Muoi, în orașul Ho Si Min.

Președintele SUA, Bill Clinton, urmează să decidă, la 14 septembrie, ridicarea sau menținerea embargoului comercial (impus Vietnamului în anul 1975). Atât guvernul de la Hanoi, cât și cercurile de afaceri americane reclamă anularea embargoului.

Potrivit agenției vietnameze de informații (AVI), conducătorul delegației, Samuel Gibbons, și-a exprimat satisfacția în legătură cu "eforturile celor două părți în vederea normalizării relațiilor bilaterale". La rândul său, Do Muoi a subliniat că cele două părți "își conjugă eforturile pentru a accelera reglementarea problemei celor 2 248 de soldați americani dați dispăruți în Indochina", principalul obstacol în calea normalizării relațiilor dintre SUA și Vietnam. El a reafirmat că Vietnamul consideră cooperarea cu Statele Unite în problema militarilor dispăruți drept o "acțiune umanitară generată de simpatia față de numeroasele familii ale soldaților americani".

Președintele Clinton a declarat recent că ridicarea embargoului și stabilirea de relații diplomatice vor depinde de "eforturile palpabile" ale guvernului de la Hanoi pentru soluționarea acestei probleme.

• Aflat în vizită pe una din insulele sudice ale arhipelagului Kurile, ocupate de armata sovietică în 1945 de la Japonia, premierul rus Victor Cernomîrdin le-a declarat locuitorilor actuali: "Acesta este pământul nostru, poporul nostru trăiește aici. De ce să-l cedăm altcuiva?" Cum problema Kurilelor constituie mărul discordiei dintre Japonia și Rusia, guvernul de la Tokio a reacționat precipitat considerând regretabile declarațiile premierului Cernomîrdin. Pentru a drege căruța, președintele Elțin s-a grăbit, chiar a doua zi, să precizeze că Moscova este dispusă, în continuare, "să discute problema Kurilelor". Mai cu seamă că mult așteptata căruță cu bani japoneză este legată direct de soluționarea acestei gingașe probleme!

• Xenofobismul se face simțit violent și în Belgia. Săptămâna trecută trei tineri extremiști au atacat cu sticle incendiare o fermă indiană de la frontiera germană, într-o regiune unde trăiesc 2 000 de imigranți proveniți din marea țară asiatică.

• La Kampala, în Uganda, s-a desfășurat o reuniune a țărilor producătoare de cafea, hotărând reducerea cu 5 la sută a producției, datorită prețului tot mai scăzut pe piața mondială. De la 2 000 dolari tona la începutul anilor '80, prețul a ajuns azi doar la 670 de dolari și există tendința de scădere în continuare, cele mai afectate fiind Brazilia și Columbia, care însumează 80 la sută din producția mondială.

• Concepțiile diferite privind problema bosniacă au condus la animozități declarate între SUA și aliații săi din NATO. Insistența Washingtonului de a folosi aviația împotriva armatei sârbilor bosniaci îi irită pe comandanții europeni ai trupelor ONU de la fața locului, aceștia considerând inoportună și periculoasă o astfel de acțiune, mai cu seamă în prezent când negocierile trilaterale de la Geneva au fost deblocate. Atât generalul belgian comandant, cât și șeful său de stat major, generalul britanic Hayes, s-au pronunțat împotriva unei intervenții aeriene. "Ce își închipuie Clinton? Cum ar putea să-i înfrângă pe sârbi cu avioanele?" - a declarat acesta din urmă, fapt pentru care a fost pârât cu vehemență la ONU de reprezentanta SUA. Observatorii politici consideră însă că declarațiile celor doi generali din Bosnia reflectă în fapt poziția propriilor guverne și a altor state membre ale NATO.

• Kiewul a încheiat o înțelegere cu organizații ale cazacilor ca aceștia să facă de pază la frontiera cu Rusia. Ei nu vor purta arme de foc ci doar tradiționalele lor iatagane. Cât vor fi ei de eficienți împotriva bandelor mafiote de contrabandiști bine înarmate, rămâne de văzut.

• Moscova a anunțat că nu-și va mai retrage pe cei 3 000 de militari ai săi staționați în Lituania, care urmau să se întoarcă acasă până la sfârșitul acestei luni, conform unui acord anterior. Motivul invocat: pretențiile excesive ale guvernului de la Vilnius privind despăgubirile pentru cei 50 de ani de ocupație sovietică de care Moscova se desistează complet în momentul de față. În ceea ce privește Letonia și Estonia, unde se mai află încă 20 000 și, respectiv, 7 000 de soldați ruși, Moscova a găsit alte pretexte pentru a sista retragerea lor: neasigurarea de către guvernele de la Riga și Tallin a drepturilor omului pentru minoritatea rusofonă ce formează o treime din populația totală a acestor țări.

• În China, unde inflația a atins în prima jumătate a acestui an o rată de 14 la sută iar salariile au fost mărite cu 32 la sută, guvernul a hotărât că, în continuare, vor putea fi acordate sporuri la retribuții doar în întreprinderile ce se dovedesc rentabile.

Grupaj realizat de I. VLĂSCEANU

TELEFAX

• Închidere de şcoli româneşti

După cum anunţă Uniunea Românilor Bucovineni, care îşi are sediul în oraşul Rădăuţi, autorităţile ucrainene au hotărât recent să închidă două şcoli româneşti din regiunea Cernăuţi datorită lipsei de fonduri. Oare numai banii să fie motivul real al unei astfel de măsuri?

• Mină de aur

Un comunicat al poliţiei economice menţionează depistarea în ultimul timp a peste 12 000 de persoane desfăşurând acte de contrabandă şi schimb ilegal de valută. Lucrătorii poliţiei au confiscat 27 kg de aur, 158 de argint şi valută în echivalent de circa 1 milion de dolari, recoltând, de asemenea, amenzi în valoare de 319 milioane lei. O adevărată mină de aur poliţia asta, fără greve şi grevişti!

• Manevre militare

Biroul de presă al armatei a informat că, în perioada 18-19 august, în judeţul Buzău s-au executat activităţi de pregătire a trupelor, cu participarea rezerviştilor. Un prilej binevenit generalului Guşe, şeful armatei din această zonă, pentru a dezminţi zvonurile privind pretinsa sa boală şi incapacitate de muncă.

• Nu avem holeră

Apropo de zvonuri. Direcţia Generală a Medicinei Preventive şi Promovarea Sănătăţii ne înştiinţează că "până în prezent, pe teritoriul României nu au fost semnalate îmbolnăviri de holeră".

În schimb, epidemia de ciumă a minciunilor de tot felul, care necesită astfel de dezminţiri, continuă să bântuie cu furie, otrăvind în continuare atmosfera şi aşa destul de încărcată de necazurile vieţii cotidiene.

• Certificate de bună purtare

De când a rămas şomer de la guvern, căpitanul de cursă lungă Traian Băsescu se ocupă de acordarea, în dreapta şi în stânga, a certificatelor de bună sau rea purtare. Calul de bătaie, aşa cum îi stă bine unui politician din opoziţie, este, se înţelege, guvernul. Pe liderul minerilor din Valea Jiului, Miron Cosma, domnul Băsescu îl categoriseşte drept "un şarlatan politic". Despre mecanicii de locomotivă - care erau şi ei la un pas de a pune ţara pe butuci - fostul lor patron ministerial are cuvinte numai de lapte şi miere. Cât despre flota maritimă împrăştiată în patru zări de lume, pe timpul când era mai marele transporturilor, "marinerul" nostru nu suflă nici un cuvânt. Ei, dacă ar ajunge din nou în fostul său fotoliu, atunci s-ar schimba calimera, mai fiind nişte bărcuţe de vânzare!

• Alegeri anticipate

Sperietoarea alegerilor anticipate este agitată acum şi din dreapta şi din stânga actualului spectru politic, cei ce bat cel mai tare din picioare dovedindu-se partiduţele neparlamentare a căror clientelă electorală încape într-o căruţă. Dar se aud voci în acest sens şi din partea unor partide cu mai multă aderenţă, care până acum au sprijinit guvernul. După cum se pare, PRM, cât şi PUNR ar înclina, de data aceasta, spre un scrutin precipitat, considerând probabil că sorţii le-ar putea surâde. Domnul Funar, care este cătrănit rău pe guvern, are se pare şanse să-şi sporească, în acest caz, aderenţa electoratului în mod special în oraşul de pe Someş. Bineînţeles cu condiţia ca, până atunci, societatea "Caritas" a domnului Stoica să nu dea faliment!

• Felicitări încurajatoare

Aflat în vizită la Calafat, unde ofiţerii misiunii internaţionale pe Dunăre îşi fac siesta zilnică pe motonavele noastre de lux "Carpaţi" şi "Oltenita", domnul Henri Burghelin, secretarul general al Adunării Parlamentare a Uniunii Europei Occidentale (UEO), a ţinut să declare ziariştilor prezenţi la faţa locului: "Am fost foarte impresionat de două lucruri: cooperarea magnifică dintre autorităţile române şi membrii misiunii ONU la Calafat, respectiv de atmosfera foarte bună care există între cele două părţi. Un alt lucru care mi-a reţinut atenţia a fost eficienţa sistemului devenit funcţional într-un timp foarte scurt şi care mi-a creat convingerea că, într-adevăr, în ceea ce priveşte Dunărea, blocada antiiugoslavă este realizată prin România şi UEO, fiind cât se poate de eficace".

Toate bune şi frumoase până aici, dar ce facem cu pierderile de pe urma embargoului care, după cum a avut ocazia să afle domnul secretar general, numai în judeţul Dolj se ridică anual la aproape o sută de milioane dolari?

Rubrică realizată de
I. VLĂSCEANU

TELEFAX

Nr. 34 (1553)
26 august
- 1 septembrie 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2	**LUMEA ÎN TOP**	**I. Vlăsceanu**
4	**TELEFAX**	
5	**EDITORIAL**. Demagogi şi demagogie	**Crăciun Ionescu**
6	O lume în convalescenţă	**Mirela Iamandi**
7	**INTERVIU**. Dinos Michaelides: "Dacă nu vrei să discuţi e ca şi cum te-ai sinucide"	**Mirela Iamandi**
	LUMEA ÎN EVENIMENTE	
8	Saraievo. Ce pot aduce negocierile de pace? (IV)	**Dana Popescu**
9	Orientul Mijlociu. Speranţele păcii	**Crăciun Ionescu**
10	Paris. Europa - riscul crizei monetare	**Jérôme Cathala**
10	"Runda Uruguay". Speranţe renăscute	**Gh. Cercelescu**
19	Europa... doar un continent	**Ileana Dumitriu**
20	Karabahul de Munte. Războiul fără sfârşit	**Mihai Dinescu**
21	Roma. Va reuşi Martinazzoli să impună creştinismul social?	**Rodica Avram**
23	Washington. De ce s-a sinucis Vincent Foster?	**I. Ionescu**
24	Tokio. În zodia schimbării	**Corina Ştefan**
24	Bogota. Ridicarea stării de urgenţă	**Al. Tudor**
11	**OPINII**. În avanscenă - Japonia	**Henri Zalis**
12	**REPORTAJ PE GLOB**. Continentul India	**Ion Stoica**
15	**LA EST DE VEST**. Tontoroiul orânduirilor	**Radu Budeanu**
16	**1000 + 1**	
18	**DIASPORA**. C. Iuga: "În Franţa nu există un lobby românesc"	**Elena Gugu**
22	**PLANETA TRANZIŢIEI**	**Radu Budeanu**
26	**SPECIAL**. Gulag. Pe Eniseiul neliniştit	**Paul Matzke**
28	**ECONOMIE**. Infomarketing, marketing informaţional, infoserviciile	**Conf. univ. dr. Niculae Mihăiţă**
29	**SERIAL**. Sfârştiul războiului rece (V)	**Traducere şi adaptare Magda Cadia**

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi **EDITURA LUMEA s.a.**

Director: Marian Oprea
Director adj.: Sterica Florea
Director artistic: Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie: Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪ **Redactori:** Mirela Iamandi, Odette Ilanganu, Elena Gugu
▪ **Secretariat tehnic:** Delia Fus, Simina Tomoila, Dan Constantinescu
▪ **Corecturã:** Mariana Paraschiv, Georgeta Vasiliu, Cristina Dârdâiac
▪ **Fotoreporter:** Cristian Tanase
▪ **Administraţie publicaţie:** Victor Dârdâiac, Mircea Eruşencu

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu
Adrian Mitu
Cornel Kuzel

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

Responsabil de număr: Mirela IAMANDI

editorial

Demagogi şi demagogie

În antica Eladă, "demagogos" (conducător al poporului) era un personaj onorabil, bucurându-se de mare prestigiu datorită politicii duse în avantajul păturilor largi ale cetăţenilor liberi din cadrul sistemului democratic al statelor sclavagiste greceşti. Cu trecerea timpului, sensul iniţial al noţiunii de demagogie, ca expresie a apărării intereselor mulţimii, s-a deteriorat indicând un politicianism fără scrupule, menit să înşele credibilitatea poporului printr-un savant eşafodaj de minciuni.

Ulterior, demagogia a devenit parte integrantă în politică, vârf de lance în lupta pentru doborârea adversarului, pentru cucerirea sau conservarea puterii, continuând să amăgească şi să-i lege la carul său pe cei mulţi şi neavizaţi. Sistemele totalitariste moderne şi-au plantat ideologiile şi practicile tocmai pe această nefastă metodă de înşelare a maselor, de deturnare a lor de la realităţile vieţii sociale contemporane.

Demagogia şi exponenţii săi nu sunt absenţi nici din cadrul sistemelor democratice avansate. Dar marja lor de acţiune depinde în mare măsură de nivelul culturii politice a subiecţilor, de gradul de organizare al societăţii, de posibilităţile sale economice.

În societatea tranziţiei, până se mai dumiresc oamenii cum vine cazul cu democraţia, economia de piaţă, protecţia socială şi aşa mai departe, demagogia e la ea acasă simţindu-se ca peştele în apă şi făcând valuri pentru a-şi ascunde adevărata faţă. O nouă clasă socială, aceea a demagogilor, umple scena întregii vieţi sociale, scormonind prin gunoaie pentru a-şi murdări semenii presupuşi vinovaţi, dar mai cu seamă nevinovaţi, căutând să-şi acopere astfel propriile lor păcate, de obicei mult mai grele decât ale acelora pe care-i incriminează. Cei ce au ridicat până mai ieri osanale dictaturii înfruptându-se din privilegiile obţinute de la ea au acum neobrăzarea de a se considera curaţi ca lacrima privindu-i inchizitorial pe ceilalti truditori cinstiţi şi cu nimic profitori în vechiul regim. Beneficiarii corupţiei din sistemul trecut, bişniţarii şi speculanţii de tot felul, transformaţi peste noapte de vajnici disidenţi continuă să se înavuţească pe căi necinstite, scoţând flăcări pe nări dacă cineva încearcă să le aplice legile ţării. Nişte neicanimeni, autoproclamaţi la înghesuială postrevoluţionară, lideri de tot felul, manipulează pe cei creduli şi mai slabi de înger împingându-i la acţiuni nesăbuite care destabilizează ţara şi se întorc ca un bumerang împotriva propriilor interese.

Diverşi demagogi politici îşi acuză adversarii de populism promiţând totodată marea cu sarea, dacă ar fi ei la timonă, fără însă a arunca la bătaie altceva decât nişte vorbe searbăde. Vârâţi până în gât în afaceri veroase, întocmesc liste fără acoperire, angrenându-se perfid în bătălia anticorupţie tocmai pentru a-şi camufla propriile infracţiuni din vremurile recente când ocupau anumite fotolii.

Până când se vor mai lăsa oare păcăliţi oamenii de caruselul atât de păgubitor al demagogiei şi al corifeilor ei, care adâncesc, zi de zi haosul, blocând cu bună ştiinţă toate eforturile de a scoate ţară din impas?

Crăciun IONESCU

lume în convalescență

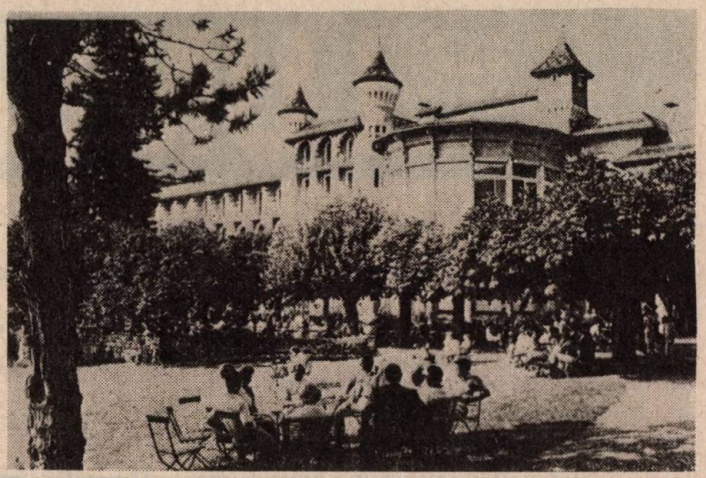

Caux-Palace, centru de conferinţe internaţional şi sediul M.R.A

Anul acesta, în perioada 2-12 august, s-a desfăşurat la Caux sur Montreux (Elveţia) conferinţa internaţională "Regiuni în criză, regiuni în convalescenţă - învăţând unii de la alţii". Printre cei 500 participanţi venind din 64 de ţări, s-au aflat şi dl Dinos Michaelides, ministrul de interne al Ciprului, dl Tarek Ziadé, judecător, preşedintele Curţii de Apel din Beirut (Liban), cardinalul Franz Koenig din Viena, dl Paul Laufs, ministru adjunct al poştei şi telecomunicaţiilor (Germania), o delegaţie oficială din China (Chinese Association for International Understanding), dl Jerry Levin, fost director al staţiei CNN din Beirut, acum reprezentând "World vision humanitarian aid organisation" (SUA), deputatul PNŢCD, dl Gheorghe Pop (România).

Iniţiată de Fundaţia "Moral Re-Armament" ale cărei idei sunt considerate de unii... idealiste, iar de alţii absolut necesare, conferinţa a dezbătut problema crizelor regionale de sorginte politică dar şi morală şi a încercat să fie o "masă verde" a reconcilierii

În apropierea Lacului Léman la graniţa dintre Franţa şi Elveţia, Mountain House - castelul de la Caux - domină regiunea de la cei 1 000 m altitudine la care se află. Conceput ca hotel de lux, în primii ani ai secolului, palatul cu turnuleţe belle-époque a devenit după cel de-al II-lea război mondial centru de conferinţe internaţionale.

Cu o capacitate de cazare de 500 persoane, Mountain House asistă la succedarea a 2 000 participanţi în fiecare vară, având un buget anual de 2,5 milioane de franci elveţieni.

Cumpărat în 1946 cu 1 050 000 franci, Caux Palace îşi obţine veniturile din resurse personale, din vânzarea unor obiecte de preţ şi din bunurile imobiliare ale unui grup de eleveţieni - astfel se arată în dosarul de presă ce ne-a fost pus la dispoziţie.

Dar despre ce este vorba?

Toată activitatea Caux-ului este gestionată de o fundaţie al cărei nume nu mai necesită explicaţii: "Reînarmare Morală" (MRA).

Şi totuşi... O mişcare cu esenţă spirituală dar şi politică, iniţiată de **Frank Buchman**, un teolog american de origine elveţiană născut în Pennsylvania în 1878, a cărui experienţă (participarea la campaniile de evanghelizare în India şi China, întâlnirea cu **Ghandi**, în 1915, şi cu **Sun-Yat-Sen**, fondatorul Chinei moderne) i-a insuflat această idee.

În 1938, când lumea nu gândea decât în termenii **reînarmării militare**,

Frank Buchman (dreapta), fondatorul M.R.A şi Robert Schuman

Buchman a pus accentul pe necesitatea unei **reînarmări morale şi spirituale**. Şi acest nume a rămas.

Fără să aibă membrii, ci numai simpatizanţi, MRA se guvernează după principii morale, creştine având însă puternice reflexe politice. Ea face parte din sistemul de coordonare internaţională al ONU, având statut de "organizaţie non-guvernamentală" pe lângă sediul ONU din New York şi pe lângă APRONUC (Autoritate Provizorie a Naţiunilor Unite în Cambodgia) la Phenom Penh.

• • •

La castel viaţa se desfăşoară pe sistemul... auto-gospodăririi. Nouă, românilor, ne-a sunat extrem de cunoscut, dar ne-am supus regulilor.

• **25 mai 1946** - Deschiderea Centrului de la Caux

• **Vara 1946** - Primii germani sunt autorizaţi de forţele de ocupaţie, să iasă din ţară pentru a participa la conferinţele de la Caux

• **1947-1948** - MRA se lansează şi în Franţa, în urma celor două întâlniri de la Touquet (Pas-de-Câlais)

• **1948-1950** - O acţiune inedită are loc în Germania, în zona bazinului minier şi siderurgic de la Ruhr. Irène Laure, membră a Rezistenţei franceze îşi cere scuze germanilor, în mod public. Legat de aceasta, Karl Carstens, preşedinte al RFG, spunea, în 1982: "Dacă noi, germanii ne-am regăsit locul în comunitatea internaţională şi am refăcut relaţiile cu Franţa, în anii de după război, acest lucru se datorează în mare parte MRA"

• **1950** - Având Caux-ul drept primă etapă, o delegaţie japoneză din care făceau parte primarii oraşelor Hiroshima şi Nagasaki, întreprind în Europa şi în SUA, un demers la reconciliere. Robert Scuman îi spunea lui Buchman în 1952: "Voi aţi făcut pacea cu Japonia înainte cu doi ani ca ea să fie semnată"

• **1950-1956** - Acţiuni în porturile braziliene care au favorizat crearea sindicatelor - fapt ce a contribuit la atenuarea conflictelor dintre clanuri şi a banditismului

• **1953** - Alertate de extinderea MRA, autorităţile Vaticanului sunt neliniştite de consecinţele mixturii confesionale care se dezvoltă aici. Diverse note de reticenţă sunt publicate în atenţia catolicilor

• **1953-1960** - Rol decisiv uneori al MRA în procesul decolonizării din Maroc, Tunisia, Camerun, Zair

• **1955-1956** - Are loc o importantă misiune internaţională formată din personalităţi politice prevenind din ţări ale Extremului Orient

• **1961** - Decesul lui Frank Buchman

• **1963** - Rajmohan Gandhi, fiul cel mic al lui Mahatma, face un marş traversând ţara "pentru o Indie puternică şi unită"

• **1967** - Deschiderea Centrului asiatic de la Panchgani

• **1968** - Conducători ai minorităţii de limbă germană din Haut-Adige, se întâlnesc la Caux cu reprezentanţi italieni; dialogul acestora va contribui la reglementarea problemei politice din această provincie pluri-etnică din nordul Italiei

• **1977-1980** - Membrii din vechea şi noua echipă conducătoare ale Rhodesiei, devenită Zimbabwe, va permite evitarea unui război civil

• **Începând cu 1984** - Acţiune discretă în America Centrală în favoarea reconcilierii

• **1986** - Primele întâlniri din seria meselor rotunde organizate la Caux între industriaşi din Europa, SUA şi Japonia având ca scop reducerea tensiunilor comerciale.

Existau, aşadar, pentru buna servire a mesei, mai multe echipe, care "se antrenează" la bucătărie, la servire, la pregătirea ceaiului. Aşadar, nimeni, indiferent de rang şi proveniență, nu este scutit de această îndatorire comunitară. Miniştri şi deputaţi, ziarişti şi studenţi îşi împart judicios treburile casnice.

Dimineaţa au loc dezbaterile în plen. Care au ca teme: "Prizonieri ai istoriei sau pionieri ai viitorului", "Bariere şi poduri" sau "A învăţa să comunici", "Lecţia crizei", "Eliberarea din statutul de victimă", "Viziune asupra a ceea ce se află dincolo de criză", "Libertate, Democraţie, Responsabilitate individuală". După-amiaza au loc dezbateri pe grupuri sau comunităţi. Prilej cu care se răspunde la întrebări privind situaţii conflictuale din cadrul naţiunii sau al propriei personalităţi. În general, aceste discuţii de după ceai sunt libere şi favorizează cunoaşterea reciprocă a participanţilor, interviuri, concluzii asupra expunerilor din plen.

Cardinalul de Viena, **Franz Koenig**, prezent numai câteva zile la Caux a surprins un aspect specific al negocierilor internaţionale din zonele de criză. Faptul că situaţiile conflictuale sunt îndepărtate de riscul războiului este, desigur, benefic, "dar în toate aceste proiecte, aceste planuri de negociere care se ţes, se uită un lucru esenţial şi anume: omul, ca individualitate. Ultima analiză este, în cele din urmă, individuală". Aceasta este esenţa spuselor cardinalului, acesta este spiritul Caux-ului: reabilitarea omului, ca individ, mutarea centrului de interes, din sfera colectivităţii, în cea a personalităţii. Am putea vedea MRA, din acest unghi, ca o mişcare renascentistă contemporană. Cel puţin la nivelul intenţiilor...

Justificată pe deplin, în preajma celui de-al doilea război mondial, organizaţia şi-a regăsit menirea în toţi aceşti ani care s-au scurs şi, în special, în prezent. Spusele lui **Robert Schuman**, ministru de externe al Franţei, din 1950 când prefaţa discursul lui Frank Buchman, intitulat "Refaire le monde", nu şi-au pierdut deloc actualitatea: "Nu este vorba de o schimbare a politicii, ci de o schimbare a oamenilor. Democraţia şi libertăţile pe care le presupune ea nu mai pot fi salvate decât prin calitatea oamenilor care vorbesc în numele acestora".

Privită de unii ca un demers naiv MRA - care are sedii la Petropolis (Brazilia), Melbourne (Australia), Tirley Garth (Marea Britanie), Canada, Coreea, SUA, Nigeria, Zimbabwe şi, de asemenea, la Geneva în apropierea sediului Naţiunilor Unite, precum şi la Strasbourg, unde există un permanent contract cu Parlamentul European şi Consiliul Europei - are statutul idealurilor pe care pragmaticii nu încetează să le desconsidere.

Nu ştim în ce categorie ar intra personalităţile imortalizate în expoziţia de la castel; susţinători sau numai spectatori ai eforturilor MRA: Robert Schuman - ministrul afacerilor externe (Franţa); Konrad Adenauer - cancelar al Germaniei; Mary McLeod Bethume - consilier al preşedinţilor americani Hoover, Roosevelt; Gabriel Marcel - filosof francez; (Dalai Lama -Tibet).

Mirela IAMANDI

LUMEA

Interviu

"Dacă nu vrei să discuţi e ca şi cum te-ai sinucide"

Convorbire cu dl DINOS MICHAELIDES, ministrul de interne al Ciprului

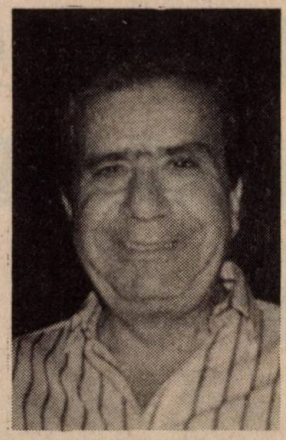

L-am întâlnit pe dl Dinos Michaelides, la Caux (Elveţia) cu prilejul unei conferinţe internaţionale consacrată regiunilor în criză. "Moral Re-Armament" - organizaţia care pregăteşte în fiecare vară acest gen de dezbatere (şi altele cu diverse tematici) porneşte de la ideea schimbării individuale ca origine a schimbărilor globale, a reducerii tensiunilor în regiunile de criză. Cipru este una din aceste regiuni începând din 1973, când forţele turceşti au intervenit, ocupând 37% din teritoriu şi proclamând Republica autonomă a Ciprului de Nord. Fără a discuta acum motivele acestei "incursiuni", prezentăm convorbirea cu dl Michaelides.

— Ce aşteptaţi de la această conferinţă "Regiuni în criză - regiuni în convalescenţă. Ce putem învăţa unii de la alţii?"

— Este prima oară când vin la Caux şi credeţi-mă că ceea ce doresc este să învăţ. Să învăţ de la ceilalţi participanţi aflaţi aici să schimbe idei, să împărtăşească din experienţa lor, să-şi exprime punctul de vedere asupra unor probleme concrete.

Toată lumea simte că perspectivele sunt sumbre dar eu cred că MRA (Moral Re-Armament) oferă cadrul necesar pentru ca tocmai aceste probleme omeneşti care ne întunecă existenţa să fie depăşite. Acest lucru trebuie învăţat.

— Credeţi în eficacitatea acestor idei?

— Ar fi un lucru extraordinar dacă ele ar pătrunde în acele regiuni care traversează o perioadă de criză.

— Cum vedeţi criza din Cipru din această perespectivă?

— Cipru este una dintre regiunile în criză. De peste 30 de ani aş pute spune. Iar de 19 ani Cipru se află sub ocupaţia trupelor turceşti, care au recurs, după cum se ştie, la forţă. Şi aceasta încălcând rezoluţiile Naţiunilor Unite, ale Consilului Europei. Situaţia din Cipru a făcut obiectul acestora, dar, din păcate, nimeni în Turcia nu pare a fi auzit de ele şi, mai ales, nu vedem pe nici unul dintre aceia care i-ar putea obliga pe turci să fie mai... rezonabili.

— Şi aici, la Caux, ar putea fi un loc pentru negociere...

— Nu eu sunt acela care face invitaţiile, dar pot spune, cu siguranţă, că din partea noastră, a guvernului cipriot, există oricând disponibilitate, de a discuta şi de a încerca să găsim soluţii.

Un procent important din teritoriul ţării se află însă sub ocupaţie, de asemenea o parte din populaţie a trebuit să se refugieze din propria ţară. Mai mult, avem 1690 de dispăruţi - nu ştim nici măcar dacă mai sunt în viaţă. Cei câţiva mii de ciprioţi aflaţi în enclava teritoriului ocupat nu sunt nici ei lăsaţi să plece.

Toate aceste lucruri afectează, de fapt, întreaga populaţie a ţării, creând o situaţie dezastruoasă.

— Cum s-ar putea rezolva acum această problemă?

— Prin acceptarea rezoluţiilor comunităţilor internaţionale pe care chiar unii dintre turci le-au votat. Şi nu numai atât: prin începerea discuţiilor dintre cele două părţi, prin luarea în considerare a cererilor fiecăruia. Astfel s-ar putea încerca stabilizarea situaţiei din Cipru, astfel s-ar face pace în ţară nu numai pentru ciprioţii - greci ci şi pentru ciprioţii - turci, pentru armeni... pentru toată lumea.

Noi suntem gata să discutăm.

Ar fi putut veni aici şi reprezentanţi ai cirpioţilor - turci, dar ştiu că nu au fost lăsaţi. Există jurnalişti, politiceni, lideri de sindicate de **ambele părţi** care ar dori să înceapă discuţiile şi acestea ar putea porni de la ideea unităţii statului şi stabilirii păcii în Cipru pe termen lung. Căci o soluţie pentru numai câţiva ani nu ar fi o soluţie reală. Noi dorim să discutăm toate aceste lucruri, în caz contrar ar fi ca şi cum ne-am sinucide. Şi nu suntem dispuşi să o facem.

— Toată lumea ştie însă că una din laturile "jocului" este: veto-ul Greciei în privinţa admiterii Turciei în CEE pe motivul ocupării părţii de nord a Ciprului...

— CEE este numai o speranţa pentru Cipru. Cel puţin atâta vreme cât noi nu avem acces în teritoriul ocupat, adică în propria noastră ţară - ceea ce nu se întâmplă unui francez sau unui german, ca membrii ai CEE.

Interviu realizat de

Mirela IAMANDI

SARAIEVO

Ce pot aduce negocierile de pace? (IV)

Forţele sârbe bosniace s-au retras complet de pe muntele Igman, la sud-vest de Saraievo, afirmă generalul Milan Gvero, comandantul adjunct al Statului Major al armatei Republicii Sârbe din Bosnia-Herţegovina. Faptul este confirmat de reprezentanţii Forţei de protecţie a Naţiunilor Unite din zonă, care începe să-şi desfăşoare trupele pe aceste poziţii strategice.

Preşedintele bosniac, Alija Izetbegovici declară imediat că negocierile de pace de la Geneva pot fi reluate, după retragerea sârbilor. Palatul Naţiunilor din capitala elveţiană este înconjurat de circa 1 200 de persoane, în majoritate musulmani bosniaci, care manifestează împotriva împărţirii etnice a ţării lor şi a planului de pace negociat în cadrul Conferinţei de pace. Alte 20 de persoane se află în greva foamei în faţa Palatului Naţiunilor. Protestează în numele celor 200 de mii de morţi, 200 de mii de invalizi şi peste un milion de refugiaţi din Bosnia-Herţegovina.

Negocierile între părţile aflate în conflict, în prezenţa negociatorilor David Owen (din partea Comunităţii Europene) şi Thorvald Stoltenberg (din partea Organizaţiei Naţiunilor Unite) se focalizează acum pe problema hărţilor. Se ajunge doar la un acord de principiu privind statutul provizoriu al capitalei Saraievo. Dar acordul nu va intra în vigoare, decât odată cu semnarea unui acord de pace global, declară purtătorul de cuvânt al Conferinţei de la Geneva, John Mills. Saraievo ar urma să fie plasat, pentru o perioadă de doi ani, sub administraţia ONU. În acest răstimp beligeranţii se angajează să găsească o soluţie definitivă. Saraievo ar urma să aibă un guvern propriu, la fel ca şi celelalte trei republici constitutive ale viitoarei "Uniuni", dar nu va fi reprezentat în Preşedinţia colegială a acestei uniuni. Reprezentantul Naţiunilor Unite va fi asistat de o comisie consultativă, compusă din patru musulmani, trei sârbi şi doi croaţi bosniaci, precum şi un reprezentant al "altor minorităţi" din republică. Comisia urmează să ia decizii pe principiul consensului. Conform acordului, vor fi organizate în fiecare localitate a regiunii (pentru că Saraievo se numeşte de fapt întreaga zonă din jurul capitalei) forţe proprii de poliţie, care urmează să fie constituite printr-o reprezentare etnică echilibrată. Aceste forţe vor fi supravegheate de o poliţie civilă ONU, care va garanta respectarea drepturilor minorităţilor. Acordul prevede, de asemenea, întoarcerea persoanelor dislocate şi a refugiaţilor şi restituirea bunurilor acestora.

Unul dintre membrii delegaţiei musulmanilor bosniaci la negocierile de la Geneva, Mohamed Filipovici, estimează că numărul necesar de funcţionari ai Naţiunilor Unite pentru punerea în practică a acestui acord este de 6 000 până la 8 000.

"Este vorba despre încă un pas în direcţia unei soluţionări globale a conflictului din Bosnia Herţegovina, dar mai sunt încă multe de făcut, rămân numeroase probleme dificile de rezolvat" - declară John Mills.

Problema viitoarelor hărţi. În legătură cu partajarea teritoriului Bosniei există diferenţe însemnate de poziţii. Liderul sârb Radovan Karadjici, declară că musulmanii nu trebuie să spere la mai mult de 30 la sută din teritoriu. La rândul său preşedintele bosniac, Alija Izetbegovici, afirmă că musulmanilor trebuie să le revină aproximativ 40 la sută din teritoriu. Acelaşi Filipovici rezumă situaţia: părţile în conflict au "concepţii la antipozi". Sârbii şi croaţii cer recunoaşterea cuceririlor lor teritoriale, în timp ce guvernul bosniac doreşte revenirea la situaţia etnică existentă înainte de izbucnirea conflictului.

Decizia privind începerea atacurilor aeriene NATO în Bosnia-Herţegovina depinde, în egală măsură, de evoluţia situaţiei de pe teren şi de evoluţia negocierilor de pace de la Geneva - declară surse ale Alianţei. Comitetul Politic NATO se întruneşte periodic, în general de trei ori pe săptămână, pentru a analiza situaţia din Bosnia-Herţegovina. O decizie finală însă, nu poate fi luată decât de Consiliu. Între timp, au loc primele exerciţii de sprijin aerian în Bosnia. Cu câteva zile înainte, are loc o întâlnire între generalul Jean Cot, comandantul Forţei ONU din fosta Iugoslavie şi amiralul Jeremy Michael Boorda, comandantul forţelor NATO din sudul Europei. Sunt elaborate "dispoziţiile finale" referitoare la "stabilirea obiectivelor" unor eventuale operaţiuni aeriene în Bosnia-Herţegovina. Într-un comunicat dat publicităţii la încheierea întâlnirii se menţionează că cei doi "şi-au exprimat satisfacţia reciprocă privind starea de pregătire a trupelor lor, în vederea folosirii, dacă va fi necesar, a forţei aeriene în Bosnia-Herţegovina".

Şi totuşi, doi dintre cei mai importanţi militari ONU, generalul Francis Briquemont, comandantul FORPRONU în Bosnia, şi generalul de brigadă Vere Hayes, şeful de stat major, par să denigreze efectul unor posibile raiduri aeriene NATO, pe care le consideră ineficiente. Hayes declară în cadrul unei conferinţe de presă la Saraievo că nu este de acord cu faptul că oraşul ar fi fost vreodată supus unei blocade în calea ajutoarelor umanitare, adăugând că forţele sârbe, care au asediat oraşul, au dat dovadă de bună credinţă retrăgându-se de pe poziţiile ocupate, după ce au fost ameninţate cu raiduri aeriene. Washingtonul protestează viguros şi prompt împotriva a ceea ce consideră comentarii "incorecte şi neadecvate", care ar putea să compromită "buna cooperare între NATO şi ONU", indispensabilă pentru succesul oricărei operaţiuni aeriene, se precizează într-un document remis de Statele Unite Organizaţiei Mondiale. Poziţia Washingtonului rămâne, în continuare, aceea că "nu există nici o îndoială că avertismentul atacurilor aeriene este un factor important, poate determinant, în decizia sârbilor bosniaci de a se retrage de pe poziţiile ocupate". Documentul continuă: "Spunând în mod public sârbilor că atacurile aeriene nu vor avea loc niciodată, sau că ele ar fi ineficiente face mai probabilă necesitatea de a recurge la aceste atacuri aeriene."

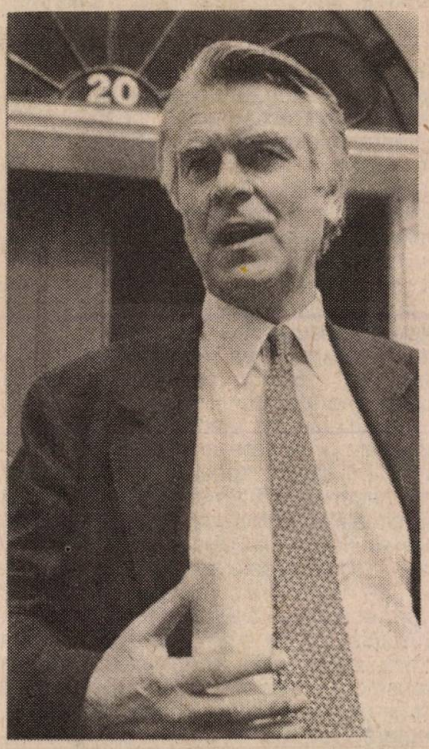

David Owen, negociator din partea Comunităţii Europene

Dana POPESCU

ORIENTUL MIJLOCIU

Speranțele păcii

În timpul raidurilor israeliene, populația din sudul Libanului se ascunde în adăposturi

La sfârșitul lunii august, urmează să înceapă în capitala americană, a 11-a rundă de convorbiri arabo-israeliene în cadrul procesului de pace din Orientul Mijlociu.

Au trecut aproape doi ani de la amorsarea actualelor negocieri, la care participă Siria, Iordania, Libanul, Israelul și reprezentanții palestinienilor, având ca scop declarat stingerea conflictului atât de păgubitor pentru toate părțile, conflict care tulbură liniștea popoarelor locale de patru decenii și jumătate, perioadă marcată de cinci războaie de proporții plus nenumărate incidente armate, atentate sângeroase, bombardamente terestre, aeriene și navale, toate acestea soldate cu grele pierderi de vieți omenești și exoduri masive de populații.

Obosite de tensiunea permanentă perpetuată de-a lungul timpului și împovărate de substanțiale pagube materiale și cheltuieli militare exorbitante, părțile în conflict s-au convins că până la urmă pacea regiunii nu poate fi obținută prin soluții de forță, singura cale viabilă rămânând masa tratativelor. Înverșunării i-au luat locul, treptat, convorbirile de pace, procesul demarând, e adevărat, cu multe opinteli și reticențe. Dar însăși reunirea în jurul aceleiași mese a vechilor adversari consemnează o schimbare salutară de optică, trezind speranța într-o foarte posibilă stingere a incendiului ce torturează acest colț de lume.

Desigur, după toate cele întâmplate în decursul anilor, un astfel de proces nu este nici simplu, nici expeditiv ca să se poată ajunge la soluții general acceptabile de la o zi la alta. El necesită răbdare, bunăvoință, concesii reciproce. Important se dovedește faptul că odată pornit continuă să progreseze în pofida nenumăratelor obstacole, obiective sau subiective, întâlnite pe sinuosul său parcurs.

Venirea la putere în Israel a cabinetului prezidat de Yitzhak Rabin, probabil cel mai concesiv guvern al acestui stat de la înființarea sa, care admite ca o cheie valabilă pentru desfacerea lacătului complicatului complex al adversităților, principiul "pământ în schimbul păcii", favorizează, fără îndoială, mersul negocierilor cu partea arabă. Renunțând la tabuurile intransigente ale guvernării anterioare, echipa Rabin a înțeles că fără anumite renunțări, implicit la aroganța superiorității militare, procesul de pace este sortit de la început eșecului. Și că, în acest context, soluționarea problemei palestiniene ocupă un loc esențial.

Actualele negocieri arabo-israeliene se branșează pe câteva direcții principale: problema retrocedării înălțimilor Golan, ocupate de la Siria în urma războaielor din 1967 și 1973, și încheierea unui tratat de pace între Israel și această țară; autonomia palestiniană pe malul vestic al Iordanului și în fâșia Gaza; redarea suveranității guvernului de la Beirut asupra așa-numitei "centuri de securitate" din sudul Libanului; încetarea de jure a stării de război cu Iordania și stabilirea de relații normale, de genul celor existente cu Egiptul, în cazul tuturor vecinilor arabi.

Întrerupte, în decembrie anul trecut, de expulzarea din teritoriile ocupate a celor 400 de fundamentaliști islamici, convorbirile de pace au fost pe punctul de a fi din nou blocate în urma devastatoarelor bombardamente israeliene de luna trecută din sudul Libanului, ca represalii împotriva atentatelor săvârșite de gruparea extremistă Hezbollah a musulmanilor șiiți care provocase moartea mai multor militari israelieni. A fost nevoie de intervenția diplomatică a Washingtonului care l-a trimis la fața locului pe șeful Departamentului de Stat pentru a despotmoli căruța păcii și, bineînțeles, de înțelegerea găsită în această direcție la interlocutorii săi arabi și israelieni. Insistența americanilor de a nu se rata premisele favorabile ale procesului de pace este explicată atât prin interesele lor prezente în lumea arabă, cât și în legătură cu o posibilă reducere, în cadrul economiilor bugetare generale preconizate de noua administrație de la Casa Albă, a substanțialului ajutor financiar acordat an de an Israelului.

Uciderea, săptămâna trecută, a 9 militari israelieni în sudul Libanului și bombardamentele aeriene ce au urmat împotriva unor puncte de comandă ale Hezbollahului în centrul țării vecine, păreau să constituie o piedică de ultimă oră împotriva reînceperii negocierilor de la Washington. Dar, după cum s-a văzut imediat, părțile s-au arătat dispuse, de această dată, să facă abstracție de asemenea incidente, reluându-și locul la masa tratativelor.

Ca o noutate absolută este faptul că în ceea ce privește convorbirile cu palestinienii, Israelul va avea drept interlocutor direct, la Washington, Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OEP), toți cei șapte membri ai vechii delegații palestiniene fiind cooptați recent în conducerea centralei acesteia de la Tunis. Disponibilitatea guvernului Rabin de a trata astfel direct cu OEP, după ce a anulat interdicția legiferată a contactelor cetățenilor israelieni cu organizația reprezentativă a palestinienilor, cât și moderația de care a dat dovadă aceasta în direcționarea negocierilor, acceptând inclusiv amânarea pentru o fază ulterioară, discutarea controversatei probleme a Ierusalimului (considerat de Israel ca fiind capitala sa indivizibilă, dar nerecunoscut ca atare de comunitatea internațională) deschid portița unei derulări favorabile a noii runde de negocieri de la Washington. Ramura de măslin a păcii în Orientul Mijlociu, șifonată oarecum de evenimentele violente înregistrate pe parcursul ultimelor luni, pare să se revigoreze, în interesul tuturor celor ce trăiesc în acest zbuciumat colț de lume, pentru ca șansele curmării apăsătorului conflict să nu mai fie irosite și de această dată.

Crăciun IONESCU

PARIS

Corespondenţă de la Jérôme CATHALA

Europa -riscul crizei monetare

Nici chiar sacrosanta perioadă a vacanţei estivale nu i-a oprit pe speculanţii de bursă. Dimpotrivă, ei au profitat de câteva zile, mai calme, ale anului pentru a ataca francul. Rezultat: o săptămână de furtună monetară care nu numai că a slăbit moneda franceză, dar a dat o dură lovitură atât de fragilei construcţii europene.

În plan intern, furia speculanţi- lor de bursă, de toate felurile şi naţionalităţile, a pus francul într-o atât de penibilă postură, încât Banca Franţei a trebuit să intervină masiv pentru a-l apăra: de la începutul lunii iulie, rezervele Băncii Franţei au scăzut cu aproape 150 miliarde.Dar, fără ajutorul Bundesbank germane, moneda franceză, fără îndoială, se va nărui.

SME (Sistemul Monetar Euro-pean), care reglează paritățile între monedele ţărilor Comunităţii europene, a trebuit să fie remaniat. În cursul lungilor nopţi de negocieri, miniştrii de finanţe ai celor 12 au lărgit marjele de fluctuaţie ce puteau exista între devizele lor (marje care, de acum înainte, şi pe o perioadă nedeterminată, ating 30% faţă de rata medie).

Pentru Edmond Alphandéry, ministrul francez de finanţe, această lărgire a marjelor SME era cel mai bun mijloc de a salvgarda totodată acest mecanism supranumit "şarpe monetar",şi, de asemenea, obiectivul uniunii economice şi monetare - înscris în tratatul de la Maastricht.

Dimpotrivă, fostul preşedinte al Republicii, Valéry Giscard d'Estaing, a dat un comunicat comun cu fostul cancelar german Helmut Schmidt pentru a scuza acest mod de punere între paranteze a SME. O opinie extrem de interesantă pentru că cei doi au fost iniţiatorii sistemului monetar european iar dl Giscard d'Estaing aparţinea teoretic majorităţii.

Şi dacă în plan francez polemica nu este închisă, acelaşi lucru se poate spune şi pe plan european deoarece, criza monetară, care nu pare a se fi încheiat, începe să provoace dureroase puneri în discuţie. Astfel, Helmut Kohl, actualul cancelar german, a profitat de vacanţă pentru a reflecta cu voce tare şi în faţa ziariştilor la o eventuală amânare în calendarul Uniunii economice şi monetare a Europei, cunoscută mai ales sub numele de Tratatul de la Maastricht. Oameni politici europeni estimează chiar că acest faimos tratat este atins de boală.

Aceasta nu este, în orice caz, părerea primului ministru francez Edouard Balladur - în centrul furtunii din ultimele săptămâni - care estimează că trebuie "să lase lucrurile să se decanteze adăugând că trebuia să începă "prin dezvoltarea unei reconcilieri în politica economică (a celor 12), pentru a consolida organizaţia monetară a Europei".

Dar este vizibilă situaţia "cuplului franco-german" care este în pragul divorţului. Sau, cel puţin, al separaţiei. Pe motiv de interese divergente: Franţa are o strigentă nevoie de coborâre a impozitelor pentru a relansa o economie intrată în recesiune, or, această scădere nu se poate opera într-o manieră semnificativă decât cu acordul şi cu ajutorul vecinului său de dincolo de Rhin, un vecin care îşi concentrează toate forţele pentru a învinge dificultăţile enorme generate din reunificare.

Întrebarea este dacă Franţa şi Germania vor pune capăt unei luni de miere prelungite şi vor renunţa, astfel, să fie locomotiva comunităţii europene. Nimic nu este mai puţin pro-babil. Dar există chiar un pericol care nu a fost niciodată atât de mare (de pe vremea când generalul de Gaulle şi cancelarul Konrad Adenauer au iniţiat, împreună, mişcarea care a dus la crearea CEE). La 26 august, la Bonn, Edouard Balladur şi Helmut Khol vor avea, cu siguranţă, în minte exemplul iluştrilor lor predecesori, atunci când vor fi tentaţi să reunească părţile.

"RUNDA URUGUAY"

Speranțe renăscute

Noul director general al Acordului General pentru Tarife şi Comerţ, irlandezul Peter Sutherland, a lansat, zilele trecute, un apel tuturor statelor interesate în favoarea încheierii "Rundei Uruguay", care, deşi nu oferă răspuns la toate problemele, poate, după părerea sa, să contribuie, într-o mare măsură, la remedierea lor. Evenimentul s-a petrecut la scurt timp după reluarea, la Geneva, a negocierilor comerciale multilaterale din cadrul GATT, la care participă 111 ţări, inclusiv România. Lansate în 1986, la Punta del Este (Uruguay), amintitele negocieri n-au putut fi finalizate la termenul stabilit iniţial (decembrie 1990) din cauza disputelor dintre principalii protagonişti, îndeosebi a contenciosului agricol americano-european. Toate încercările care s-au făcut de atunci pentru a se scoate "Runda Uruguay" din impas - inclusiv compromisul de la Blair House (SUA), din noiembrie 1992 - n-au dat rezultatele scontate.

Ţările participante la actualul ciclu de negocieri comerciale multilaterale au revenit la masa tratativelor în urma acordului preliminar realizat la ultima reuniune la nivel înalt a Grupului celor 7, care s-a ţinut, luna trecută, la Tokio. De altfel, breşa creată în dispozitivul de apărare al principalelor preţuri comerciale ale lumii (Statele Unite, Comunitatea Europeană, Japonia şi Canada) este cea mai importantă realizare a summit-ului din capitala niponă. "O zi mai mare pentru comerţul mondial, declara preşedintele Clinton în legătură cu acordul de la Tokio, care vizează suprimarea sau reducerea taxelor vamale la o gamă largă de produse manufacturate. Europenii s-au arătat însă mai prudenţi. Preşedintele, Mitterrand a ţinut chiar să aprecieze că strigătul de victorie al americanilor nu corespunde realităţilor. De ce?

Marea întrepătrundere între probleme, dau negocierilor un caracter global. Nici unul dintre participanţi nu poate spune că este interesat numai în anumite domenii. Toate cele 15 grupuri de probleme negociate formează un singur pachet. Altfel

spus, cale de mijloc nu există: totul sau nimic. Or, Franța n-a cedat nici la Tokio în disputa cu SUA în problemele agricole. Se speră, totuși, că va fi găsită o soluție rezonabilă, astfel încât să se poată ajunge încă în acest an, la un acord politic asupra obiectivelor actualelor negocieri, considerate drept cele mai ambițioase și complexe din câte au avut loc până acum.

Intr-adevăr, "Runda Uruguay", nu este primul ciclu de negocieri din istoria GATT. Încă șapte runde s-au ținut în perioada postbelică, iar rezultatele lor sunt de-a dreptul spectaculoase: nivelul mediu al tarifelor vamale s-a redus de la 40 la sută, spre sfârșitul anilor '40, la 4,7 la sută, în prezent. Deschiderea piețelor a favorizat schimburile de mărfuri, care au crescut rapid, de la 57 miliarde de dolari în 1947 la 3.700 miliarde, în 1992.

În pofida dinamismului fără precedent pe care l-a cunoscut după război, comerțul mondial este încă stânjenit de tot felul de obstacole, altele decât cele tarifare. Totodată, regulile de conduită sunt tot mai frecvent încălcate. Deși țările membre ale GATT acoperă 90 la sută din comerțul mondial, schimburile care se fac prin respectarea principiilor Acordului General, nu reprezintă nici 7 la sută din total. De aceea, "Runda Uruguay" și-a propus să netezească și mai mult calea schimburilor internaționale, inclusiv în domenii noi, cum sunt serviciile.

Reușita negocierilor de la Geneva ar aduce câștiguri enorme. După calculele unor specialiști americani, realizarea obiectivelor "Rundei Uruguay" ar facilita obținerea în zece ani, pe plan mondial, a unei producții suplimentare de 5 000 miliarde de dolari, din care Europei i-ar reveni peste 1 000 de miliarde. Ce împiedică atunci finalizarea negocierilor?

Mulți comentatori cred că este vorba de faptul că politicile economice promovate de marile puteri nu mai corespund actualei situații. Statele Unite, de exemplu, au cunoscut spre sfârșitul anului trecut un dinamism economic remarcabil. Toată lumea credea ca sigură o relansare viguroasă a producției în SUA. De la o vreme, însă, din America vin vești proaste. Activitatea economiei s-a încetinit neașteptat de mult. Una din cauze este reducerea comenzilor pentru apărare, datorită amputării bugetului militar. Alta este tot un "efect secundar" al sfârșitului războiului rece - criza din Europa. Căderea Zidului Berlinului a deschis calea unificării Germaniei. Dar, cheltuielile pentru a scoate la lumină "noile landuri" sunt atât de mari încât economia vest-germană a intrat în cea mai profundă recesiune din perioada postbelică. Mai mult, pentru a ține în frâu inflația, Bundesbank a impus restricții severe la credite, însă, dobânzile înalte din Germania au accentuat recesiunea în întreaga Europă. În situații economice dificile, cum este și cea actuală, toată lumea vrea numai să exporte, ceea ce duce la un blocaj în lanț. Iar încercările repetate, dar nereușite, de a se debloca schimburile comerciale au lăsat să se înțeleagă că marile puteri nu erau pregătite să facă față noii situații create de sfârșitul războiului rece. Sunt ele de această dată? Negocierile de la Geneva vor da un răspuns și la o asemenea întrebare.

Gh. CERCELESCU

OPINII

În avanscenă -Japonia

Henri ZALIS

Japonia cumulează pragmatic recordurile, mod propriu ei de a asuma timpul ca și timpurile aflate acum la o răscruce. Putem spune fără să greșim prea mult că nu e ușor să te descurci între atâtea incertitudini care, de fapt, sunt certitudini ascunse și răstălmăciri suspecte de exces de zel.

După ce a înregistrat și în 1992 un excedent comercial istoric de ordinul a 112 miliarde de dolari (în pofida recesiunii!), țara a demonstrat că resimte acut nevoia de schimbare. Chiar și pe terenul marilor împliniri nu sunt excluse eșecuri, motivații disjuncte, mobiluri suspecte din unghi civic. Atunci când schimbarea se împletește cu opera prezentului aflat în poziție de moderator al imperativelor contrafăcute realitatea impune o explicație. E ceea ce intenționăm în limitele posibilului.

Din capul locului nu e deloc indiferent comentatorului aplicat aspectul neobișnuit ce ar contrazice imaginea de suprafață: intervenția noului într-o decrație solidă, bine verificată. Democrație a succeselor de tot felul, totuși lovită de parțialitate. Rezervă de virtualități politice, la îndemâna oamenilor de stat niponi când în joc este binele public, dar și un model ce s-a perimat, monopolul parlamentar.

Se știe, din 9 august Imperiul de la Soare-Răsare are un nou guvern. Cu alcătuirea lui, o coaliție din 7 formații de tendință conservatoare, liberală, socialistă și budistă avem un conglomerat aproape unic de forțe eterogene. Doar Italia, pe vremea lui Aldo Moro, creștin-democratul reformator, experimentase sub formula "compromisului istoric" seria de sensuri presupusă de alianța/convergența noțiunilor în dezacord, mai ales dacă între parteneri există deosebiri doctrinare importante. După Italia, Japonia merge mai departe, ea pregătește o reformă de amploare cetățenească în situația unui guvern al incertitudinii absolute. Partenerii guvernamentali, deși dispuși pe arcul de cerc al întregului aspect politic, afirmă că vor lua împreună decizii, că nu se vor sinucide sabotându-se. Desigur, această mutație nu s-a produs din senin. Zguduit de mari scandaluri cauzate de corupție, partidul liberal până ieri de guvernământ, a recurs la alegeri anticipate. Scindat, slăbit, compromis, acest partid a pirdut - prin scrutin - majoritatea absolută pe care o deținea de patru decenii. Între partizanii înfrângerii sale se află actualul prim-ministru, Morihiro Hosokawa, liderul Noului Partid Japonez și vicepremierul Tsutomu Hata, fost ministru de finanțe, personaj favorabil unei politici fără exclusivisme, conducătorul partidului Shinseito. La prima vedere o alianță împotriva naturii, pendulând între diferențe ireductibile. Un conservatorism de toate nuanțele între disidenți ai credinței liber-democrate și socialiști minimalizați, înjumătățiți de gravul insucces electoral recent înregistrat ca urmare a negăsirii locului între mișcarea sindicală și anacronismul opoziției la elanul postindustrial.

Să reflectăm la tipul de partaj implicat de împărțirea portofoliilor. Descifrăm un foarte interesant joc generat de exercițiul democratic. Coerența lui presupune riscul decalajului între ofertă și cerere. O Japonie prosperă, fără tensiuni sociale, dar versatilă la nivelul clasei politice, lipsită de arbitri cu autoritate în culise, într-un peisaj în recompunere, fragmentat și dereglat. Totuși câteva permanențe se impun. Primul ministru a și afirmat, imediat după numire, cum a procedat și cabinetul anterior, cel condus de Kiichi Miyazawa, că mizează pe relații strânse cu Statele Unite, a căror prezență în Pacific și pe întregul glob rămâne garantul stabilității. Cumulând calitatea de vicepremier și ministru de externe, Tsutomu Hata se declară adepul cooperării nerestrictive în cadrul GATT cu puterile industrializate din Europa pe baza respectării intereselor reciproce. În speranța că abundența și ingeniozitatea tehnologică niponă vor fi mai ușor de apărat de presiunile crescânde ale Casei Albe.

Imaginea coaliției, pe jumătate compusă din novici în arena politică pe jumătate din promotori "înrăiți" ai tacticii de expansiune neslăbită va suferi curând retușuri. Le consider inevitabile. Pe plan intern se resimt deja efectele recesiunii mondiale. Pe plan extern, asumarea unei diplomații concordante cu deșirarea pacifismului constituțional. Ar putea rezulta un rol sporit nu numai în contribuții financiare, altminteri considerabile. Se impun, în perspectiva ofensivei lui Bill Clinton, resorbția excedentului total al Japoniei. Deocamdată, evantaiul de opțiuni ia notă de existent: spre SUA un surplus de 46 miliarde dolari, spre CEE 31 miliarde și, în adâncul scenei, o rată alarmantă în scădere a cererii interne de produse străine. De unde urgențe corecții de orientare practică așteptate din partea noului premier. Confruntat, fără doar și poate, cu obligația de ieșire din clientelismul tradițional. Și cu nevoia de a consolida clasa de mijloc, garantul asanării contrastelor în materie de autonomie locală.

Dacă Francis Fukuyama vestea triumful democrației liberale drept sfârșit al istoriei, ca proces coerent, s-ar putea să asistăm la mișcări de pendul între valorile constitutive actului democratic. Pe direcția dialogului și consensului spre a pune capăt racilei constituite de populism, menajării rivalităților de clan. Totul va fi clarificat, chiar și declinul utopiei clădite pe sentimentul că fără adversități omul superior tinde să dispară ori să redevină ființa începuturilor, imatur, dezechilibrat, mai puțin sensibil. Prin firea lucrurilor, calitatea inițială a trăirii pierde din siguranță de prea multă prosperitate. O prosperitate atenuată de mari litigii...

REPORTAJ PE GLOB

Continentul India

Pe o stradă din Madras

Ion STOICA

Cât timp a vedea India rămâne un vis alimentat de dorinţă şi de lecturi, ţara asiatică scăldată din trei părţi de ape, dar privind şi până la ameninţătoare înălţimi spre Himalaya, cu regiuni în care oamenii nu au repere pentru a imagina zăpada şi cu altele unde albul imaculat al acesteia imobilizează cu veşnicia stâncile, oferă închipuirii multe date pentru a fi considerată un continent. Când ai pus piciorul pe pământul indian, când ai reuşit să cunoşti direct realităţile din această parte a lumii îţi dai seama că, dincolo de rigorile geografice, imaginaţia nu te-a înşelat. Pentru că India este, într-adevăr, un continent. Evident, nu prin dimensiunea teritoriului, căci se întinde pe numai 2,4 la sută din suprafaţa Terrei. Un argument în sprijinul afirmaţiei ar putea fi numărul locuitorilor: peste 900 milioane în prezent, cu perspectiva apropiată de a trece de un miliard, adică de a cuprinde o cincime din fiinţele umane ce populează planeta noastră. Momentul nu este prea departe, ţinând cont că, de peste trei decenii, rata natalităţii nu a coborât sub 2,2 la sută. Aşadar, India este un continent prin potenţialul uman existent în perimetrul său. Dar nu numai. Această ţară, care închide 25 de state şi şapte uniuni teritoriale cu circa 640 000 localităţi, de la aglomerări urbane ca New Delhi, Bombay sau Calcutta, cu populaţii ce întrec numeric pe cele din unele ţări, la sate pierdute într-o vale dintre munţi sau cocoţate acolo unde, în mod normal, ar trebui să trăiască numai vulturii, posedă un uriaş potenţial material. Este drept, încă nu explorat şi exploatat suficient, dar în cercurile politice şi economice indiene se cristalizează convingerea că, prin eforturi proprii coroborate cu o largă şi echitabilă conlucrare internaţională, va veni şi vremea deplinei valorificări a acestui uriaş bazin cu resurse. Şi, poate, rata de creştere de 5 procente pe ansamblul ţării, cu o valoare dublă în industrie, înregistrată în anumite perioade, ca şi avântul luat de economia de piaţă, eliberată de greutatea copierii unor modele cu iz sovietic, oferă garanţii că posibilitatea de azi prefigurează certitudinea de mâine. Grăbirea ritmului prefacerilor este atestată de câteva mărturii deloc de neglijat pe un fond mondial caracterizat mai degrabă prin dezamăgiri, recesiune, şomaj, inflaţie. Rupia, moneda naţională, a devenit convertibilă; există şase milioane noi locuri de muncă; producţia anuală de cereale creează disponibilităţi la export. Produsul naţional brut a crescut, potrivit datelor oficiale, cu 4,2 la sută, faţă de 1,2 la sută în anii trecuţi, sperându-se ca, la sfârşitul lui 1993, sporul să fie de 5 procente. Inflaţia a scăzut la 6 la sută. Rezervele de devize ale ţării se cifrează la şapte miliarde dolari.

Mai este, însă, mult până la capăt. Adică, până la îndeplinirea deziderатului dezvoltării. Pentru că India poate fi un continent şi datorită marilor probleme ce-şi aşteaptă rezolvarea între graniţele sale, probleme de ordin religios, politic, social, care se adaugă la cele economice sau demografice. Ceea ce face ca, poate mai mult decât în alte zone ale globului, aici să ţi se dezvăluie o lume a contrastelor. La scară macro şi micro, în viaţa de zi cu zi. Parcurgi, la New Delhi, artere largi mărginite de vegetaţie bogată în spatele căreia mai mult bănuieşti decât vezi frumoase şi spaţioase vile. Ameţeşti uitându-te, la Bombay, spre Soare, încercând să numeri zecile de etaje ale modernelor construcţii - hoteluri de un lux exorbitant sau sedii de bănci ultraelectronizate. Dar şi într-un loc şi în celălalt, ca, de altfel, pe oriunde te poartă paşii prin India, eşti zguduit de imaginea, repetată pe kilometri întregi, a unor improvizaţii locative - beţe înfipte pe pământ, ca suport pentru cartoane servind drept pereţi sau acoperiş. Se înşiruie una lângă alta sute, mii de astfel de "încăperi" de 3-4 metri pătraţi în care trăiesc şi 10 persoane. Nu pot fi numite corturi, cu atât mai puţin case. În asemenea peisaj a vorbi despre confort, fie el şi minim, sau igienă constituie un nonsens. India are realizări importante în folosirea energiei nucleare, în tehnica spaţială sau în cea informaţională. Se vorbeşte de construirea de supergeneratoare atomice şi de rachete de construcţie proprie capabile, până în 1995, să lanseze sateliţi. Sunt, indiscutabil, vârfuri ale unui aisberg. Care îndulcesc, dar nu pot face nevăzută şi altă realitate: unul din doi locuitori este analfabet. Cele mai afectate de acest flagel sunt femeile, a căror pondere în rândul neştiutorilor de carte este, pe ansamblul ţării, de 61 la sută. În unele regiuni se ajunge la 95 la sută. O asemenea stare de lucruri nu poate să nu aibă implicaţii şi pe alte planuri, inclusiv în privinţa ratei demografice, considerându-se că şi neştiinţa de carte, este un serios obstacol pentru educaţia sanitară a tinerelor, deziderat care, implicit, ar influenţa rezultatele mult mai bune în sfera ţinerii sub control a sporului populaţiei.

Sigur, manifestarea constrastelor este mult mai vastă, cuprinzând în special domenii ale vieţii sociale şi economice. Iar din rândul cauzelor nu trebuie excluse reminiscenţele perioadei de dominaţie colonială dinainte de 1947, când India a dobândit independenţa. Este greu ca, în

câteva decenii, să elimini din realitatea cotidiană, dar şi din mentalitatea oamenilor, rânduielile ce ţin de stratificarea bazată pe caste, de apartenenţa religioasă, de cutuma potrivit căreia unii sunt născuţi să stăpânească iar alţii să-i servească, până chiar la a-şi da viaţa. Încetineala cu care oamenii se dezbară de asemenea concepţii îşi găseşte multe explicaţii. Între acestea şi imposibilitatea de a asigura locuri de muncă pentru forţa disponibilă. Se vorbeşte că în construcţii, de pildă, se evită pe cât posibil mecanizarea, pentru a se da de lucru la cât mai mulţi oameni. Numai că, şi în aceste condiţii, mentalităţile la care făceam referire produc efecte. Aşa s-a născut practica... angajaţilor celor angajaţi. Dacă cineva are un loc de muncă retribuit, ipotetic, cu 5 rupii pe zi, plăteşte o persoană cu 2 rupii, pentru a munci pentru el pe şantier. Stând acasă încasează, astfel, 3 rupii pe zi. Afacerile sunt afaceri, nu? Rămâne de văzut în ce măsură, până la urmă, vor învinge ideile pe care marele fiu al poporului indian, Mahatma Gandhi, le expunea, încă în 1925, în lucrarea "India tânără", avertizând împotriva efectelor nefaste produse de ceea ce el numea cele şapte păcate sociale: politică fără principii; bogăţie fără muncă; plăcere fără conştiinţă; cunoaştere fără caracter; comerţ fără moralitate; ştiinţă fără umanism; adorare fără sacrificii. Ceea ce se vede sau se intuieşte în India de azi - dar, desigur, nu numai acolo - dovedeşte că se rupe greu cu trecutul, sub aspectul părţilor nu tocmai frumoase ale acestuia. Aşa se face, de pildă, că într-o ţară promotoare a non-violenţei au loc atentate şi acte teroriste cu zeci de morţi şi sute de răniţi. Sau că, uneori, mai răbufnesc dorinţele sau intenţiile de înfruntare inter-etnică. Poate, deocamdată, este şi greu de evitat o asemenea stare într-o ţară în care 16 limbi sunt declarate oficiale şi în care Parlamentul îşi desfăşoară şedinţele în cinci limbi, fiind necesară traducerea la cască, precum la o mare reuniune internaţională.

Fără îndoială, însă, nu aceste trăsături sau întâmplări caracterizează India de astăzi. Şi, mai ales, nu vor caracteriza India de mâine. Este greu, dacă nu imposibil, de crezut că într-un viitor apropiat marile contraste vor dispărea. Dar, cu siguranţă, distanţele dintre "poli" se vor micşora. Şi, nu întâmplător, o încercare de sedimentare a impresiilor culese dintr-o călătorie în India aduce în prim-plan acele elemente ce cristalizează încrederea în mai bine. Care nu se va materializa, însă, de la sine, ci prin eforturi ce ţin de îndârjirea de a se face paşi pe drumul greu, dar necesar de parcurs, al progresului. Este semnificativ că, adunându-şi forţele de care dispune, India, ţara care ar putea fi un continent, a înţeles să nu pornească într-o asemenea "călătorie", izolându-se de restul lumii ci încercând să adauge la resursele proprii roadele cooperării cu alte state. Nu este exclus ca la o asemenea concluzie să fi

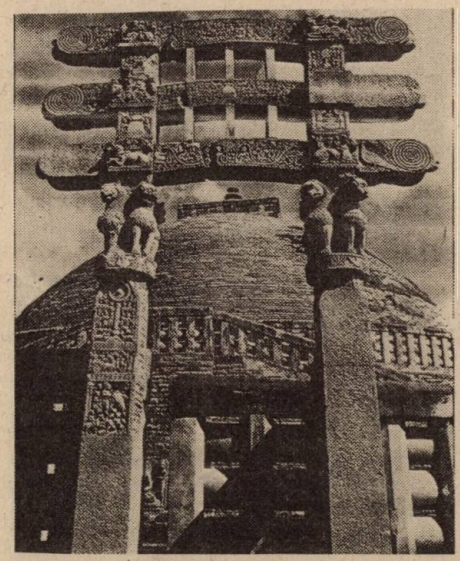

Arhitectură şi artă budhistă

Templul Vithala

ajuns şi observând experienţa unui mare vecin. Pentru noi, românii, este îmbucurător că, între ţările cu care India a conlucrat, şi cu care doreşte să colaboreze eficient şi reciproc avantajos, se află şi România. Ştiam că, mai ales pe plan economic, relaţiile bilaterale au avut perioade deosebit de fructuoase, că ţara noastră a construit chiar unele obiective industriale în India. Cunoşteam că, în ultimii ani, volumul schimburilor comerciale a scăzut, pe ansamblu. Importurile Indiei din România au crescut de la 50 milioane rupii la 127 milioane în doi ani. În schimb, exporturile indiene spre ţara noastră au scăzut de la 95 la 8 milioane rupii, în această perioadă. Prezentând cifrele, preşedintele Camerei de comerţ din Bombay a adăugat că regretă şi că este păcat că nu se beneficiază de multe condiţii favorabile extinderii legăturilor româno-indiene, între care tradiţia, reformele economice întreprinse în ambele ţări, complementaritatea economiilor naţionale.

O asemenea idee am regăsit-o în multe declaraţii consemnate recent în India, unde am însoţit delegaţia Parlamentului României, având în componenţă şase senatori şi deputaţi şi fiind condusă de domnul Doru Ioan Tărăcilă, vicepreşedinte al Senatului. Aria vastă, diversificată, ca şi nivelurile ridicate la care parlamentarii români au avut întâlniri şi au purtat convorbiri conferă credibilitate afirmaţiilor şi argumentelor aduse de o parte şi de alta în susţinerea concluziei că legăturile dintre România şi India au mari posibilităţi să se dezvolte în interesul ambelor ţări. Primirea la preşedintele Indiei, doctor Shaker Dayal Sharma, a prilejuit trecerea în revistă a tradiţiilor bogate care marchează dialogul în timp între popoarele noastre care au găsit căi şi mijloace pentru a concretiza dorinţa de cunoaştere, de apropiere şi de conlucrare. Dar s-a constatat şi faptul că realizările de până acum nici nu limitează, nici nu epuizează resursele şi posiblităţile existente pentru amplificarea şi accentuarea conţinutului legăturilor bilaterale pe plan economic, cultural, ştiinţific, diplomatic, parlamentar. Mai mult, s-a relevat că în evaluarea perspectivelor ceea ce s-a înfăptuit trebuie să constituie baza de la care să pornească eforturile ambelor părţi pentru ca dorinţa reciprocă de conlucrare eficientă, avantajoasă deopotrivă, să-şi găsească corespondenţe materiale mai relevante şi mai potrivite ţinând cont de porţile deschise prin schimbările produse în România în ultimii trei ani şi jumătate. În context, s-a remarcat cerinţa ca un aport sporit să aibă contactele directe între şefii de stat şi de guvern, între conducerile celor două Parlamente, aceste întâlniri şi convorbiri la nivel înalt fiind menite să impulsioneze iniţiative şi acţiuni în scopul valorificării potenţialelor matriale şi spirituale din cele două state.

La rândul său, domnul P.V. Narasimha Rao, primul ministru indian, a subliniat că este timpul raporturilor bilaterale, bune în trecut, să li se adauge valenţe actuale, ţinând cont că, sub aspect politic şi economic, situaţia din România prezintă pre-

REPORTAJ PE GLOB

faceri demne de remarcat. Pornindu-se de la ce s-a realizat şi de la faptul că între cele două state nu există diferende de nici o natură. Se impune ca legăturile de colaborare româno-indiene să fie aprofundate şi lărgite, a relevat domnia sa, evidenţiind necesitatea de a se valorifica experienţa acumulată în conlucrarea bilaterală de până acum. Amintindu-şi cu plăcere de vizita efectuată în România în 1983, în calitate de ministru de externe, premierul indian s-a referit la preocuparea existentă în India în legătură cu stadiul şi volumul legăturilor cu România, răspunzând cu plăcere la invitaţia de a face o vizită în ţara noastră cât mai curând posibil, considerând că va fi un prilej de bilanţ, dar şi de deschidere de noi perspective relaţiilor bilaterale.

Cu prilejul primirii la domnul Maulana Azad Road, vicepreşedintele Indiei şi, totodată, preşedintele Senatului, domnia sa a acordat o deosebită atenţie prefacerilor democratice din viaţa politică, economică şi socială a poporului român, apreciind că progresele înregistrate în ţara noastră în parcurgerea etapelor tranziţiei la economia de piaţa au creat condiţii adecvate pentru conlucrarea reciproc avantajoasă, condiţii ce se cer valorificate.

În acelaşi spirit, reproduc şi alte declaraţii: Domnul Shivraj V. Patil, preşedintele Camerei inferioare (Lok Sabha) a Parlamentului Indiei: "Ne bucură vizita dumneavoastră pentru că ne veţi cunoaşte mai bine ţara şi oamenii. Aşa cum am avut eu ocazia, cu câteva luni în urmă, când am fost în România şi am purtat convorbiri cu preşedinţii celor două Camere ale Parlamentului, cu preşedintele ţării, cu primul ministru, cu parlamentari reprezentând partidele politice din forul legislativ român. Vă rog să transmiteţi tuturor mulţumiri pentru primirea de care m-am bucurat. Am cunoscut marile dumneavoastră disponibilităţi în sensul cooperării, care vin în întâmpinarea dorinţei noastre de a dezvolta legăturile bilaterale. Relaţiile economice indiano-române datează de mult timp şi suntem convinşi de existenţa resurselor şi posibilităţilor pentru ca ele să se intensifice. Economia românească se află în restructurare, dar ştim că, în unele domenii, ocupă poziţii de prim rang. Trebuie să valorificăm mai bine posibilităţile existente, pentru că este foarte necesară colaborarea între cele două ţari. Cred că relaţiile culturale şi spirituale reprezintă baze de la care să se pornească în desfăşurarea de noi raporturi bilaterale, proces în a cărei ascensiune legăturile dintre Parlamente trebuie să-şi aibă rolul şi locul specifice".

Domnul V. Shukla, ministru pentru probleme parlamentare: "Am fost în România în mai multe rânduri, în mai multe ipostaze, inclusiv cele legate de responsabilităţi în conducerea mişcării sportive. România s-a distins prin renume în diferite ramuri. Sunt convins că îl veţi menţine. Cunosc că în România s-au creat posibilităţi pentru schimbări profunde inclusiv în domeniul legislaţiei. Ceea ce poate duce fie la stabilitate, fie la instabilitate politică. M-ar bucura ca rezultatele să fie vizibile pe planul democraţiei. Vizita dumneavoastră ne-a produs o deosebită bucurie şi, tocmai de aceea, sperăm ca relaţiile bune dintre ţările noastre să dobândească noi dimensiuni".

O îndeletnicire străveche şi în India - modelarea lutului

Vicepreşedinte al Senatului, care conduce, în fapt, Camera superioară (Rajya Sabha) a Parlamentului indian deoarece, aşa cum am amintit, preşedintele Senatului este şi vicepreşedinte al Indiei, funcţie căreia îi consacră o mare parte din timp: "Cunosc România, unde am fost de două ori. Cu toate că, geografic, ne aflăm la distanţă mare au existat în ambele ţări oameni care au călătorit şi lucrat în întâmpinarea prieteniei dintre noi. Astăzi împărtăşim valori comune. Consider că avem posibilităţi mult mai mari de cooperare, în lumina prefacerilor din statele noastre. Trebuie să le valorificăm. Noi privim lumea ca o singură familie mare. Când am fost în România am vizitat şi oraşul Braşov, unde am văzut o tipografie foarte veche. Mi s-a spus că acolo s-a tipărit prima carte despre India. Este şi aceasta, o dovadă a legăturilor îndelungate dintre ţările noastre, a faptului că, promovând cauza păcii şi progresului în lume, India şi România au multe lucruri comune. Spiritul de independenţă şi democraţie a existat în ambele ţări. Acum avem posibiltăţi mult mai ample ca, dincolo de ralaţiile culturale, spirituale, să dezvoltăm, în interes reciproc, raporturile economice, favorizate de reformele întreprinse în ambele state. Ţinând cont de toate acestea, vizita delegaţiei dumneavoastră constituie o continuare a tradiţiilor şi, fără îndoială, va contribui la întărirea relaţiilor dintre parlamentele, dintre popoarele noastre, dintre India şi România".

Domnul R.L. Bhatia, ministru de externe: "Este necesar să influenţăm favorabil relaţiile dintre ţările noastre. Ambele state au un sistem politic, democratic, pluralist, aceasta facilitând legăturile bilaterale. Prin schimburi de vederi şi acţiuni sincere, deschise, putem îmbogăţi instituţiile dintre India şi România, putem să ne ajutăm reciproc în eforturile pe planul dezvoltării".

În context, se impune remarcat interesul manifestat în India faţă de relaţiile României cu Comunităţile Europene. Aceasta, pentru că aderarea noastră la instituţiile economice continentale este văzută şi ca o poartă deschisă Indiei spre piaţa europeană, în schimbul facilitării sporirii ponderii noastre în zona în care este situată această ţară. Ideea a fost exprimată în mai multe rânduri la întâlnirile cu oameni de afaceri. Este edificatoare, cred, declaraţia domnului Suresh Kotak, membru al conducerii Camerei de comerţ a statului Maharashtra, cu sediul la Bombay: "Dorim să ştim cât mai mult despre ceea ce s-a făcut şi se face în România pe planul liberalizării. Ştiu că sunt unele greutăţi legate de tranziţie, fiindu-ne cunoscute pentru că ne-am confruntat cu ele. Ne bucură perspectiva apropiată a intrării României în Consiliul Europei. Sper cu adevărat ca evoluţia relaţiilor bilaterale să fie ascendentă. Pentru că, în mod cert, posibilităţi există".

Cum se constată, în continentul India - cu realităţile şi obiectivele ce-i sunt proprii - România are prieteni. Depinde de noi dacă numărul acestora se va mări sau nu şi de conducerile ambelor popoare dacă relaţiile dintre ele vor dobândi sau nu dimensiunile dorite şi posibile.

Radu
BUDEANU

la EST de VEST

Tontoroiul orânduirilor

La Moscova a fost prins nu demult un ofiţer care o tulise din îndepărtata sa garnizoană pentru a-l înjunghia pe preşedintele Elţin. În preajma Tbilisului preşedintele Şevardnadze este vânat cu mortiere de domnii secesionişti. În misterioasa Cecenie generalul Dudaev, devenit printr-o inopinată auto-rocadă şef al statului, este atacat în propriul său birou cu grenade. Dacă nu se pot filma aceste evenimente se înfig în presă iar presa se înfige în minţile oamenilor. Cu timpul înjunghierile şi, în general, bombardarea preşedinţilor devin fapt divers. Un fapt divers de prima pagină dar, oricum, banalizat de tornada de brambureli şi răsturnări, toate în regim inflamat, care domină haosul sovietic.

Nu cu mulţi ani în urmă, numai o umbră de zvon sau o şoaptă discretă care ar fi dezvăluit, într-un cerc intim, că asupra primului secretar al CC al PCUS s-ar fi urzit o critică, un reproş sau, mă rog, o prietenească admonestare ar fi zburlit părul de spaimă. Primul secretar putea critica, reproşa şi admonesta pe oricine în numele intereselor supreme ale clasei muncitoare, idealurilor socialismului şi cauzei păcii mondiale. O făcea frecvent, de sus în jos, dar fără valuri excesive. Chiar şi smotoceala supremă era văzută ca o metodă finală şi, până la urmă, nu foarte fericită de a aborda neajunsurile planificate. "Sistemul", "mecanismul", "lagărul" respingea ideea defecţiunii, a eşecului. O radiografie necruţătoare, executată chiar şi cu armele cele mai autorizate ale conducătorului suprem de partid şi de stat, acredita "contradicţia" care, fie ea şi... neantagonistă, devenea imaginea de univers perfect al socialismului.

Cu o fantastică precipitare mentalitatea de atunci s-a năruit. Este adevărat: mai repede s-a năruit sistemul. Glorioasa disciplină liber consimţită, roţile şi rotiţele coercitive, teroarea piramidală s-au dus. În locul coerenţei sclerozate de odinioară, între orizonturile largi ale patriei comunismului, bate vântul proaspăt al nebuniei spontane. Se ţes în voie intrigi republicane, de ţinut şi regionale, peste tot dospesc într-o deplină libertate cabalele şi comploturile, teroarea democraţiei slave face ravagii în capitale şi provincii, ţâfnele etnice se transformă în războaie civile, mafia a ieşit tiptil la iveală, apoi a pus mâna pe pârghii de influenţă iar acum croşetează, îngrăşată şi trufaşă, dreptul celui mai tare, al gangsterului cocoţat pe un munte de bani. Fosta URSS, spaimă a globului şi patroană a răsăritului, trăieşte din plin boala copilăriei capitalismului după ce a depăşit senilitatea comunismului.

Generaţia mea, şi nu numai ea, a învăţat că după sclavagism a urmat feudalismul, iar după acesta capitalismul. Socialismul, cea mai performantă orânduire gândită şi aplicată vreodată, era ultimul stadiu al omenirii. După el nu mai putea urma nimic pentru că perfecţiunii nu îi putea urma nimic. Adevărul se vede cu ochiul liber: pentru prima oară în istorie, unei orânduiri îi urmează orânduirea anterioară. E drept, deocamdată în forme precare, confuze, violente. Rămâne să ne întrebăm dacă în aceste circumstanţe nu cumva socialismul nu a fost o orânduire, ci altceva. Sau, mai grav, dacă nu cumva lupta între socialism şi capitalism nu este mai complexă decât s-a crezut şi o lungă perioadă de timp îşi vor succede unul altuia "tranzitând" înainte şi înapoi într-un du-te vino prelungit. Cu alte cuvinte, să se articuleze, un tertip istoric, potrivit căruia capitalismul să fie urmat de revoluţii socialiste, iar socialismul de revoluţii democratice imediat intoxicate de restauraţii viclene şi imbecilităţi nostalgice. Să mai vedem. Deocamdată explozia planificată a URSS şi naşterea CSI, care este un fel de "centrală" a tranziţiei permite, pe fondul zăpăcelii generale, restauraţii mafioto- comuniste.

În câteva ţări est-europene stânga şi-a revenit şi ţine în şah o opoziţie anticomunistă limfatică. În China nu a avut loc o revoluţie, dar se practică la scară largă şi cu un indiscutabil succes contabil, o tranziţie originală. Capitalismul înfloreşte sub comanda înţeleaptă a partidului comunist! În Coreea de Nord nu există nici cele mai mărunte semne că s-ar pregăti o revoluţie şi, în mod... reconfortant, tranziţia lipseşte cu desăvârşire. În Cuba tranziţia se limitează la existenţa shopurilor pe dolari, iar în Vietnam la inexistenţa dongilor. Socialismul, aşadar, ori este conservat în structurile dogmelor tradiţionale, ori se "capitalizează" centralizat, ori a murit în revoluţii pentru a renaşte în condiţiile parlamentarismului democratic. Doar capitalismul rămâne pe loc, intact şi melancolic, muşcat de o putrefacţie care, vai, nu îi asigură şi coma...

La Belgrad rata inflaţiei este de 600% pe lună. Deşi preţul unei franzele este de 2 800 000 dinari (sau 20 cenţi) populaţia stă la coadă de la primele ore ale zilei până seara târziu, deoarece pâinea se fabrică în cantităţi foarte mici

1001

Interdicţie

Deputaţii fideli liniei imamului Khomeiny nu cedează. Astfel, ei intenţionează să suprime un proiect de lege care autorizează trimiterea în Occident a femeilor-medic, celibatare, pentru a urma cursuri de specializare. Argumentele aduse sunt: "riscurile corupţiei", "maladiile mortale precum SIDA" şi "propagarea culturii occidentale" în societatea islamică.

Sclave

Preţul unei femei variază între 2 000 şi 4 000 F! Liberalizarea economică din China a avut drept consecinţă şi accelerarea traficului cu femei vândute ca sclave. De curând, 31 de tinere având până în 15 ani au fost eliberate de poliţie; ele fuseseră vândute ca soţii-sclave unor ţărani bătrâni sau handicapaţi ce trăiesc în satele înapoiate ale Chinei. Dacă expresia femeie-sclavă are în limbajul european nuanţe metaforice iată că în China ea exprimă deja un... statut.

Pedeapsă

Pedeapsa cu moartea a fost reintrodusă în Missouri (SUA) din 1976. De atunci ea s-a aplicat de 209 ori - cel mai recent caz fiind Frederick Lashley care, la vârsta de 17 ani, fiind sub influenţa drogurilor, şi-a ucis mama adoptivă. Pe 28 iulie, anul trecut, când a împlinit vârsta de 29 de ani, el a fost executat în penitenciarul din Potosi (Missouri) prin injectarea unei substanţe mortale.

Rugă

În Nicaragua totul pare să provoace un scandal. Ultimul subiect ardent în Managua: catedrala romano-catolică, programată să se deschidă pe 4 septembrie. In timp ce unii o consideră un simbol al renaşteriii naţionale, alţii spun că preţul exorbitant al construcţiei - 4,2 milioane dolari, plus costurile suplimentare datorate întârzierilor - 1 milion de dolari sunt o adevărată sfidare la adresa unei ţări care se zbate într-o cruntă sărăcie, cu un procent fulminant de 60% şomaj şi un nou război de

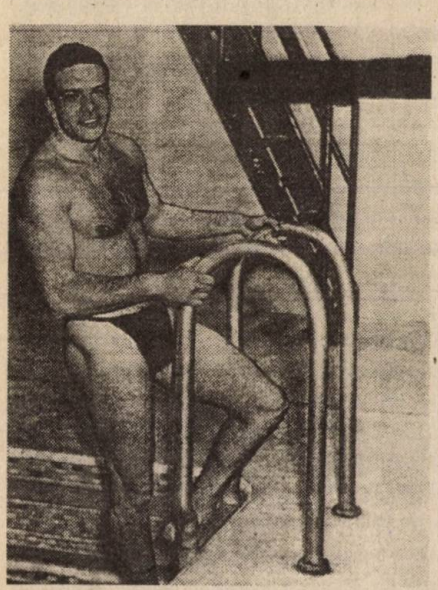

Carlo Pedersoli este cunoscut, azi, în întreaga lume, sub numele de Bud Spencer! Dar celebritatea lui începe cu mulţi ani în urmă, prin performanţele realizate, în anii '50, în nataţie. Născut în 1929, a fost primul înotător italian care a înregistrat sub un minut la 100 m liber (59"5 la 19 septembrie 1950). A fost finalist la Europenele din 1951 şi a participat la Olimpiadele din 1952 şi 1956.

gherilă care se desfăşoară fără oprelişti. Controversat este şi proiectul arhitectonic. Admiratorii săi susţin întru-totul apariţia sa de secol XXI. Alţii o compară cu un carton de ouă sau cu o rafinărie. Un italian se exprima astfel, uimit: 'Nu ştiam că Nicaragua îşi construieşte un reactor nuclear".

Vânzări

La începutul acestui an s-au făcut mai multe tentative de ridicare a embargoului înarmării impus Bosniei de către ONU. Aceste tentative au pus în lumină o legătură existentă între preşedintele panamez Guillermo Endara şi un reputat comerciant de arme din Europa. In luna martie consulatul panamez din Barcelona a autorizat cumpărarea a 30 de mii de arme automate şi 7 milioane de gloanţe de la o companie cehă. Această cantitate a atras atenţia oficialităţilor cehe şi spaniole.
Oficialităţile cehe au blocat încărcătura a cărei ultimă destinaţie, susţin surse ale poliţiei spaniole, era armata guvernamentală bosniacă. Intermediarul suspect este Serge François Pettrucci, un nume sonor în comerţul european cu arme. Firma de avocaţi a lui Endora îl reprezintă pe Pettrucci în Panama, unde are înregistrate companii navale şi producătoare de hârtie. Consulul Panama la Barcelona este fratele principalului partener al firmei preşedintelui panamez. In prezent, acesta se află în anchetă, dar Pettrucci neagă orice implicare în traficul cu arme.

Nebunie

Italia se află în plină nebunie fiscală. Pentru a-şi plăti asistenta medicală cetăţenii italieni trebuie să plătească de acum înainte un impozit... chiar şi cei care nu mai au nevoie de nici o îngrijire, pentru că între timp au trecut în lumea celor drepţi. Ministerul sănătăţii a precizat: impozitul se referă la anul 1992, motiv pentru care cei morţi după 1992 trebuie să-şi plătească dările către stat. Printr-o altă dispoziţie, deşeurile care provin din cimitire vor fi îngropate în viitor conform regulilor "speciale" aplicate acestora. In virtutea legii ele trebuie eliminate de către agenţii poluanţi înşişi, în cazul de faţă "titularii" mormintelor. Va fi interesant de văzut cum se va transpune în viaţă această lege.

59% dintre americani consideră că imigraţia a constituit un atu pentru SUA. În prezent ea apare însă ca o mare problemă, apreciază 60% din cei chestionaţi în sondajul publicat de revista "Newsweek". Pentru a se apăra de acest nou pericol, ca urmare a deschiderii graniţelor fostelor ţări socialiste, paza de coastă a Californiei a declanşat o puternică acţiune de depistare a... inamicului. Astfel, de la bordul avioanelor echipate cu radar sunt urmărite în larg navele suspectate de a transporta emigranţi chinezi. Care, odată ajunşi pe solul american, ar putea cere azil politic.

Văduva celebrului John Lenon, Yoko Ono, 59 ani, a redescoperit iubirea. Înainte de a-şi oficializa legătura, artista japoneză a făcut un soi de "probă generală" la Veneţia. Imaginea, în care o vedem alături de noul ei partener, nu lasă nici o îndoială asupra "vacanţei de miere"

Unul dintre afişele anilor '30 încercând să lanseze o nouă modă "Scandal" în lenjeria de damă, a fost interzis de cenzură. Alte timpuri, alte moravuri

O vioară purtând semnătura renumitului Stradivarius a fost recuperată în urma unei acţiuni a miliţiei din lujno-Sahalinsk. Potrivit experţilor, vioara ar fi fost adusă pe insula Sahalin de către amiralul Kolceak, în timpul războiului civil din 1918 -1920

1001

Pagini realizate de:
Elena GUGU şi
Mirela IAMANDI

LUMEA

"În Franţa nu există un lobby românesc"

Interviu cu dl C. Iuga, medic radiolog, actualmente cetăţean al Parisului şi un nostalgic al "Micului Paris"

— Dle Iuga, cum aţi ajuns să luaţi calea exilului?

— Am lucrat ca medic radiolog în Algeria şi, în 1976, când mi s-a terminat perioada stagiului algerian, m-am oprit la Paris. Hotărârea nu a fost uşor de luat, dar simţeam o mare răspundere pentru copiii mei, aşa că mi-am luat inima în dinţi şi am decis că în situaţia unui român nu exista cale de mijloc la vremea aceea. A urmat aventura reîntregirii familiei la care Securitatea era mare meşteră, în sensul practicării unui şantaj foarte divers.

— Aţi avut probleme cu integrarea în societatea franceză?

— Din punct de vedere profesional, nu. Şcoala veche românească de medicină este foarte apreciată în Franţa. Am lucrat şi ca profesor. Nu am avut probleme de natură materială. Evident că pentru a-mi menţine un standing mediu onorabil am muncit constant şi cu perseverenţă. Ceea ce contează în Franţa foarte mult este calitatea umană a ceea ce faci sau oferi societăţii. Paradoxal, problema integrării nu a constat în anihilarea diferenţelor sau imitarea realităţii înconjurătoare. A trebuit efectiv să-mi schimb mentalitatea - modul foarte egoist de a gândi - şi să mă dezbar de angoasele pe care comunismul le cultivase în mine. În Franţa aspectul social este foarte important. Mi-a fost necesar mult timp să înţeleg că o comunitate este un organism care funcţionează ca un stat şi că orice disfuncţionalitate pune în pericol eficacitatea acesteia. La acest capitol francezii sunt experţi. Ei se îngrijesc de fiecare om şi te învaţă şi pe tine s-o faci. Trebuie să te acomodezi cu ideea fundamentală că nu eşti singur pe lumea asta şi nu numai atât, dar că trebuie să ţii cont şi de cel de lângă tine, pentru că fiecare om are un loc precizat în existenţă. Mediul în care se desfăşoară are menirea de a nu-l izola, de a-i acorda încrederea în propriul rost. Aceasta a fost povestea integrării mele. Răstimpul în care mi-am pierdut încrâncenarea nejustificată cu care venisem, dar am avut o bună monedă de schimb - competenţa profesională.

— Cum este structurată şi cum funcţionează diaspora românească, privită ca o comunitate aparte, cu specificitatea ei?

— N-aş spune că se poate vorbi de o structură omogenă şi bine închegată. Lăsând la o parte personalităţile româneşti care s-au impus şi au celebritatea lor, unanim recunoscută, grija fiecărui român care s-a aşezat în Franţa, la Paris, de exemplu, este să se realizeze material şi profesional. Sunt şi ei preocupaţi, cum am fost şi eu, de integrare. În momentul când pleci din ţară tăind nodul gordian, singura soluţie este implicarea profundă în mediul înconjurător. Nu-ţi poţi permite luxul fascismului (paseismului). În ceea ce priveşte România cu atât mai mult, pentru că una din condiţiile care ţi se puneau la părăsirea ţării era să nu vorbeşti despre ceea ce lăsai în urmă, să nu te implici, mai ales dacă ţineai la liniştea celor de acasă. Singurul loc de întâlnire era biserica, dar aici nu se ţeseau planuri. Nu a existat şi nici nu există un lobby românesc în Franţa. Poate şi datorită unui scepticism special care s-a mulat peste optimismul nostru tradiţional.

— Deci, acum nu se poate spune că s-au intensificat legăturile între români?

— N-aş spune. E drept că acum Ambasada română la Paris ne este accesibilă şi acolo se petrec de multe ori lucruri interesante. Pentru mine este uluitoare şi această transparenţă de care dau dovadă cei de la ambasadă, faptul că se poate face o comunicare de calitate. Dar în ceea ce priveşte interesul pentru problemele româneşti de acasă, el este o problemă mult mai complicată: înainte de '89 era prea riscant, după, a urmat un moment efectiv intens, care a scăzut brusc după iunie '90. Nimic nou în ceea ce pot spune; singurul aspect care ar trebui studiat mai în profunzime este această permanentă tentaţie a românilor de a se autonega. Noi nu suntem uniţi şi ar trebui să înţelegem mai întâi ce ne dezbină.

— Trezirea interesului pentru ţară, atragerea diasporei româneşti spre leagănul de pornire se pot face speculând factorul sentimental al apartenenţei la această matrice spirituală, unică şi indivizibilă?

— În nici un caz. Numai nişte legi bune, exprimând o voinţă politică de îndreptare a unor nedreptăţi trecute, pot oferi o cale de întoarcere, dacă nu definitivă, cel puţin temporară şi cu efecte practice, a diasporei în ţară. Cum pot eu să mă gândesc la o relaţie durabilă, de perspectivă, cu ţara mea atâta timp cât nu-mi pot recupera nici măcar casa pe care am moştenit-o şi pe care am pierdut-o, mi-a fost luată, de fapt, în dispreţul celui mai elementar drept al meu?

De trei ani mă lupt şi degeaba. Casa a ajuns o ruină pentru că cei care au locuit-o au fost proşti gospodari iar eu acum privesc, cu îndoială în suflet, la o ruină asupra căreia nici măcar nu-mi pot căpăta dreptul legitim. Într-o asemenea atmosferă este greu de făcut planuri şi scepticismul rămâne.

Interviu realizat de
Elena GUGU

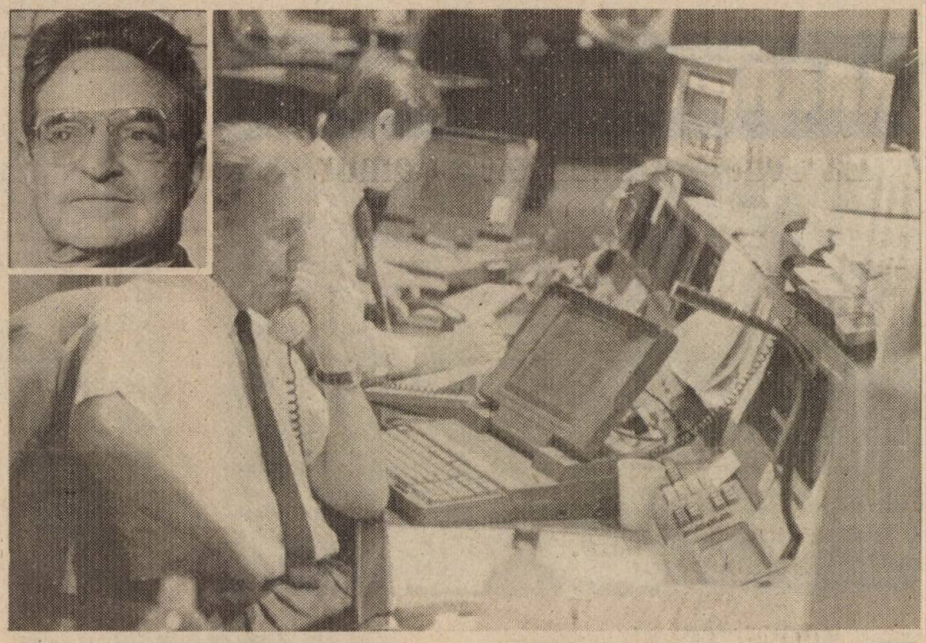

Magnatul american, de origine maghiară, George Soros (în imaginea de sus) a făcut unele previziuni alarmante. În sălile de arbitraj, în spatele unui calm aparent, se desfăşoară jocul cu miliarde de franci

EUROPA... doar un continent

În pofida eforturilor politicienilor de a se arăta optimişti în urma furtunii financiare dezlănţuite la sfârşitul lunii iulie, visul uniunii politice şi monetare a Comunităţii Europene pare că s-a spulberat. Fostul premier francez, economistul Raymond Barre, apreciază că evenimentul a determinat oprirea brutală a procesului edificării Europei unite. Maastricht-ul a murit, s-a strigat la Paris.

Cronica unei morţi anunţate

Pe 9 iunie, ziarul britanic "The Times" pub'că o scrisoare deschisă a cunoscutului magnat american de origine maghiară, George Soros, document prin intermediul căruia cel ajuns milionar în urma speculaţiilor financiare face noi previziuni ce se vor dovedi izbitor de exacte, după numai două luni. De data aceasta, un euro-sceptic britanic îi ceruse "să salveze Europa de la federalism prin atacarea francului francez". Soros recunoaşte că Franţa este mai vulnerabilă la devalorizări, dar subliniază că aceste consideraţii arată doar că există fisuri fundamentale în actualul mecanism al ratelor de schimb. În cazul MRS, fisura constă în aceea că Bundesbank, banca centrală a Germaniei, stabileşte politica monetară pentru toţi membrii sistemului. Soros consideră că fluctuaţia liberă a ratelor de schimb va distruge Piaţa Comună, deoarece ratele fluctuante sunt destabilizatoare cumulativ, făcând posibile marile speculaţii financiare.

O zi din viaţa agenţilor de bursă

După ce şi-au petrecut toată ziua urmărind cu înfrigurare dansul frenetic al mărcii germane şi al francului francez, agenţii de bursă au mai avut putere doar pentru a exclama: "N-am mai văzut aşa ceva!" Era vineri 30 iulie. Cu o seară înainte, mulţi dintre ei hotărâseră să determine scăderea mărcii, considerând că aceasta avea un curs prea ridicat. Dar dimineaţa, atacurile repetate asupra francului francez i-au făcut să-şi schimbe decizia şi să cumpere mărci. Începe aşteptarea. Dar marca nu creşte. Pe la prânz, însă, iat-o, urcă! Iar francul scade, scade vertiginos. În vestul Europei, ziua s-a sfârşit. Aparent. Pentru că New York-ul preia ştafeta. Iar, când pe Coasta de Est se urează "Good night, America", la Tokio începe o nouă zi. Şi astfel, activitatea pe piaţa valutară nu se stinge niciodată. În acea zi de 30 iulie, New York-ul preia speculaţiile împotriva monedelor slabe din Sistemul Monetar European, la ora la care băncile centrale ale ţărilor membre nu mai pot interveni pentru a le apăra.

În mijlocul furtunii

Furtuna care se anunţa, iată, s-a declanşat. În afara mărcii germane şi a guldenului olandez, toate monedele Sistemului Monetar European sunt atacate. Băncile centrale ale Franţei, Belgiei, Spaniei, Portugaliei şi Danemarcei au cheltuit deja miliarde pentru a-şi apăra monedele. Totuşi, peseta spaniolă şi francul francez se apropie periculos de nivelul cel mai scăzut din sistem. Acuzată de a fi grăbit speculaţiile prin refuzul său de a reduce masiv ratele dobânzilor pentru marca germană, Bundesbank participă la intervenţie alături de banca centrală olandeză. Toate declaraţiile politice, de la premierul francez, Edouard Balladur, la cel belgian, Jean-Luc Dehaene, a cărui ţară deţine preşedinţia CE, insistă asupra rolului-cheie al SME pentru economia comunitară. Această dorinţă nu este încă împărtăşită de toată lumea. Unii nu ezită să pretindă dispariţia sistemului, considerând că acesta contribuie la creşterea şomajului şi împiedică relansarea economică.

Jos SME!

Şase economişti lansează, în cotidianul britanic "Financial Times", un apel adresat ţărilor europene, în frunte cu Franţa, că acestea să abandoneze SME şi să acorde prioritate luptei împotriva şomajului şi nicidecum apărării monedelor lor. Dintre cei şase, trei sunt laureaţi ai Premiului Nobel pentru economie - Franco Modigliani, Paul Samuelson şi Robert Solow - dar toţi sunt profesori la Institutul de Tehnologie din Massachusetts, Statele Unite. Ei susţin că Europa e în curs de a repeta erorile anilor '30. De aceea, propun schimbarea priorităţilor. În opinia lor, ideal ar fi că Franţa să preia iniţiativa, reducând drastic ratele dobânzilor şi lăsând francul să fluctueze. Acelaşi sfat şi pentru peseta spaniolă sau francul belgian.

Sistemul a făcut implozie

Întruniţi într-o reuniune de urgenţă, la Bruxelles, miniştrii de finanţe şi preşedinţii băncilor centrale din cele 12 state membre CE decid extinderea limitelor de fluctuaţie a monedelor din cadrul SME de la 2,25 la sută la 15 la sută, de ambele părţi ale cursului pivot. Dar măsura afectează planurile pentru introducerea monedei unice şi înfiinţarea băncii centrale europene, până la 1999, acţiuni care ar impulsiona competitivitatea CE în ansamblu faţă de Statele Unite şi Japonia. Dacă nu ar fi acceptat acest compromis, după propunerea Franţei ca Germania să se retragă din sistem, ar fi urmat, potrivit principiului dominoului, retragerea şi a altor monede. Fostul ministru francez al apărării Jean-Pierre Chevenement, aflat în fruntea campaniei anti-Maasstricht, jubilează: SME a făcut implozie!

Gâlceava înţelepţilor

După o săptămână de tăcere, cancelarul german, Helmut Kohl, decide să vorbească. El arată că principala cauză a fost eşecul ţărilor CE de a respecta criteriile de convergenţă stabilite prin Tratatul de la Maastricht, şi avertizează că unificarea europeană ar putea fi amânată cu un an sau doi. Ministrul francez pentru afaceri europene, Alain Lamassoure combate ideea amânării, asemenea ministrului francez de externe Alain Juppé. Acesta din urmă anunţă un summit special CE în octombrie, precum şi o întrevedere Balladur-Kohl pe 26 august, pentru "a redeschide şantierul construcţiei europene".

Sfârşit de capitol

Când religia romană a intrat în declin, a crescut importanţa respectării riguroase a ritualului şi credinţa în zei a scăzut. Cea mai mică greşeală ducea la repetarea întregii ceremonii. Ceva asemănător i-ar trebui şi Maastricht-ului - simbol al celei mai grave crize de identitate pe care o traversează Europa.

Ioana DUMITRIU

KARABAHUL DE MUNTE

În ciuda eforturilor de mediere întreprinse de comunitatea internaţională, Karabahul de Munte - enclavă armeană în Azerbaidjan - rămâne un punct fierbinte pe harta Transcaucaziei. Planurile de pace propuse de CSCE sau apelurile şi rezoluţiile Naţiunilor Unite s-au dovedit ineficiente, iar acordurile de pace încheiate la Roma, Minsk sau Moscova au oferit doar scurte răgazuri pentru declanşarea de noi ofensive. După cinci ani, războiul dintre armenii din Karabah şi azeri continuă la fel de sângeros şi distrugător. Deosebirea este că acum se poartă în afara enclavei.

Războiul fără sfârşit

Luptele au reizbucnit la începutul săptămânii trecute, cele două părţi acuzându-se reciproc de încălcarea ultimului acord de încetare a focului încheiat la sfârşitul lunii iulie. Potrivit Ministerului Apărării din Azerbaidjan, armenii din enclavă au lansat o puternică ofensivă în direcţia localităţii Fizuli, situată la 10 km sud-est de Karabah. Atacat din trei direcţii, oraşul - importantă poziţie strategică a azerilor - este supus unui puternic bombardament de artilerie de pe înălţimile învecinate. Agenţia ITAR-TASS a precizat că Fizuli este complet încercuit şi că la periferii se duc lupte de stradă. Căderea oraşului va antrena izolarea a două alte districte sud-vestice, populate de circa 200 000 de azeri. Simultan, armenii se apropie de Djebrail, localitate aflată la 6 km sud de Karabah. Baku a apreciat numărul refugiaţilor din zonele Fizuli şi Djebrail la circa 120 000 de oameni. Într-o recentă declaraţie, conducerea Azerbaidjanului a acuzat partea armeană de ignorarea eforturilor internaţionale de pace şi a cerut lumii să folosească "toate măsurile posibile pentru a opri agresiunea". În capitala azeră a fost convocată o sesiune de urgenţă a Parlamentului, destinată analizării situaţiei create de ofensiva armeană, dar şi apariţiei unui nou focar de conflict pe teritoriul Azerbaidjanului: recenta auto-proclamare a "Republicii Talîş-Mugan", din zona oraşului Lenkoran situat pe ţărmul Mării Caspice, la sud de Baku.

La rândul lor, autorităţile Karabahului de Munte au acuzat forţele armene de bombardarea câtorva localităţi din interiorul enclavei, violând astfel rezoluţia 853 a Naţiunilor Unite care cere celor două părţi să se abţină de la bombardamente.

Cauzele conflictului din Karabahul de Munte se află nu numai în resentimentele seculare dintre armeni şi azeri, ci şi în politica de deznaţionalizare şi învrăjbire a Kremlinului comunist. Căci, dincolo de rivalităţile etnice, teritoriale şi religioase dintre armenii creştini şi azerii musulmani şiiţi, războiul din Karabah este o consecinţă a politicii malefice a "tătucului" Stalin. La începutul mileniului I, regiunea, cunoscută sub numele de Arţah, făcea parte din regatul Armeniei, creştinat în primele secole. Contestat de azeri, trecutul armean al Karabahului de Munte este susţinut de istoricii antichităţii - Plutarh şi Ptolomeu - dar, mai ales, de vechile construcţii armeneşti, îndeosebi biserici şi mănăstiri. După prăbuşirea regatului, peste teritoriul Karabahului au trecut turcii selgiucizi, mongolii, turkmenii, turcii otomani şi perşii. În secolele XVII-XVIII, regiunea a fost arena unor războaie între Turcia şi Iran, pentru ca, în 1805, să fie cucerită de Rusia. La un an după revoluţia bolşevică, armenii din Karabah şi-au declarat independenţa încercând să se opună intenţiei Turciei de a alipi teritoriul la Azerbaidjan, iar în aprilie 1920, al 9-lea Congres al armenilor din regiune a decis unirea cu Armenia. Câteva zile mai târziu, Armata Roşie pătrundea în Baku şi restabilea puterea sovietică asupra Karabahului de Munte. O nouă ataşare la Armenia, votată la 4 iulie 1921 de Biroul Partidului Comunist al Transcaucaziei, este anulată de Stalin sub pretextul legăturilor economice dintre teritoriu şi Baku. Investit în 1923 cu statut de regiune autonomă în Azerbaidjan şi separat de Armenia printr-o fâşie de pământ golită de etnicii armeni şi populată cu azeri, Karabahul de Munte a traversat câteva decenii de reprimare a conştiinţei naţionale. Între armeni şi azeri nu a fost niciodată prea multă dragoste, dar mulţi ani cele două popoare au trăit alături; în capitala azeră, armenii făceau parte din elita intelectuală. Constituţia din 1981, care a redus rolul autorităţilor din Karabah la acela de simpli executanţi ai ordinelor transmise de la Baku, a resuscitat tensiunile latente. Mişcările pro-armene din februarie '88 au declanşat ciocnirile etnice din Sumgait; era începutul unui exod imens în ambele sensuri: 260 000 de armeni din Azerbaidjan şi 200 000 de azeri din Armenia. În septembrie 1988 violenţa a explodat şi la Stepanakert, capitala enclavei, iar la 19 august 1989, Azerbaidjanul a impus blocada economică asupra Armeniei şi Karabahului de Munte. În tulburările de la Baku, din ianuarie 1990, au fost ucişi 68 de armeni; Moscova a trimis trupe pentru a înăbuşi mişcările, iar în primăvara aceluiaşi an armata sovietică şi trupele de poliţie azere au început deportarea armenilor din fâşia dintre enclavă şi Armenia, de fapt, fostul Karabah de Câmpie. La referendumul din 10 decembrie 1991, locuitorii enclavei au votat covârşitor, pentru independenţa proclamată, o lună mai târziu, de parlamentul de la Stepanakert.

De-a lungul celor câţiva ani de război, armenii şi azerii şi-au împărţit victoriile şi înfrângerile. După ce, în vara trecută, armenii au reuşit să deschidă un coridor de legătură cu Armenia, înlăturând sufocantul embargou azer, a fost rândul azerilor să declanşeze o puternică ofensivă ajungând până în apropiere de Stepanakert. Primăvara acestui an a fost marcată de o puternică revenire a armenilor, care au recucerit întregul teritoriu al enclavei, precum şi fâşia de pământ ce o separă de Armenia. La sfârşitul lunii iulie s-a semnat un nou acord de încetare a focului şi au fost iniţiate primele negocieri directe între reprezentanţii azerilor şi armenilor. Dar ciclul morţii a reînceput, Karabahul de Munte, acest ţinut minunat, unul din primele locuri în care creştinismul a devenit o religie oficială, rămânând, mai departe, o pată pe conştiinţa lumii.

Mihai DINESCU

ROMA

Va reuși Martinazzoli să impună creștinismul social?

Nu numai ţările est-europene se află în plin proces de tranziţie ci şi democraţia creştină italiană care şi-a anunţat propriul sfârşit pentru a renaşte într-o nouă formaţiune politică, Partidul Popular. Cel care a propus acest lucru este Mino Martinazzoli, ales în decembrie trecut, secretar al Partidului Democrat-Creştin, cel mai mare partid italian, aflat de 50 de ani la putere. Era limpede că trebuia făcut ceva pentru a scoate acest partid din căderea spectaculoasă din ultimii ani, astfel încât toţi cei 500 de participanţi la Adunarea Constituantă desfăşurată la sfârşitul lunii trecute, au votat propunerea lui Martinazzoli, urmând că, până la sfârşitul acestui an, să aibă loc un referendum care să se pronunţe asupra noii denumiri a partidului şi a orientării sale. Tot în cursul acestui an va fi organizat Congresul acestei formaţiuni politice, menit să aprobe naşterea Partidului Popular. Până atunci, Mino Martinazzoli dispune de puteri depline pentru a asigura perioada de tranziţie şi pentru a organiza acţiunile menţionate.

Prin decizia luată de Adunarea Constituantă se marchează sfârşitul a jumătate de secol de istorie italiană. Zdruncinată de scandaluri de corupţie, uzată de aproape 50 de ani de putere neîntreruptă, democraţia creştină şi-a văzut electoratul "topindu-se", mai ales după ultimele alegeri legislative (29,7 la sută, în aprilie 1992). Lovitura de graţie a fost dată de rezultatele alegerilor municipale parţiale din iunie a.c., când DC a obţinut numai 13 municipalităţi din cele 145! Obligată la o reînnoire pentru a încerca o disperată operaţiune de supravieţuire Adunarea Constituantă s-a desfăşurat tocmai într-un moment în care la Milano anchetele cu privire la corupţie au dus la sinuciderea fostului preşedinte al concernului "Ferruzhi-Montedison", Raul Gardini, şi a fostului preşedinte al ENI (Oficiul Naţional al Hidrocarburilor), Gabriele Cagliari, ambii aflaţi în anchetă sub acuzaţia de finanţare a unor partide politice, printre care şi DC. Este simptomatic faptul că aproape toţi vechii lideri ai democraţiei creştine, în frunte cu Giulio Andreotti, nu au participat la lucrările Adunării, fiind implicaţi în cercetările declanşate de operaţiunea "Mâinile curate", cu privire la acte de corupţie sau colaborare cu mafia.

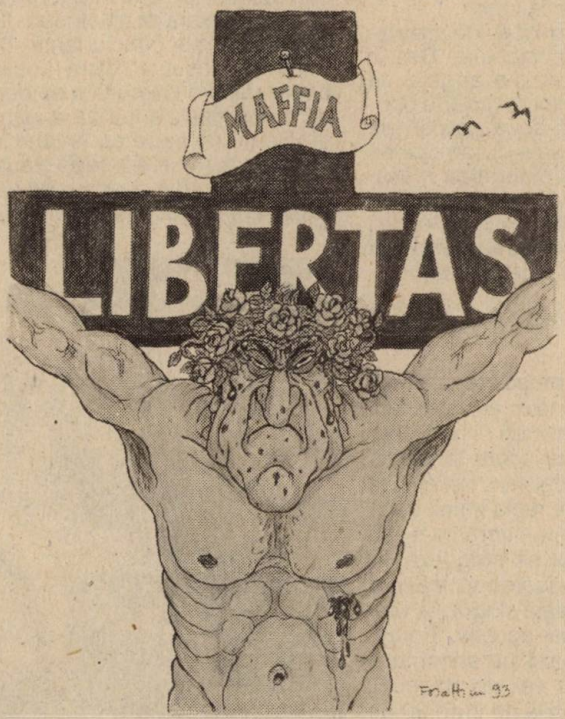

LE SPINE DI ROSY

Din "Panorama" (Italia)

"Reţeta" austerului jurist din Bergamo - Mino Martinazzoli - mizează, din păcate, numai pe schimbarea denumirii partidului compromis, apreciază observatorii. Sloganul său "Să reînnoim fără să renegăm" încearcă o întoarcere la origini şi la creştinismul social: Partidul Popular a fost fondat în 1919 de un preot sicilian, Don Sturzo, care a fost apoi obligat să ia calea exilului în timpul regimului fascist. La sfârşitul celui de-al doilea război mondial, partidul a renăscut sub denumirea de Democraţia Creştină, sub conducerea părintelui reconstrucţiei italiene, Alcide De Gasperi. Martinazzoli a inistat foarte mult asupra meritelor istorice ale acestui partid, neezitând însă să-i prezinte şi greşelile care l-au adus în situaţia de acum. Mai dificil pentru secretarul formaţiunii politice care încearcă să renască din proria-i cenuşă a fost să creioneze viitorul Partidului Popular, calea pe care intenţionează să se înscrie. Principalul motiv îl constituie faptul că declanşarea anchetelor pentru corupţie - din cei 151 de parlamentari cercetaţi, 74 sunt democrat-creştini - a accelerat ascensiunea tumultoasă a forţelor noi, cum sunt Liga Lombardă, şi a consolidat fostul partid comunist; care şi-a schimbat denumirea după căderea Zidului de la Berlin, devenind Partidul Democratic al Stângii (PDS) şi fiind mult mai puţin compromis în scandalurile care zguduie Italia în ultima vreme.

În plus, prăbuşirea DC şi a aliatului său de peste trei decenii, Partidul Socialist, a crest un vid la centrul spectrului politic, pe care şi-l dispută Liga Lombardă şi PDS. Pentru a recâştiga terenul pierdut, DC trebuie să opteze clar: la dreapta sau la stânga sa. Martinazzoli a spus deja un nu" ferm Ligii şi un "poate" dialogului cu PDS. În alegerea viitorului drum al Partidului Popular, el trebuie să ţină cont şi de disensiunile existente chiar în sânul propriului partid între Rosy Bindi, o energică juristă din Veneţia, membră a Parlamentului European, care cere o ruptură radicală cu trecutul şi o opţiune decisivă pentru stânga şi tradiţionalişti, grupaţi mai ales în Sud, care refuză schimbarea denumirii şi abandonarea vechii moderaţii.

Caricatura pe care o reproducem după revista "Panorama", intitulată "Spinii lui Rosy", sugerează tocmai această sfâşiere a democraţiei creştine, posesoare în prezent doar a vechii sigle a partidului cu însemnul "Libertas".

Rodica AVRAM

Planeta tranziției

Radu BUDEANU

NATO: Geometrie variabilă?

Un senator american traversează arareori Atlanticul degeaba. Senatorul Luggor nu face excepție. Turneul său est-european vizează Polonia, Cehia și Ungaria unde au fost programate întâlniri cu președinții locali. Punctul de vedere al Washingtonului este că includerea celor trei țări în NATO ar contribui la "stabilirea situației din regiune". Fără a fi atât de tranșant și în cazul României președintele Comitetului Militar al NATO, Sir Richard Vincent, de curând oaspete al țării noastre, a declarat: "Avem un program de cooperare în plină creștere cu România. El are scopuri politice mai largi și trece de limitele statelor est și central europene". Oaspetele nu a eludat o eventuală participare a țării noastre la trupele de menținere a păcii. Mai mult: există perspectiva unor exerciții comune ceea ce indică o pregătire sufletească pentru un pact politic. Se va întinde NATO până la Marea Neagră?

Est: paradoxul vestului

Asasinarea omului nr. 2 al ambasadei americane din Tbilisi, chiar dacă s-a dovedit că, de fapt, era omul CIA, ar fi trebuit să ducă la înghețarea disciplinară a relațiilor gruzino- americane. Nu a fost așa. Dimpotrivă. La câteva zile după ce s-a comis "valul" s-a anunțat că SUA acordă Gruziei clauza națiunii celei mai favorizate. Firește, lichidarea diplomatului american nu a căzut în momentul cel mai bun, dar ea nu a putut deteriora releele Tbilisi-Washington. Se pare că Șevardnadze duce o politică prea bine primită în SUA pentru a se risca o "bătaie la fund".

O altă țară din fosta geografie a URSS s-a mișcat, de asemenea, necorespunzător pe linia exigențelor occidentale. Deși a fost primită în Consiliul Europei, Lituania care s-a angajat să renunțe la practica, dezavuată, a condamnărilor la moarte continuă să-și execute marii recalcitranți. Ultimile două aplicări ale pedepsei capitale, în urma unor jafuri combinate cu omucideri au primit adeziunea opiniei publice locale și stupoarea mass-mediei vest-europene. Pentru noi lucrurile stau mai simplu: nu avem clauza națiunii celei mai favorizate deși toții diplomații americani aflați în post la București, au fost și sunt teferi și nu am intrat în Consiliul Europei, deși pedeapsa cu moartea a fost abolită...

Cui rămânem?

Revoluțiile răsăritene din 1989, au sfâșiat brusc etanșeitatea pieței socialiste, și au transformat fostul perimetru al planificării contra natură într-un adevărat far- est. Rechini mari și mici s-au aruncat în est cu entuziasm mai ales că mai toate țările din regiune având mână de lucru ieftină și un vid legislativ de invidiat păreau niște terenuri petroliere în care totul se regla fericit dacă împungeai teritoriul fie și cu degetul. Cu timpul lucrurile s- au complicat, în unele zone, reforma a început să stagneze iar legislația s-a complicat și ea căpătând candoarea vicleană a Scylei și Carybdei. Cum un rău nu vine niciodată singur, în vest fiorii recesiunii au început să bântuie tot mai agresiv. Pentru prima oară în ultimii 30 de ani se prognozează pe ansamblul apusean al continentului "creșterea zero" atât, vai, de obișnuită în est. Se adaugă la aceasta o armată probabilă de vreo 30 de milioane de șomeri. În consecință, așa cum remarcă "Financial Times", "doar 35 la sută din investitorii occidentali mai consideră că răsăritul rămâne interesant pentru o ancorare semnificativă". Până și Polonia și Ungaria considerate polii... magnetici ai răsăritului sunt considerate de BERD periculoase pentru afaceri. Mai grav este că Europa occidentală consideră că trebuie inițiată o strategie protecționistă în calea "dumpingului economic, ecologic și cultural răsăritean". Cortina de fier a murit. Trăiască noua cortină...

La orizont - preistoria

Semnalele alarmante privind haotizarea Rusiei și, într-un plan mai larg, a CSI vin unul după altul într-o cadență care ar trebui să îi pună pe analiști pe gânduri. Optimismul de rutină, potrivit căruia orice defecțiune are și o soluție, pare să nu mai folosească nimănui. Fostul imperiu sovietic și-a pierdut complet ancorele. Rusia, prin calibru și responsabilități, a devenit emblematică pentru acest proces de dizolvare precipitată: între președinție și parlament confruntarea a căpătat forme tragi-comice. Președintele emite un decret, iar parlamentul îl anulează imediat; parlamentul decide o măsură iar președintele o aruncă la coș. Guvernul nu mai este ascultat de ministere. Regiunile își fac de cap și devin republici. Armata nu mai ascultă de comandanți. Mafia nu ascultă de nimeni. O recentă stabilizare monetară cu efecte paroxistice în rândul populației a luat prin surprindere, simultan, președinția și... ministerul de finanțe. Pe acest fond, care depășește cu mult cele mai febrile speranțe ale anticomuniștilor occidentali din urmă cu un cincinal, alegerile anunțate de Elțin, par o salvare dar nu sunt. Marasmul economic și social și aroganța forțelor extremiste pot împinge electoratul spre un vot iresponsabil și ireparabil, capabil să mineze reforma. Un asemenea rezultat ar pune capacul întregii povești și ar împinge Rusia spre o dictatură de tip african. Alunecarea ei în direcția preistoriei devine tot mai concludentă. De curând "Die Welt" titra realist: Difteriile, tifosul și holera - noile nenorociri ale Rusiei". Se vorbește despre Cernobîlul epidemiilor, despre explozia unor epidemii demne de lumea a patra. Boli care se credea că sunt eradicate pe vecie au revenit în trombă. Într-un singur oraș, la Barnaul, au murit aproape o sută de persoane de antrax. Războiul civil din urmă cu aproape trei sferturi de veac seamănă cu o experiență mediocră pe lângă zguduirile tentaculare de acum.

WASHINGTON

De ce s-a sinucis Vincent Foster?

"Am făcut greşeli" din ignoranţă, lipsă de experienţă şi exces de muncă, dar nu am violat, cu bună-ştiinţă, nici o lege sau regulă de conduită.

Nimeni la Casa Albă, după ştiinţa mea, nu a încălcat vreo lege sau vreo regulă...în interesul vreunui individ sau a vreunei grupări...

Nu sunt făcut pentru funcţiile sau avanscena vieţii publice de la Washington. Aici, distrugerea oamenilor e considerată un sport".

Rândurile de mai sus au fost scrise de Vincent Foster, consilier adjunct la Casa Albă, cu puţin înainte de a se sinucide. Moartea sa, la 20 iulie, a stupefiat cercurile politice şi opinia publică americană. Nimic nu lăsase să se prevadă gestul disperat al acestui bărbat de 48 de ani, cu o frumoasă carieră juridică în urma sa şi cu strălucite perspective de avansare pe scena politică, prieten apropiat al familiei Clinton şi cap al unei familii fericite. Şi, totuşi, după o zi de lucru, aparent ca oricare alta, Foster s-a urcat în maşină, a mers până într-un parc de pe malul râului Potomac, în apropierea capitalei, unde şi-a tras un glonte în gură.

Cercetările întreprinse de poliţie şi FBI, în cadrul investigaţiilor ordonate de însuşi preşedintele Bill Clinton, au refăcut, aproape minut cu minut, activitatea lui Foster în ultima sa zi de viaţă. Dimineaţa şi-o petrecuse la biroul său din aripa de vest a Casei Albe. Ceva mai târziu, participase, în Grădina Trandafirilor, alături de preşedinte, la numirea noului director al Biroului Federal de Investigaţii şi se întreţinuse amical cu ziariştii. Apoi, s-a întors la serviciu, pentru o scurtă discuţie cu şeful său şi un prânz luat singur, în birou. Puţin după orele 13, a părăsit Casa Albă. Din acest moment, ce s-a întâmplat cu Foster sunt numai presupuneri. S-a apreciat, astfel, că în acest scurt spaţiu de timp, între orele 13 şi 18 după-amiază, el a ajuns pe aleea George Washington, de pe malul de vest al Potomacului.

Soţii Foster şi soţii Clinton, în vremurile fericite, din Arkansas, în 1988, la deschiderea stagiunii teatrului din Little Rock

În aprilie, Vincent Foster (în centru, i-a însoţit pe preşedintele Clinton şi pe Hillary, la înmormântarea tatălui dnei Clinton, Hugh Rodham

Şi-a parcat maşina, o Honda-Accord 1989, purtând încă plăcuţa de înmatriculare din statul Arkansas, a coborât şi a parcurs pe jos, câteva sute de metri. S-a oprit în apropierea unui turn rămas din vremea războiului civil. A scos revolverul Colt, de calibru 38, i-a aşezat ţeava în gură şi a apăsat pe trăgaci.

Aceasta a fost versiunea investigatorilor, care, pe baza cercetărilor făcute, au excus ipoteza unui asasinat. "99 la sută este sigur o sinucidere" - declara şeful grupului de poliţişti, sosiţi la faţa locului în jurul orei 18,15, în urma unui apel telefonic al unei persoane neidentificate.

Speculaţiile au continuat, totuşi, mai ales că gestul lui Foster rămânea de neînţeles. Viaţa şi cariera i s-au derulat sub semnul deplinei reuşite: vedetă a atletismului în anii de liceu, şef de promoţie la colegiu, întrunind, ani la rând, cel mai mare punctaj la testele profesionale, Vincent Foster, avocat de prestigiu, partener al dnei Clinton la prospera firmă de avocaţi "Rose" din Little Rock, era numit de Bill Clinton "Stânca din Gibraltar". Prieten bun al familiei prezidenţiale, anul acesta, părăsise Little Rock, pentru a-i urma la Washington. El şi soţia sa, Lisa - cu care are trei copii - se despărţiseră cu greu de prietenii din Arkansas. Abia de curând se mutaseră într-o casă din nord-vestul capitalei federale.

Pentru Foster, Administraţia Clinton devenise o afacere de familie. Sora sa, Sheila Foster Anthony, soţia unui fost deputat de Arkansas, deţine funcţia de adjunct al procurorului general.

Toată lumea, propria sa familie, soţii Clinton, colaboratorii şi prietenii au căutat zadarnic să găsească un argument valabil pentru gestul lui Foster, cel care, cu numai două săptămâni înainte de sinucidere, şi-a adus, mândru, cei trei copii la Casa Albă, ca să vadă "unde lucrează tata".

Supoziţiile unor gazetari care au încercat să pună sfârşitul tragic al consilierului prezidenţial pe seama vâlvei stârnite de scandalul izbucnit în legătură cu unele neregularităţi, ce ar fi fost descoperite la serviciul Casei Albe, care se ocupă cu deplasările personalui, au fost respinse de Administraţie. Încercând să explice inexplicabilul - cum scria "New York Times" - preşedintele Clinton s-a adresat staffului său cu cuvintele: "Ar trebui să nu uităm că suntem, cu toţii, oameni şi că trebuie, poate, să acordăm ceva mai multă atenţie prietenilor noştri, familiei şi colaboratorilor şi să încercăm să ne amintim, mereu, că munca nu e singurul lucru ce contează în viaţă".

Ileana Ionescu

TOKIO

Sadao Yamahana (ministrul reformei politice), Tsutomu Hata (vicepremier şi ministru de externe) şi Morihiro Hosokawa(premier) - trei lideri ai Japoniei de mâine

În zodia schimbării

Guvernul de coaliţie al lui Morihiro Hosokawa s-ar putea să constate, la puţin timp după instalarea în funcţie, că este mai greu să păstrezi puterea decât să o câştigi. Japonia traversează o perioadă de redefinire a identităţii sale pe plan internaţional. Deschiderea pieţelor şi reducerea excedentului comercial, posibilitatea admiterii ca membru permanent în Consiliul de Securitate, o mai mare implicare în programele internaţionale, inclusiv în operaţiunile ONU de menţinere a păcii - sunt tot atâtea probleme care trebuie abordate imediat, în condiţiile în care simpla lor luare în discuţie ameninţă soliditatea unei coaliţii care acoperă întreg spectrul politic, de la dreapta la stânga, şi în care există inerente disensiuni ideologice.

Pericolul nu este însă imediat, căci Morihiro Hosokawa a declarat, încă de la preluarea funcţiei, că principalul obiectiv al guvernării sale îl constituie reforma politică. Pentru a deveni efectivă, această reformă presupune promovarea unor legi electorale şi referitoare la finanţarea partidelor politice, capabile să pună stavilă corupţiei care s-a infiltrat la toate nivelele societăţii şi a subminat vechiul sistem politic. De aceea, cel puţin într-o primă etapă, problemele interne vor prima în faţa celor de politică externă, unde nu se aşteaptă schimbări majore.

În acelaşi timp cu reforma politică, guvernul trebuie să rezolve rapid numeroasele probleme economice, acutizate de un cadru extern deloc favorabil. Dacă la sfârşitul anului trecut economiştii estimau că recesiunea a luat sfârşit, acum, după un început de vară plin de evenimente, relansarea economică s-a dovedit mai timidă decât se prognozase. La întârzierile şi dereglările produse în mecanismul economic de schimbarea guvernului s-au adăugat dezastrele naturale din ultimele luni şi condiţiile meteorologice nefavorabile, care au afectat mai întâi agricultura, pentru a se reflecta apoi asupra altor sectoare ale economiei. În locul creşterii economice de 3,3 la sută, prognozată pentru anul fiscal 1993, Japonia ar putea realiza, în cel mai fericit caz, o creştere de doar 1,5 la sută.

Perspectivele relansării economice rămân sumbre nu numai datorită atitudinii expectative şi măsurilor de austeritate adoptate de mai toate companiile nipone, ci şi datorită recentei creşteri a aprecierii yenului. De la începutul acestui an, valoarea yenului în raport cu dolarul a crescut cu 20 la sută, iar dezechilibrele din cadrul Sistemului Monetar European s-au reflectat şi asupra monedei nipone. Valoarea acesteia a atins, în urmă cu câteva zile, un nivel record pentru întreaga perioadă postbelică, rata de schimb ajungând la 100 de yeni pentru un dolar american. Aprecierea yenului acţionează în defavoarea economiei nipone, orientată preponderent spre export, făcând să scadă sumele de revenire, în yeni, pentru produsele exportate şi să crească preţurile mărfurilor japoneze pe pieţele internaţionale, reducându-le competitivitatea.

În plus, ascendenţa yenului reactualizează problema uriaşului excedent comercial al Japoniei, făcând ca problema deschiderii pieţelor să devină prioritară. Axa viitoarei politici comerciale a guvernului de la Tokio rămâne centrată pe relaţiile cu Statele Unite, sperându-se într-o rezolvare cât mai rapidă a diferendelor dintre cele două ţări. Negocierile nu se anunţă însă uşoare, căci Hosokawa a precizat, ca şi predecesorii săi, că prin "concesii" nu înţelege "cedare", şi că ambele părţi trebuie să fie deschise la compromisuri. În aceste condiţii, desemnarea lui Tsutomu Hata, "finanţist" cu state vechi de serviciu, în funcţiile de vicepremier şi ministru de externe, pare să fie o mutare extrem de abilă a noului premier nipon.

Corina ŞTEFAN

BOGOTA

Ridicarea stării de urgenţă

De circa trei decenii, violenţa a intrat în viaţa cotidiană a columbienilor. Alimentat pe de o parte de grupurile de gherilă, iar pe de alta de traficanţii de droguri, acest flagel a făcut ca, practic, ţara să trăiască sub o permanentă stare de asediu, cu perioade intermitente de calm. Guverne la rând s-au străduit să combată mişcările de gherilă, iar ulterior să determine trecerea lor de la lupta armată la cea politică, în timp ce confruntarea cu traficanţii de droguri s-a înscris în războiul total declarat împotriva violenţei şi a terorismului, devenite endemice.

Ultima perioadă de stare de urgenţă a fost introdusă în noiembrie trecut şi ridicată la începutul acestei luni, guvernul de la Bogota hotărând că o serie de decrete speciale vor rămâne în vigoare în interesul păstrării şi apărării ordinii publice. Majori-

De-a lungul anilor, violența a făcut numeroase victime în rândul populației ca urmare a unor atentate puse la cale de traficanții de droguri

tatea acestor prevederi au fost destinate să contracareze sursele de alimentare financiară a celor două grupuri de șoc din societatea columbiană - gherila și rețelele de producere și de comerț ilegal cu cocaină - care asigură acestora posibilitatea de a-și continua atacurile la adresa guvernului și a celor ce li se opun. În noiembrie trecut, rebelii din cadrul mișcării de orientare marxistă Forțele Armate Revoluționare Columbiene (FARC) au masacrat 29 de ofițeri de poliție, ceea ce a determinat decretarea stării de urgență pentru o perioadă de 90 de zile, prelungită ulterior în februarie și din nou în luna mai trecut. Ridicarea măsurilor excepționale - potrivit Constituției, acestea nu puteau fi extinse din nou - menține totuși restricțiile asupra relatărilor despre acțiunile antiteroriste ale forțelor de securitate, ca și asupra "comunicatelor" emise de rețelele traficanților sau de diverse mișcări de gherilă încă active. Totodată, martorilor în procesele intentate acestora li se asigură în continuare o protecție specială, în timp ce pot fi decise comutări de pedepse pentru teroriștii ce se predau de bună voie.

Violența a făcut de-a lungul anilor numeroase victime în rândul populației civile, dar și al personalităților columbiene. Miniștri, candidați prezidențiali, magistrați, ziariști, înalți ofițeri au fost ținta atentatelor puse la cale de traficanții de droguri și duse la îndeplinire de ucigașii lor cu simbrie. Explozia unor automobile capcană a ucis persoane nevinovate, asemenea atacuri fiind adesea organizate în lanț și concomitent în mai multe orașe pentru a răspândi și întreține teroarea. Scopul lor este să demonstreze, totodată, forța de lovire și măsurile de represalii ce urmează ori de câte ori guvernul președintelui Cesar Gaviria înregistrează succese în lupta împotriva celor două grupuri generatoare de violență sau ia decizii noi de contracarare a acestora. Refuzul autorităților de a negocia, de pildă, condițiile puse de "baronul drogurilor", Pablo Escobar, pentru ca acesta să se predea de bunăvoie, a fost urmat de un șir de asemenea atentate. Cartelul de la Medelin își vede însă slăbită forța de atac, chiar dacă Escobar a reușit să evadeze din închisoare. Principalii săi aghiotanți au fost capturați de forțele de ordine, în vreme ce foști aliați, trădați în așteptările lor sau terorizați de capii mafiei drogurilor, se află acum de cealaltă parte a baricadei, făcându-și dreptate pe cont propriu.

Regiunea Uraba, din centura bananieră a Columbiei, este considerată, în ce privește activitatea gherilei, un "laborator al păcii", decis de guvern pentru a determina trecerea rebelilor la o viață civilă. Aici, Armata Populară de Eliberare (EPL), grup de gherilă de orientare maoistă, a semnat un pact de neagresiune cu autoritățile în schimbul unui armistițiu și al distribuirii de pământ celor ce renunță la lupta armată. Acordul dat de conducerea mișcării este, însă, subminat de "disidenții" ce nu agrează înțelegerea la care s-a ajuns. Grupuri înarmate ale acestora au masacrat în ultimele luni peste 170 de rebeli care au predat armele, experiența instituită de președintele Cesar Gaviria în Uraba fiind pusă la grea încercare. Reușita, mai ales în condițiile ridicării stării de asediu, va fi un important test pentru autorități în eforturile acestora de a eradica încă una din cauzele fundamentale ale violenței din Columbia.

Al. TUDOR

"Revoluția" tăcută a est-asiaticilor

Tradiționalele imagini ale sărăciei asiatice - considerate de mulți drept sărăcie la modul absolut - nu mai fac parte din peisajul obișnuit al unor țări din Asia de Est.

E vorba de șase state de pe coasta Pacificului - China, Filipine, Indonezia, Thailanda, Malayezia și Coreea de Sud, care, potrivit unui studiu al Băncii Mondiale, au reușit, pe parcursul unei singure generații și printr-un remarcabil efort, să "rupă amplul arcan al sărăciei". Cu atât mai notabil e acest rezultat cu cât regiunea amintită se numără printre zonele cu o înaltă rată a natalității.

Totuși, în mai puțin de un sfert de veac, deși populația a crescut cu 40 la sută, numărul persoanelor trăind sub pragul absolut al sărăciei a trecut de la o treime la o zecime. Dacă, în anii '70, în cele șase țări, existau, în total, 400 de milioane de oameni afectați de sărăcie absolută, respectiv, 35 la sută din întreaga populație, în anii '80, acest procent scădea la 23 la sută (300 milioane), iar zece ani mai târziu, la 10 la sută (180 de milioane).

În decurs de o generație, nu numai că 220 de milioane de persoane au fost salvate din strâmtoarea sărăciei, dar alte 425 milioane, rezultate prin creșterea biologică, li s-au adăugat - subliniază documentul amintit.

Experții nu trec cu vederea limitele fenomenului. De pildă, faptul că în China - țară cu peste un miliard de locuitori -, cele 10 procente ale populației afectate încă de sărăcie absolută reprezintă, totuși, 100 de milioane de oameni, adică mai mult de jumătate din totalul populației din restul regiunii; de asemenea, că sărăcia rămâne predominantă în mediul rural. În sfârșit, criteriile în baza cărora a fost alcătuit studiul definesc pragul sărăciei printr-un consum zilnic sub 2 150 calorii (în Statele Unite, pragul sărăciei este situat la un venit mai mic de 14 350 dolari,anual, pentru o familie de patru persoane). Cu toate aceste aspecte adiacente, rezultatele remarcabile obținute de Asia de Est în coborârea pragului sărăciei pot fi definite - așa cum de altfel, Banca Mondială a și făcut-o - drept o "revoluție tăcută".

Ileana IONESCU

LUMEA Special GULAG

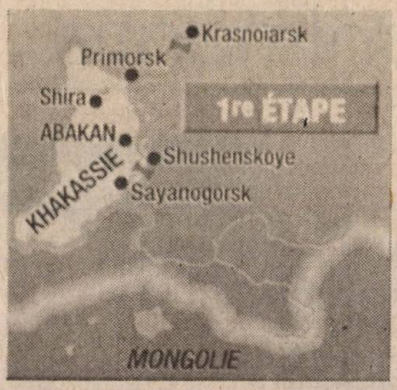

Enisei - al treilea fluviu rus. Isvorăşte la frontiera mongolă pentru a se vărsa 4 000 km mai departe, în Marea Kara, pe ţărmul Oceanului Arctic. Larg de la 10 la 20 km în partea sa inferioară, este navigabil pe o porţiune de 3000 km

PE ENISEIUL NELINIŞTIT

Înainte de a se vărsa în marea Kara, în nordul siberian, Eniseiul parcurge 4 000 de kilometri. Întreaga viaţă a unor regiuni imense se organizează în jurul acestui fluviu: vara, serveşte la transportul mărfurilor şi oamenilor; iarna, matca sa îngheţată se transformă în şosea. "Mama apelor", Eniseiul, a fost interzis turiştilor străini timp de trei sferturi de secol. Astăzi, unei echipe de reporteri de la "L'Express" i s-a permis accesul în regiune. De la marginile Mongoliei până în zonele polare, pe malurile Eniseiului poţi întâlni orice: amintirea lui Lenin, victime ale gulagului, miliardari cinici, sihaştri din taiga...

Norilsk sau cimitirul sezonier

În acest oraş industrial din nordul Siberiei, coşmarul este o realitate cotidiană. După 8 luni de iarnă, pământul se dezgheaţă; odată cu râuşoarele de noroi, trecutul iese la iveală: "**Se pot vedea cranii umane**, şopteşte un localnic. **Oasele vin la vale, duse de apă**". Cel puţin 100 000 de oameni au fost îngropaţi aici, cea mai mare parte fiind prizonieri şi exilaţi in vre-

Debarcaderul de la Prinorsk. Aici, nu s-a schimbat nimic din secolul al XIX-lea

mea lui Stalin. La Norilsk, copiii au inventat jocuri macabre cu bucăţile de schelet culese din pământ; două cranii au fost bătute în cuie la intrarea într-un bar de noapte, "pentru a face atmosferă". Tot craniile sunt folosite ca scrumiere, foarte la modă în rândurile "afaceriştilor".

Mult mai la sud, la Suşenskoi, un orăşel plasat lângă frontiera mongolă, a fost exilat **Lenin**, în 1897. Acolo, apele albastre ale Eniseiului seamănă cu cele ale lacului Leman. Vladimir Ilici nu prea a apreciat regiunea, "plină de balegi". După 70 de ani de marxism-leninism, nimic nu prea s-a schimbat la Suşenskoi... Până şi balegile au rămas, deşi astăzi împodobesc monumentul fostului exilat.

La sfârşitul anilor '60, autorităţile sovietice au vrut să transforme orăşelul într-un loc de pelerinaj comunist. A fost construit şi un muzeu în aer liber, recon-

Suşenskoi. Statuia lui Lenin veghează şi astăzi asupra unui orăşel modest

stituire a satului de odinioară; intenţia era de a prezenta duritatea exilului pe vremea ţarului, dar s-a produs exact efectul invers. Lumea venea să vadă vestigiile unei epoci în care hambarele şi grădinile de legume erau realităţi.

La Suşenskoi, Lenin a locuit în casa unui ţăran numit **Zirianov**. Dormitorul exilatului avea 14 metri pătraţi, în timp ce norma actuală este de 7 metri pătraţi. Până şi meniul obişnuit al lui Lenin impresionează astăzi, când carnea este o amintire. Plimbându-se prin muzeu, o fetiţă a exclamat cu invidie: "Uite, avea şi aţă de cusut!"

Până acum doi ani, aproape 5 000 de persoane veneau zilnic la Suşenskoi. Acum, 20 de turişti pe zi este o cifră bună.

Gigantomania betonului

Dacă nu eşti îmbibat bine cu vodcă, o baie în Enisei ţi se pare imposibilă: un uriaş baraj hidroenergetic menţine temperatura apei la 7 grade Celsius pe timpul verii. Până şi climatul s-a schimbat: aerul este mai umed pe o rază de câteva sute de kilometri. Toată lumea se plânge de reumatism, în afară de inginerii de la centrala electrică; ei susţin că, graţie barajului, "climatul s-a îmbunătăţit".

În această regiune pustie au fost înălţate 8 dintre cele mai mari baraje din lume. Cel de la Suşenskoi a fost construit începând din 1963, când **Iuri Gagarin** a pus piatra de temelie.

Dezorganizarea economică a atins însă apogeul: până şi vapoarele statului au fost vândute unor businessmani, care le folosesc ca iahturi. Din acest motiv, a doua etapă a călătoriei, până la Abakan, a fost parcursă cu maşina.

Abakan este capitala unei pseudo-republici numită **Kakasia**. Autonomă, dar nu independentă, ea posedă câteva mine de cărbune şi fier, precum şi un drapel. Acesta "conţine ceva verde, dar noi nu suntem musulmani", a precizat "ambasadorul" de la Moscova, care are o "reşedinţă" de 8 metri pătraţi.

Formarea republicii nu are motivaţii naţionaliste: cea mai mare parte din locuitori sunt ruşi sau ucraineni. De fapt, Kakasia s-a născut din raţiuni economice, aşa cum precizează şi preşedintele ei, **Vladimir Cigacev**: "Începând din august 1990, noi negociem direct cu Moscova; nu ne mai pasă de Krasnoiarsk, fosta capitală regională. În republica noastră, vrem să îmblânzim reforma şi să introducem în etape legile economiei de piaţă".

Cigacev este un conservator, adversar declarat al preşedintelui **Elţin**. Iubeşte multe reguli ale fostului regim, printre care şi interdicţia de a fotografia podurile de pe Enisei. Încălcarea acestei dispoziţii de către fotoreporterul de la "L'Express" s-a soldat cu focuri de avertisment.

Preşedintele se luptă cu noua generaţie de oameni de afaceri, impropriu numiţi "noii îmbogăţiţi", căci este vorba tot de puternicele personaje de ieri. Din cei 98 de deputaţi ai Sovietului Suprem al Kakasiei, 35 sunt şefi de intreprinderi, iar mulţi alţii sunt mari acţionari. Hotărâţi să-şi apere cu orice preţ interesele, uneori apropiaţi mafiei, ei sunt adevăraţii conducători ai ţării.

Unul dintre ai, **Nikolai Kociurov**, fost membru în conducerea Komsomolului, şi-a creat acum doi ani intreprinderea "Sobol" ("Zibelina"), specializată în piei şi blănuri de animale. Şi-a diversificat rapid domeniile de interes, astăzi principala activitate fiind comerţul cu China. A monopolizat şi transportul fluvial pe o bună parte din Enisei. Kociurov controlează acum 24 de intreprinderi, cu 1 500 de angajaţi. Conduce un Pontiac, comandat în Statele Unite şi îi place să- şi cheltuiască ostentativ banii. Reporterii de la "L'Express" l-au întâlnit într-un restaurant. Până şi muzica era potrivită, un hit disco de pe vremuri, cu refrenul: "Money, money, money... It's a rich man's world" ("Bani, bani, bani... Lumea e a bogaţilor").

Lui Kociurov nu-i pasă de Moscova: "Cumpărarea deputaţilor Kakasiei mă costă destul. La noi nu există încă legi. Din cauza asta voi candida la viitoarele alegeri, pentru a pregăti legi care să fie în interesul nostru. Până atunci, putem face cam orice. Rusia seamănă cu o rezervaţie naturală şi nu este voie să împuşti fiare din specia mea..."

Unde sunt kakasienii

Originari din Mongolia, aceşti nomazi s-au luptat cu ruşii timp de două secole (XVII şi XVIII). Persecutaţi în regimul comunist, au fost deportaţi în nordul Siberiei în anii '30. Puţini s-au întors.

Astăzi, doar 50 000 de kakasieni mai trăiesc într-o republică de 600 000 de locuitori, care le poartă numele. Se consideră "fii ai Soarelui" şi şi-au reînceput ceremoniile tradiţionale, desfăşurate pe vârfuri de munţi.

În mod sistematic îndepărtaţi din administraţie, ei cer formarea unei Camere inferioare a Parlamentului, în care să aibă din oficiu jumătate din locuri. Conducătorii Kakasiei nu sunt însă prea grăbiţi să le satisfacă pretenţiile.

Plecarea din Abakan s-a făcut cu vaporul. Responsabilul debarcaderului, Vasili, era bucuros să vadă străini. "Dar dacă am fi spioni?", l-au întrebat cei de la "L'Express". Vasili a răspuns: "V-aş spune <<Bine aţi venit>>".

Adaptare de
Paul MATZKE

INFOMARKETING MARKETING INFORMAȚIONAL INFOSERVICIILE

În anul 1990 a fost creat cadrul legal și au fost restructurate Infoserviciile. Într-o conferință organizată în comun de Comisia Europeană și Consiliul Europei, în Luxemburg, luna martie, au fost discutate măsurile pentru protejarea datelor, fraudelor prin computer și accesul la date prin fișierele sectorului public. Acest fapt s-a petrecut în turbulența schimbărilor majore în economia și politica Europei. Perestroika a însemnat implicarea întregii Comunități Europene nu doar prin schimbarea practicilor și structurii afacerilor, dar și prin reconsiderarea legăturilor și interrelațiilor cu toate țările lumii.

Acces la infoservicii

În legătură cu accesul sectorului privat la datele sectorului public, Comisia Europeană și Consiliul Europei au elaborat "Liniile directoare pentru îmbunătățirea sinergiei dintre sectoarele public și particular" (1990, Luxemburg). Au fost analizate intențiile pentru care aceste date sunt culese, metodele prin care sunt generic colectate, modul ulterior de utilizare, diferitele condiții de acces, cadrul legal de transfer către exploatarea comercială. Spre exemplu, fișierele publice, inclusiv datele personale ale cetățenilor, pot fi transferate din sectorul public în cel particular doar dacă scopul pentru care au fost original create nu a fost schimbat. Datele pe care cetățenii sunt obligați să le pună la dispoziția statului în fișierele publice (cu ocazia recensământului ori a obligațiilor fiscale) nu pot fi transferate sectorului particular pentru alte scopuri, în afara celui original, decât cu permisiunea persoanelor vizate. Ele mai pot fi transferate dacă utilizările sunt comerciale și dacă se dovedește că datele rămân anonime.

În Piața Comună accesul gratuit se asigură prin intermediul unor "gazde" la fișierele deținute de ECHO - European Community Host Organization - fie cu plată, prin intermediul teleporturilor informaționale sau a "brokerilor" informaționali. Spre exemplu, în domeniul financiar accesul asigurat de sistemul Prestel în Marea Britanie poate fi ilustrat astfel:

- încă din anul 1985, un britanic se putea abona la această sursă de date contra unei cotizații de 30 de lire sterline, în timp ce un francez, la aceeași sursă, contra 40 de lire sterline pe an. Contra cost, cei doi puteau obține informații referitoare la profiturile anuale ale firmelor, activele lor, bilanțul lor contabil, numelor și produselor ori serviciilor unor companii, detalii de înscriere a firmelor, oameni de știință angajați în aceste companii (așa numita inteligență a companiilor), știri economice, sugestii și indicații, management, șansele unor produse pe piață, marketing, companiile titulare, știri politice, contabilitatea dar și câștigurile ori pierderile unor firme, garanțiile și facilitățile acordate de stat, numerele de telefon/fax ale diferiților producători, premiile comerciale, alte știri din lumea afacerilor.

Informații publice gratuite

Tot la nivelul acestui an, asociațiile naționale ale consumatorilor ușurau accesul gratuit la bazele de date educând consumatorii potențiali de informații asupra diferitelor prețuri și a posibilităților de alegere, spre exemplu, a mașinilor, altor bunuri și servicii; transparența constă în identificarea produselor paralele, a competiției și armonizarea ratelor taxelor. Pentru a avea o imagine adecvată, doar în Marea Britanie, la nivelul anului 1985, exista o bază de date care conținea informațiile de mai sus asupra unui milion de companii britanice. Sistemul TEXTLINE, aparținând "gazdei" britanice Finsbury Data Services conține baze de date de afaceri din Europa, deci date despre companii, produse, industrie, economie, afaceri publice. O mulțime de referințe au fost culese și sistematizate din publicații ale țărilor Golfului, Orientului Îndepărtat, Europei de Est, Australia și Africa încă din anul 1985; tot ca acces liber la informații privind bănci și finanțe, proprietate, asigurări, investiții.

Chioșcul informatic și inteligența cărucioarelor

Din acest an pentru consumatori a devenit interesant chioșcul informatic pentru teleshopping, și telebanking, care oferă facilități de comandă și plată în "drum spre casă". Arăta ca o cabină telefonică proiectată ca un terminal ce vinde imagini; conținea un cititor de videodisc tip Philips, Sony sau Pioneer ce poate stoca circa 54 000 de imagini, un monitor color și sunet stereo, cititoare de cărți de credit pentru facilitarea plății ori citirea unor cartele electronice cu debitare automată; după efectuarea electronică a plății, o imprimantă listează bunurile comandate, suma de plată și alte detalii privind livrarea la domiciliu sau la serviciu. Succesul unor astfel de aplicații a dus la apariția în SUA a videocartului, un banal cărucior de cumpărături care "plimbat" printre rafturi furnizează pe un ecran cu plasmă atașat părții din față a cărucioarului "totul" deapre produsele din raft, producător, preț, rețete de bucătărie, combianții, produse similare, informații culinare. În "pauza" de cumpărături sau în caz de indecizie, se comută automat pentru informații de divertisment, reclamă, publicitate pentru evenimente culturale sau sportive, știri, informații meteorologice ori de circulație etc.

Portofelul electronic

În posibilitatea electronică de plată a apărut "portofelul electronic", care poate conține mai vechile cărți de credit ale anilor '80, mai noile SmartCard, practic niște microcalculatoare de buzunar cu facilități de stocare a informațiilor din gospodărie, dar și a datelor personale sau de firmă, precum și a SmartCash-urilor pentru plata automată. Spre deosebire de cele clasice, nu sunt legate electronic de contul de bancă al posesorului. Dacă primele nu aveau valoare instrinsecă, cele mai noi "extrag" din cont prin intermediul unor echipamente de contabilizare automată (ATM-automated teler machines) și memorează o sumă care poate fi apoi "actualizată" pentru o mulțime de mici cumpărături până la epuizarea electronică a banilor, deci plăți "fără bani gheață". Începând cu anul 1994, programe-pilot vor fi introduse într-o serie de țări, (Newsweek, 19 iulie 1993) pentru testarea pieței din Australia, Singapore, Danemarca, Portugalia, Franța și Africa de Sud. De altfel, în anul 1991, 14% dintre tranzacțiile de afaceri din Franța erau asigurate de cartelele electronice de debit, pentru cumpărări obișnuite alimentare, dar și pentru servicii ca: rezervări tichete tren, reparații la mașină sau, simplu, pentru un tuns. Cabinele telefonice franceze publice acceptă cartelele telefonice care conțin un microchip cu un număr de 50 de impulsuri și care la epuizare se aruncă.

În momentul acționării, conținutul portofelului electronic se transferă într-o multitudine de baze, fișiere și bănci de date, cu acces public sau privat, constituind piața informațiilor.

Conf. univ. dr. Niculae MIHĂIȚĂ